יודען בעדענקט! דער קאַמף געגען רדיפות אויף יודען אין דייטשלאַנד — דויערט

NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פּרייז 20 גראָשען

דזייטעז

[ל]ייעד פאָלקסבלאַט

№ 28 | Łódź, Niedziela, 2 lutego 1936 | אדרעס: לאָדז, פּעטריקאָווער 21 טעל. 224-71 Adres: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 106 | לאָדז, זונטאָג פ' בשלח ט' שבט תרצ"ו

[...]ענטדעקט דעם פערברעכער

[...]אס האָט אדורכגעפירט די גנבה און פּראָפאַנאַציע אין טרוסקאָלאַסער קאָשטשאָל

[...]וואַרשאַ, 1 (טעלעפאָניש)) [...]די אַגענטור „איסקראַ“ פּעריפּענטליכט פאָלגנדע [...]קאָמוניקאַט: אַלס רעזולטאַט פון דער ענער־[...] אויספאָרשונג האָט די מאַכט ענטדעקט דעם [...] אין דער גנבה און פּראָפאַנאַציע, וואָס [...]געגאַנגען געוואָרען אין קאָשטשאָל אין טרוס[...] [...] אין טשענסטאָכאָווער פּאָוויאַט־און דאס איז [...] מלינאַרטשיק, וואָס וואוינט אין טרוסקאָ[...] [...] זיין ברודער יוזעף, וועלכער איז קאָש־[...] (קירכען דינער) און נאַכט־סטרוזש אין [...]טשאָל.

[...]ער שולדיגער אין דער גנבה און פּראָפּאַ־[...] [...] וואַלענטי מלינאַרטשיק איז אַ סימפּאַטיקער [...] ענדעקס און זיין ברודער יוזעף איז שוין [...]ריט אַ לאַנגער צייט אַ מיטגליד פון דער ענדעקישער פּאַרטיי..

דער אַרעסטירטער מלינאַרטשיק האָט זיך מודה געווען אין דער גנבה און פּראָפאַנאַציע פון קאָש־טשאָל. ער האָט ערקלערט, אַז פון דער צובראָכענער פּושקע האָט ער אַרויסגענומען 1,60 זל., דערנאָך האָט ער אויפגעבראָכען דעם טאַבערנאַקולום, אויפ־געגעסען די קאָמוניקאַנטערען (געהייליגטע אָפּלאַטקעס). דעם שליסעל פון טאַבער נאַקולום ווי אויך ברעקלעך פון די קאָמוניקאַנטערען האָט מען געפינען ביי איהם אין קעשענע

עס איז אינטערעסאַנט, אַז מיט צוויי יאָהר צוריק האָט וואַלענטי מלינאַרטשיק אין פערטרעטונג פון זיין ברודער יוזעף ערפילט די פונקציעס פון קאָשטשעלני אין קאָשטשאָל.

מלינאַרטשיק איז איבערגעגעבען געוואָרען דעם פּראָקוראַטור.

* * *

בעמערקונג פון רעדאַקציע: אויספיהרליך וועגען גאַנצען ענין לייענט אויף דער פערטער זייט.

אייראָפּאַ געהט צו אַ קריג
ערקלערט דאס איטאַליענישע פּראָפּאַגאַנדאַ מיניסטעריום

רוים, 1 (ספּ. טעל.)

דאָס איטאַליענישע פּראָפּאַגאַנדע מיניסטעריום האָט היינט פּעריפּענטליכט אַ קאָמוניקאַט וועגען דער אינטערנאַציאָנאַלער לאַגע אין וועלכען עס ווערט געזאָגט, אַז אין איצטיגען מאָמענט איז נישט פאַראַן קיין שום פונק פון האָפנונג אויף אַ פערשטענ־דיגונג. אויב עס האַנדעלט זיך וועגען דער קריגס לאַגע אויף ביידע פראָנטען האָט איטאַליען קיין שום זאָרג ווייל די אָפּעראַציעס ענטוויקלען זיך גוט. דאַגעגען אין אייראָפּאַ זעהט מען נישט קיין שום פּאָזיטיווע ערשיינונגען. ווייל אייראָפּע גיט זיך נישט אָפּ קיין חשבון פון איהרע אמת'ע אינ־טערעסען. דאָס עווענטועלע אויסברייטערען די סאַנקציעס אויף נאַפט וואָלט איטאַליען מאַטעריעל נישט שטאַרק געשאַדט, עס וואָלט אָבער אַנערקענט געוואָרען אַלס אַ מאָראַלישע בעליידיגונג. די וואָס רעדען היינט וועגען נאַפט־סאַנקציעס בעווייזען, אַז זיי האָבען נישט פערשטאַנען, וואָס עס איז גע־שעהען פון 18 נאָוועמבער 1935 ביז צום היינ־טיגען טאָג. איטאַליען האָט צוגעשטעלט זשענעווע בעווייזען פון אַביסינישען באַרבאַריזם אָבער די בעווייזען האָבען גאָרנישט גענוצט: לויט אונזער מיי־נונג — ווערט געענדיגט די ערקלערונג — געהט אייראָפּאַ צו קריג.

די נויטווענדיגקייט אַנצווענדען נאַפט־סאַנקציעס

לאָנדאָן, 1 (ספּ. טעל.)

דער פיהרער פון דער ליבעראַלער אָפּאָזיציע סינקלער, האָט אין אַ רעדע, וואָס ער האָט געהאַלטען אין ניו־קעסטל ערקלערט: דאָס אַנווענדען נאַפט סאַנקציעס געגען איטאַליען איז אַ בריענענדע נויט־ווענדיגקייט און וואָלט שוין פון לאַנג געקענט אָנגעהויבען ווערען. אייניגע מיינען, אַז מיר דאַרפען זיך אָפּהאַלטען פון צו פערוועהען איטאַליען מיט נאַפט, ווייל מוסאָליני בעטראַכט די דאָזיגע סאַנקציעס אַלס אַ קריגס־אַקט, אָבער ערלויבען, אַז עס זאָל אָנגעווענדעט ווערען נאָר נישט געווי־סע סאַנקציעס, — בעדייט דערפיהרען די קאָ־לעקטיווע זיכערקייט צו אַ קאָלעקטיווען אבסורד.

די דייטשע פּרעסע שרייבט, אַז היטלער איז ערנסט קראַנק

בערלין, 1. (ספּ.) די „דייטשע אַלגע־מיינע צייטונג“, וועלכע דערשיינט אין בערלין האָט אָפּגעדרוקט אַ נאָטיץ וועגען היטלער'ס קראַנקהייט, וועגען וואָס די דייטשע פּרעסע האָט ביז אַהער נישט געלאָזט שרייבען.

די דאָזיגע צייטונג, וועלכע שטייט נאָהענט צו היטלערן שרייבט, אַז היטלער איז שווער קראַנק און אַז עס ווערען אָנגענומען אַלע נויטיגע שריט, כדי „אויסצומיידען מעגליכע סיורפּריזען“.

וואָס די צייטונג מיינט מיט די ווערטער „אויסמיידען מעגליכע סיורפּריזען“ טייטש זי נישט אויס, אַלענפאַלס איז דערפון צו זעהען, אַז היט־לערס געזונט־צושטאַנד איז זייער בעדראָהט

היינט גענעראַל־שטרייק אין א"י
פּראָקלאַמירט פון דער אַראַבישער פּרעסע

ירושלים, 1 (יט"א טעלעגר.)

די אַראַבישע פּרעסע פּראָקלאַמירט אויף היינט זונטאָג אַ גענעראַל־שטרייק אַלס סאָלידאַריטעט צו די סירישע אַראַבער.

מאַקדאָנאַלד אויסגעוועהלט געוואָרען אין פּאַרלאַמענט

לאָנדאָן, 1 (ספּ. טעל.)

די וואַהלען אין שאָטישען אוניווערזיטעטס־קרייז האָבען זיך געענדיגט מיט'ן נצחון פון קאָ־אַליציע קאַנדידאַט פון דער נאַציאָנאַלער רעגירונג, דער געוועזענער פּרעמיער מאַקדאָנאַלד.

נאָך קורצע און שווערע ליידען איז פרייטאָג, דעם 31־טען ד. ח. 2 ביינאַכט געשטאָרבען מיין ליבע פרוי, אונזער טייערע און אונפערגעסליכע מוטער, שוויגער־מוטער, גראָסמוטער, שוועסטער, שוועגערין און טאַנטע

ב"ע

מייטע גאָלדבערג
אשת ר' שלמה נ"י

אין עלטער פון 65 יאָהר.

די לויה קומט פאָר היינט, זונטאָג, דעם 2־טען פעברואַר 1936 12.30 ביי טאָג פון טרויער־הויז קילינסקיעגאָ 75, וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

אונזער וואָרט

דייטשע מאָראַל

ווי שוואַמען נאָך אַ רעגען מעהרען זיך לעצטענס די פּראָצעסען, וואָס דייטשע פירמען פערפיהרען גע־גען פּוילישע בירגער — יודען, וועלכע ווילען נישט אויפהאַלטען די געשעפטליכע בעציהונגען מיט דעם לאַנד, וואָס איז פאַר זייערע ברידער געוואָרען דער סינאָנים פון גיהנום.

די דייטשע סוחרים האָבען זיך זייערע בעגריפען וועגען רעכט און מאָראַל, וועגען האַלטען געשלאָ־סענע אָפּמאַכען און קאָנטראַקטען. זיי האָבען נאָך נישט דערגרייכט צו דער מדרגה תופס צו זיין די „העברעע מאָראַל“ פון זייערע פיהרער, פון די, וואָס לייטען איצט מיט דעם גאַנצען עפענטליכען לעבען אין דייטשלאַנד.

עס איז רעכט צו ברעכען אַלע אינטערנאַציאָנאַ־לע טראַקטאַטען און פערפליכטונגען, עס איז רעכט צו טרעטען מיט די פיס אַלע פּרינציפּען און יסודות אויף וועלכע עס שטיצט זיך די מענשליכע מאָראַל. דאָס מענשליכע צוזאַמענלעבען, עס איז רעכט צו פּעראורטיילען צו פערניכטונג און אויטערגאַנג אַ האַלבען מיליאָן מענשליכע נפשות, עס איז אָבער נישט ערלויבט די ברידער פון די דאָזיגע פעראור־טיילטע זיך צו ווערען אָפּטרעניצען פון די תלינים, נישט ווערען האָבען קיין מגע ומשא מיט די, וואָס אונטערדריקען און דערניעדריגען זייער שטאַם און זייער פאָלק.

אַ מאָדנעם בעגריף וועגען מאָראַל און עטיק מוז־זען האָבען די דייטשע פירמען, וואָס קלאָגען אָן אין די פּוילישע געריכטען די יודען, וואָס ווילען זיך פון זיי אָפּטרעניצען ווי פון דער פּעסט. די דאָ־זיגע תמ'עוואַטע דייטשען פאָדערן זייערע „רעכט“ דורכ'ן געריכט און גיבען זיך אפשר נישט אָן קיין חשבון וועגען דער גאַנצער גראָטעסקייט פון זייער האַנדלונג.

און אפשר זענען זיי גאָרנישט אַזוי תמ'עוואַטע? אפשר איז עס נאָר ציניזם און פרעכהייט, אונ־פערשעהמטקייט און חוצפּה, אפשר איז עס נאָר די ספּעציעלע מענטאַליטעט, מיט וועלכער עס האָט מוזפּה געוואָרען דאָס דייטשע פאָלק דער נאַציאָנאַל־סאָציאַליזם. זיי האָבען זיך אָנגעשטעקט מיט דעם „פיהרער“ - פּרינציפּ, מיט דעם נאַציאָנאַל־ פּהרהנג'יזם. די דייטשע קרעמער האַלטען אויך ווי זייערע פּאָליטישע און גייסטיגע פיהרער, אַז זיי איז אַלץ ערלויבט און די פּע'עוולה'טע האָבען נישט קיין רעכט צו רעאַגירען. צוזוזען די מענשליכע און ביר־גערליכע רעכט פון די דייטשע יודען איז דערלויבט אָבער אַ אויסלענדישער יוד האָט נישט דאָס רעכט איבערצורייסען מיט זיי די געשעפטליכע בעציהונגען. עס איז פולשטענדיג אין הסכם מיט'ן פּרינציפּ, וואָס די נאַציס האָבען אויפגעשטעלט: „רעכט איז, וואָס איז גוט פאַר'ן דייטשען פאָלק, אומרעכט — וואָס איז פאַר איהם נישט גוט.

אַ האָטענטאָטישע מאָראַל.

ב.

טאָג - טעגליך

אָפּטימיזם און פּעסימיזם

[...]ס אַלע סימנים ווערט די פראַגע פון די נאַפט־[...]ציעס ווידער אַקטועל. עס זאָגט דערויף עדות [...]טהיגקייט, וואָס עס האָט לעצטענס אַרומגע[...] דאָס איטאַליענישע פאָלק. בעזונדערס כאַראַק־[...]טיש אין דער הינזיכט איז דער לעצטער קאָ־[...] פון איטאַליענישען פּראָפּאַגאַנדע - מיניס־[...], אין וועלכען עס ווערט אין אַ פּעסימיסטי־[...]טאָן פעסטגעשטעלט, אַז די לאַגע אויף ביידע [...]טען איז פאַר די איטאַליענער גינסטיג אָבער [...]איז נישט פאַראַן די קלענסטע האָפנונג אויף [...]שטענדיגונג. דער קאָמוניקאַט פערענדיגט זיך [...] דער ערקלערונג, אַז אייראָפּע געהט צו אַ קריג.

[...]ס פערשטעהט זיך, אַז דער דאָזיגער קאָמוני־[...] איז אַ דעליקאַטער אָנצוהערעניש, דאָס אין פאַל [...]ס וואָל אין זשענעווע בעשלאָסען ווערען די [...]סאַנקציע, וועט דאָס דערפיהרען צו אַ מל־[...] דאָס איטאַליענישע פּראָפּאַגאַנדע - מיניסטער־[...]יום דערמיט אָנצומערקען, די ענגלישע עפענט[...] מיינונג, ביי וועלכע עס איז ווידער וואַך גע־[...] דער געדאַנק, אַז אָהן נאַפט־סאַנקציעס וועט [...]שיסטישע אוואַנטורע אין אַפריקאַ נישט אַזוי [...]ענען ליקווידירט ווערען, פאַר די קאָנסעק־[...]ן פון דאָזיגען שלום. אויך אין דעם אַפּעל צו [...]אייראָפּעאישער וויגענד, וואָס איז פערעפענט־[...] געוואָרען אין „פּאָפּולאָ ד'איטאַליע“, ווערט [...]שטאַרק זיך בענוצט מיט דעם אַרגומענט פון [...]מטוועלער מלחמה.

[...]ס אַלץ בעווייזט, אַז איטאַליען וואָלט איצט [...]לט האָס די אייראָפּעאישע מלוכות זאָלען זיך [...] אויך נישט אַריינמישען זיך לטובת אַ „שהרענ־[...]“ שלום פאַר איטאַליען — און יעדענפאַל זיך [...]לטען פון די נעפּלאַנטע נאַפט־סאַנקציעס.

[...]ס איז אָבער אַ גרויסער ספק צי ענגלאַנד נעמט [...] די איטאַליענישע דראָהונגען וועגן אַ מלחמה. [...]איטאַליענישע פאָלק האָט שוין גענוג די אַפרי־[...]ע אוואַנטורע און וואָלט זיך גאַנץ זיכער נישט [...]ט אַריינלאָזען אין אַ מלחמה מיט ענגלאַנד, [...] וואָלט גלייכצייטיג געווען אַ מלחמה מיט אַלע [...]ידער פון פעלקער־בונד. שוין איצט פיהלט דער [...]ליענישער דיקטאַטאָר, ווי אַריינגעטריבען אין [...]הגאס, פון וועלכער עס איז נישט פאַראַן קיין [...]וועג און עס איז פערשטענדליך, אַז ווען אפילו [...]אַפט־סאַנקציעס זאָלען בעשלאָסען ווערען, וועט [...]ווייטער ווי דראָהונגען נישט געהן.

[...]צי וועלען אָבער די נאַפט־סאַנקציעס בעשלאָ־[...] ווערען? אַלץ איז אָפּהענגיג פון דער לאַגע אויף [...]מלחמה־פראָנטען. וואָס מעהר נצחונות די אי־[...]ענער וועלען אָפּהאַלטען אין אַפריקאַ, אַלס [...]טער ווערט פאַר זיי די סכנה פון די נאַפט־סאַנק[...] אין אייראָפּאַ. די איטאַליענער פערשטעהען עס [...] גוט און דערפאַר נעמט זיך ביי זיי דאָס דאָ־[...]סע געפיהל: אָפּטימיזם אין אַפריקאַ צוליב די [...]ות און פּעסימיזם אין אייראָפּאַ טאַקע אויך [...] די זעלבע נצחונות.

ש.

גרויסער נצחון פון סארא'ס רעגירונג

סאציאליסטן געשטימט פאר דער רעגירונג — קאמוניסטן אפגעהאלטן פון שטימען

פ א ר י ז, 1 (ספ. טעל.)
פרייטאג אין אוונט איז אין פארלאמענט פארגעקומען די דיסקוסיע איבער דער אלגעמיינער פאליטיק פון דער רעגירונג.

דאן איז פארגעקומען די אפשטימונג, בעת וועלכער די רעגירונג האט בעקומען א מערהייט פון 196 שטימען. פאר דער רעגירונג האבן געשטימט 361 דעפוטאטן, דערונטער 100 סאציאליסטן, נעגן האבן געשטימט 165 דעפוטאטן אידער מען איז צוגעטרעטן צו דער אפשטימונג, האט דעפ. פערי אין נאמען פון די קאמוניסטן ערקלערט, אז צום ערשטען מאל וועלען די קאמוניסטן נישט שטימען נעגען דער רעגירונג.

דייטשלאנד צופרידן מיט סארא'ס ערקלערונג

ב ע ר ל י ן, 1 (ספ. טעל.)
דאס דייטשע אינפארמאציע - ביורא מעלדעט: „דיפלאמאטיש פאליטישע קארעספאנדענץ" שטעלט פעסט, אז די פערשיידענע ידיעות פון דער פראנצויזישער פרעסע וועגן דעם, אז דייטשלאנד האט גע- האט בדעה צו קינדיגען דעם 30 יאנואר דעם אפמאך וועגן דער דעמיליטאריזירטע סטרעפע פון אויבער-רהיין זענען נישט געווען ריכטיג. די „דיפלאמאטישע קארעספאנדענץ ביורא" דריקט אויס די צופרידנהייט מיט פרעמיער סארא'ס ערקלערונג וועגן דער נויטווענדיקייט פון א פראנצויזיש-דייטשען הסכם. סארא וואלט געוואלט, אז די דאזיגע פערשטענדיגונג זאל ארומנעהמען גאנץ אייראפא. מען דארף אבער געדענקען, אז נישט נאר דער שלום און זיכערקייט קען מען קאלעקטיוו ארגאניזירען נאר אויך דאס שטערען דעם שלום.

די דייטשע רעגירונג וויל רעגולירען די פראגע

וועגען טראנזיט איבערן פוילישען טעריטאריום

ב ע ר ל י ן, 1 (ספ. טעל.)
דאס דייטשע אינפארמאציע - ביורא האט פערעפענטליכט א קאמוניקאט אין שייכות מיט דער מעלדונג פון פוילישען קאמוניקאציע - מיניסטעריום וועגען בעגרעניצען פון 7 פעברואר די טראנזיט - בעוועגונג פון די דייטשע באהנען איבערן פוילישען טעריטאריום.

די נעפלאנטע פעראָרדנונגען פון דער פוילישער רעגירונג — ווערט געזאגט אין קאמוניקאט — שטעהען אין שייכות צו טראנספערירען די סומען, וואס די דייטשע באהנען זענען שולדיג די פוילישע באהנען פאר'ן טראנזיט איבערן פוילישען טעריטאריום. איצט קומען פאר אונטערהאנדלונגען צווישען דער דייטשער און פוילישער רעגירונג וועגען דער מעגליכקייט צו בעזייטיגען די טראנספער - שוועריגקייטען פון די נעהעריגע סומען.

פון די קרייזען, וואס שטעהען נאהענט צום דייטשען אויסערן - מיניסטעריום מעלדעט מען, אז די דייטשע רעגירונג האט איבערגעגעבען דער פוילישער אמבאסאדע א פראיעקט צו רעגולירען די איינגעפרוירענע סומען, וואס קומען פוילען פאר'ן טראנזיט.

אינטערווענץ פון דעפ. זאמערשטיין ביי'ם יוסטיץ-מיניסטער

ו א ר ש א. 1. (טעל.) דער יוסטיץ-מיניסטער האט נעכטען אויפגענומען דעפוטאט זאמערשטיין וועלכער האט בעריהרט די פראגע פון די ... טען אין ווארשא און לעמבערג מיטגלידער פון אנטי-היטלער קאמיטעטן.
דער מיניסטער האט צוגעזאגט צו בא... טען דעם ענין.

קאמיטעט צו פייערן דעם 100-טען געבורטס-טאג פון מענדעלע מוכר ספרים
ביי דער געזעלשאפט פריינד פון „ייוואָ" איד לאדזש.

טעאטער „ראזמאיטאשטשי" ציגעל-גאס 27.

היינט זונטאג, ד. 2 פעברואר 10.30 פריה פינקטליך
א פייערליכע אקאדעמיע לכבוד דעם 100-טען געבורטס-טאג פון מענדעלע מוכר-ספרים
פראגראם: רעפעראט - דיכטער אלתר קאציזנע (ווארשע). רעציטאציעס - דיכטער משה בראדערזאן, א. בריינבלאט א. א. „שיר"-כאר - פאלקס-לידער. יודישע טעאטער סטודיע - סצענעס פון „מסעות בנימין השלישי". אנסאמבל פון טעאטער „ראזמאיטאשטשי" — אויפטריטען. רעציטאציעס — י. מ. מאשקאוויטש.
בילעטען-פארפערקויף צו בעקומען אין אייזענשלאס-ביבליאטעק זאכאדניא 52, ספארט-קלוב „שטערן" פיעטריקאווער 61, הענדלער-טערבאנר פילסודסקיעגא 69, הענדעלערקר-עקספעדיטאר פיעטריקאווער 20 און אין טאג פון ... אטאדעמיע ביי דער קאסע פון טעאטער „ראזמאיטאשטשי". ... סטודענטער פון פרייז. פעראיינען און קולטור-ארגאניזאציעס בעקומען בילעטען צו בעדייטענדע הנחות.

זר של פרחים ובתוכם ברכת ...
אני שו"ח לחברי וידידי היקר :
ישראל קאטשקא
לארושיו אם העלמה מרת
פאלא יאסקאוויטש
ממשענסטאכאוו
מידידכם **אייזיק ערדינאנ...**

אשבועה,
מארגען מאנטאג, דעם 3 יאנואר ד. י. 11 א זייגער אינדערפרי וועלען שווערען אין דער ווילקער ... (זאכאדניא-גאס) **אהרן יאקובאוויטש** (פיעטריק. 85) און **שמשון פיל...** (זאוואדזקא 21) וועגען א ... **אברהם ניסעל** (ווסכאדניא 18) 500 זל. לויט א פסק-דין פון הרב ... **אברהם ניס...**

מיר מיטגלידער פון צייטונגס קופער-סעקציע ביים קליינהענדלער... אין פלאץ-וואלנאשטשי 3, דאנקען ... זעהר די פערוואלטונג פאר זייער ... נישע אינטערעסירונג פאר די מיטגליד... ביים אדורכפיהרען די קויהלען- און ... אקציע מיט גרויס צופרידענהייט ... מיר ווינשען זיי גרויס ערפאלג אין ... ארבייט.
אברהם בלאכמ...
ישראל גאלדבל...
חיים מטעפעלה...
העניך שטארק...
יחיאל בלאכמא...
הערש יוזעפאוו...
אברהם וויינפא...
ווישעגראצקי י...

ווען דאס גליק שפילט צו

צי אלעם דארף מען האבען אבי-סעלע גליק. אזוי זאגען מיר שטענדיג, אבער נישט אלע פערטראכטען זיך אויף דער אייגענטליכער בעדייטונג פון אט די ווערטער. אביסעל גליק — הייסט נישט, אז געבראטענע טייבעלעך זאלען אליין אריינפאלען אין מויל אריין, א זאך דארף מען ווי געהעריג צוגרייטען, פארארבייטען און, מיט גלויבען און צוטרוי אין אייגענעם גליק, גיין פאראויס, דאן שפילט צו דאס גליק.

ווען עמיצען געלינגט זאגען מיר : ער האט מזל. אבער צי פערטראכטען מיר זיך אויף דעם, אז ער האט זיך דאס גליק אליין צוגעגרייט ? אויב ער האט געוואונען אויף דער מלוכה-לאטעריע, צי ער האט בעמוהט זיך דאס געווינס צוגרייטען דורך בעזארגען זיך מיט א לאס ? עס האט דאך נאך ביז היינט קיינער נישט געוואונען, אויב ער האט נישט געהאט קיין לאס.

אלזא א געווינס אויף דער לאטעריע קען זיך יעדער לייכט צוגרייטען. עס נעניגט גיין אין קאלעקטור און בעזארגען זיך מיט א לאס. ווען ער וועט עס טון, האט ער שוין אלע שאנסען צו געווינען.

די ציהונג פון דער 1-טער קלאס פון דער 35-טער מלוכה-לאטעריע הויבט זיך אן דעם 20-טען פעברואר און דויערט 4 טעג. —

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער חשוב'ן מייסטער
שלמה ברייטשטיין און קינדער
צוליב'ן טויט פון זייער אונפערגעסליכער פרוי און מוטער
לאה נ"ע
זייט געטרייסט!
וועהקשטעל-פערסאנאל פון ש. ברייטשטיין, לאדז.

נאך לאנגע שווערע ליידען איז נעכטען שבת קודש געשטארבען מיין ליבע פרוי, אונזער טייערע און אונפערגעסליכע מוטער, שוועסטער, שוועגערין און טאנטע
נ"ע **מרים** אשת ר' אהרן נ"י **פריימאן**
(בת ר' פנחס נירענשטיין נ"י)
אין עלטער פון 38 יאהר
(געוואינט זשגאוסקא 49)
די לויה קומט פאר היינט זונטאג, דעם 2 פעברואר 1936, 12 בייטאג פון פאזנאנסקי'ס שפיטאל, וועגן וואס ס'טיילען מיט אין גרויס צער
די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

אונזער חשוב'ן פערוואלטונגס-מיטגליד
ח' שלמה ברייטשטיין
צוליב'ן טויט פון זיין אונפערגעסליכער
פרוי נ"ע
דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען בייליד. גלייכצייטיג פאדערן מיר אויף אונזערע מיטגלידער אנטיילצונעהמען אין דער לויה, וועלכע קומט פאר היינט, זונטאג. 12 בייטאג פון טרויער-הויז שרודמיעסקא 21.
די פערוואלטונג פון שניידער-צונפט
לאדז, פילסודסקיעגא 20.

אונזער חשוב'ן מיטגליד
ה' שלמה ברייטשטיין
צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון זיין אונפערגעסליכער
פרוי לאה נ"ע
דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען בייליד. גלייכצייטיג פאדערן מיר אויף אלע מתפללים פון דער „חברה חייטים" זאכאדניא 42 אנטיילצונעהמען אין דער לויה, וועלכע קומט פאר היינט זונטאג, 12 א זייגער בייטאג פון טרויער-הויז שרודמיעסקא גאס 21 כדי אפצוגעבען דעם לעצטען כבוד דער פערשטארבענער.
די גבאים פון דער „חברה חייטים" אין לאדז.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער ח' מיטגלידערין מרת. ר. גריבשפאן צוליב'ן טויט פון איהר אונפערגעסליכען
פאטער
די פערוואלטונג פון לאדזער יודישען מוזיק-פעראיין „שיר"

דעם חשוב'ן מתפלל און וויצע-פרעזעס פון קאמיטעט דבית-הכנסת „דבית ישראל" ה' יוסף פריינד צוליב'ן טויט פון זיין ליבע מוטער
גאלדע פריידה נ"ע
דריקען אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל
דער קאמיטעט און די מתפללים פון דער שוהל אויף נארוטאוויטשא 43.

דער יודישער פליישער-פעראיין
זגערזשער 84
מאכט בעקאנט, אז היינט זונטאג, דעם 2 פעברואר 1936, 5 א זייגער נאכמיטאג צום ערשטען טערמין און 6 א זייגער צום צווייטען טערמין, גילטיג ביי יעדער צאהל מיטגלידער, קומט פאר אין פעראיינס-לאקאל, זגערזשער 84 די
אלגעמיינע פערזאמלונג
פון די מיטגלידער פון (וואיעמנע פאמאץ) ביים יודישען פליישער-פעראיין, זגערזשער 84; מיט פאלגענדען טאג-ארדנונג: 1) ערעפנונג; 2) וואהלען פון א פארזיצער; 3) וואהלען פון א נייער פערוואלטונג; 4) פריע פארשלאגען. מיט אכטונג די פערוואלטונג.

פאר גאלד
ביזשוטעריע
און לאמבארד-קוויטען
צאהלט די העכסטע פרייזען
אליזאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

Dr. med.
STILLER
אינערליכע קראנקהייטען
נעהמט אן פון 4-8
פילסודסקיעגא 15
טעל. 206 75. פראנט, 2 ...

...GA MARKUS
געשוואוירענע איבערזעצערין ...
ביים קרייז-געריכט אין לאדז
פיהרט אויס אמטליכע איבערזעצונגען
בעגלויביגט אפיציעל דאקומענטען
דער דייטשער און רוסישער שפראך
Piotrkowska 73
tel. 181-53.

אויערן, נאז און האלז
קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פיעטריקאווער 67. טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועק אפעראציע א. אז. וו. ווי אויך אמבולאטארישעס פון 9-2 און פון 4-8 אוונט.

ד"ר
ל. שיפמאן
איז אריבערגעטרעטען פון דער לעטשניצע בזשעזשינער 11 און נעהמט אן ביי זיך אינדערהיים
זאכאדניא 64
פון 4 ביז 7 אוונט.

Dr.
Wajnberg
ספעציאליסט פאר לונגען, האַרץ און סקלעראז קראנקהייטען
פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9-10 פריה, 3-5, 8-9 אוו.

Dr. med. **LEON FAMILIER**
אינערליכע און קינדער - קראנקהייטען
6 שערפיעץ 37 (בענעדיקטא
נעהמט אן פון 5—7 נאכמ.

געדענקט, שטשענשליווי ביי
א גרויסער אויסוואהל פון
אריגינעלע בילליגער און
טאמאשאווער סחורות
אויף אנציגער און פאלטענס
פון די בעסטע קוואליטעטען ווי אויך
פערשידענע רעשטען
מיט 30% בילליגער
קומט און איבערצייגט אייך!
R. Szczęśliwy
לאדז, 5 נאוואמיעסקא 5
טעל. 156-09.
נעדענקט פראנט II שטאק.

...רוויסער נצחון פון די אביסיניער

...ראבערט 34 הארמאטען, 175 מאשינען-געוועהרען, 2653 ביקסען און 18 טאנקס

...רוים, 1 (ספ. טעל.)
...אסגעבענדע איטאליענישע קוועלען אינפאר־
...: איינער פון די לעצטע אביסינישע קאמוני־
...האט געמעלדעט, אז בעת דעם קאמף וואס
...ארגעקומען דעם 21 ביז'ן 30 יאנואר איז
...ייזע פון שווארצע העמדלעך צוקלאפט געווא
...ערביי זאלען די אביסיניער האבען דער'הרגעט
...איטאליענער און עראבערט 73 הארמאטען.
...וזיגער קאמוניקאט בעציהט זיך מסתמא אויף
...לאכט אין טעמביען בעת וועלכער, די שווארצע
...לעך זענען נישט צוקלאפט געווארען, נאר
...אויסגעהאלטען דעם שונא.

* * *

...אדיס-אבעבא, 1 (ספ. טעל.))
...דער אפיציעלער אביסינישער קאמוניקאט, וואס

איז היינט אפגעלייקענט געווארען אין רוים בע־
ציהט זיך צו דער שלאכט פון אביסינישען מיליטער
מיט דער בריגאדע פון די שווארצע העמדלעך
פון גענעראל דעלמאסא דיאמאנטי פון 19 ביז'ן 30
יאנואר. די קאמפען זענען פארגעקומען ארום
דריי בעפעסטיגונגען שומבערא, ערדא־ווארמע און
קעסא דאמבאס. אין טעמביען. די איטאליענער האָ־
בען פערלוירען 3000 דערהרגעטע, די צאהל פער־
וואונדעטע איז מיט 30 פראצענט מעהר. די אביסי־
ניער האבען פערנומען 34 הארמאטען, 15 מא־
שינען געוועהרען 2653 ביקסען און 18 טאנקס,
דאס איז געווען דער ערשטער איטאליענישער אנ
גריף אויף א גרויסען מאסשטאב, וואס האט זיך
סטראטעגיש פערענדיגט מיט א פולשטענדיגער מפלה
פון די איטאליענער.

אביסינישער קאמוניקאט וועגען דער לאגע אויף בײדע פראנטען

...אדיס-אבעבא, 1 (ספ. טעל.))
...די אפיציעל אביסינישע קרייזען מעלדען, אז
...צפון פראנט הערשט א גרויסע אויפלעבונג
...אקטיש האט זיך די לאגע נישט געענדערט.
...ע, — אקסום אדוא געפינען זיך ווייטער אין
...ליענישע הענד, דגם די לעצטע קאמפען אין
...ען בילדען ווי מען זאגט זיי, א מאראלישע
...פאר די אביסיניער, די צופרידענהייט פון די
...נישע קרייזען איז נאך גרעסער, וואס דער
...פון די רעגענס דערנעהנטערט זיך שוין און
...טאליענער וועלען האבען שוועריגקייטען.

דאגעגען אויפ'ן צפון פראנט, ווי עס מעלדען
די אביסינישע אפיציעלע קוועלען, האבען זיך די
איטאליענער גערוקט פאראויס אויף 320 קילאמעטער
פון דאלא און זיך פערפעסטיגט אין נעגעלא. עס
וואונדערט קיינעם נישט וואס ראס דעסטא, האט
זיך נישט ארויסגעוויזען אויף דער הויך פון זיין אויפ
גאבע. אין דער נאהענטסטער צייט וועט די אנפיה־
רונג אויף דעם פראנט איבערנעהמען דער ער־
פאהרענער פיהרער דעדזיאק באלטשא אויף וועלכען
די אביסיניער לעגען גרויסע האפנונגען.

איטאליענישער אפעל צו דער אייראפעאישער יוגענד

...רוים, 1 (ספ .טעל.)
...לאווארא פאשיסטא", ארומרעדענדיג דעם
...צו דער אייראפעאישער יוגענד, וואס איז
...ענטליכט געווארען דורך דער פאפאלא ד'אי־
...שרייבט, אז דער איטאליענישער קריגס פא
...אל מעסט זיך היינט נישט נאר מיט דער
...מענשען און געוועהר. יועגען דעם דארפען
...פגעבען א חשבון די אלע וואס גרייטען צו
...ם קאנפליקט אונטער פרעטעקסט פון שיצען
...שלום. מען דארף פעסטשטעלען — שרייבט
...טונג — אז די איטאליענישע שונאים וועלען

זיך מוזען אקעגענשטעלען נישט נאר די איטא־
ליענישע מיליטערישע כחות, וואס זענען צו־
געגרייט אין די מאדערנסטע מיטלען און קריגס־
מאטעריאלען, נאר אויך דעם גאנצען פאלק, וואס
איז בעלעבט מיט א קריגס גייסט און דעצידירט
צו שיצען זיינע רעכט צום לעבען ביז צום סוף.
דער אפעל צו דער אייראפעאישער יוגענד, פער־
ענדיגט די צייטונג — גיט איהר די מעגליכקייט
אויסצוזוועהלען א שלום אונטערן צייכען פון גע־
רעכטיגקייט און דער אנערקענונג פון די איטא־
ליענישע רעכט, אדער מלחמה.

...מעריקאנישער סענאטאר פאדערט אריינצו־לאזען דייטשע יודען קיין אמעריקא

...וואשינגטאן, 1 סס. טעל.)
...סענאטאר וויליאם קינג פון שטאט אוטאה
...אין א רעדע אין סענאט געפאדערט ליבע־
...ר אנצוווענדען דעם אימיגראציע אוסטאוו
...צו פערלייכטערען פאר די דייטשע יודען די
...ראציע, דער סענאטאר האט צווישען אנדע־
...: איך בין שטענדיג געווען אין דער מיינונג
...רעגירונגען פון די בעזונדערע מלוכות האָ־
...וואס רעכט צו באלעבאטעווען אין זייערע

מלוכות ווי זיי ווילען.
עס שיינט מיר אבער, אז די טראגישע לאגע
פון די דייטשע יודען בעפולמעכטיגט מיך צו די
איצטיגע בעמערקונגען. מיר מוזען אויפנעהמען א
געוויסען טייל יודען, וואס קענען ווייטער נישט
לעבען אין דייטשלאנד, דערווייל עמיגרירען די
דאזיגע יודען אין די לענדער, וואס ליידען פון
ווירטשאפטליכען קריזיס.

...... די קליינע הוצאה, וואס עס בעטרעפט א לאס פון אונזער
מלוכה-לאטעריע, שטעהט נישט אין
קיין שום פערהעלטניש צו די גאנצע
רעאלע מעגליכקייטען צו עראבערן
איינע פון די גרויסע אדער קלענערע
געווינסען, וואס בעטרעפען קרוב

25.000.000 זל.

קויף דעריבער א לאס צו דער 1-טער קלאס
אין דער גליקליכער קאלעקטור פון

KAFTAL

Łódź, Piotrkowska 54

וואו עס פאלען שטענדיג גרויסע געווינסען צווישען אנדערע

2 מאל צו 1.000.000 זל.

בריפליכע בעשטעלונגען ווערען תיכף ערלעדיגט.

P. K. O. konto Nr. 304.761.

ארעסטירט צוויי מיטגלידער פון יוגענדליכען אנטי-היטלער קאמיטעט אין ווארשא

ווארשא, 1. (טעל.) ווי מיר האבען מיט־
געטיילט איז אויפגעלעזט געווארען צוליב נישט
רעגיסטרירען אין דער סטאראסטווא דעם „אנטי־
היטלער קאמיטעט פון דער יוגענד אין ווארשא",
אין שייכות דערמיט זענען פערהאלטען געווארען
דורך דער פאליציי צוויי סטודענטען: קרעמניצער
און מרובקא.

ביידע ווערען צוזאמען מיט די אקטען פון
דער אויספארשונג איבערגעשיקט אין דער סטא־
ראסטווא ווארשא-צפון.

Dr. med. L. Berman

צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07

ספעציעל־ארצט פאר מענער - שוועכע-בע־
האנדלונג און סעקסועלע בעראטונג

נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוועגר.
זונטאג פון 9—1 פארמיטאג

אגודת הרבנים האט צוגעשיקט א בעגריסונג דעם מלוכה-פרעזידענט

ווארשא, 1 (טעלעפאניש)
אין צוזאמענהאנג מיט'ן נאמענסטאג פון מלוכה
פרעזידענט מאשטשיצקי, האט די אגודת הרבנים צו־
געשיקט דעם פרעזידענט גליקוואונשען. אין אלע
שטעטלעך זענען געמאכט געווארען מי שברך'ס
דעם פרעזידענט. אין דער סינאגאגע אויף טלאמאצ־
קע האט געהאלטען א טרעסטרע רעדע פראפעסאר
שאר און כאזשיק'ס שוהל פראפעסאר באלאבאן.

געשטארבען דער גענעראל קאנדיליס

אטען, 1 (סס. טעל.)
דער געוועזענער פרעמיער און פיהרער פון איינע
פון דריי מאנארכיסטישע פארטייען דער נישט־צו־
שטאנדען געקומענער דיקטאטאר פון גריכענלאנד,
גענעראל קאנדיליס, איז נעכטען פלוצלינג געשטאר־
בען אויף א הארץ־אטאק.
עס האבען זיך אויך פערשפרייט קלאנגען, אז
דער גענעראל זאל האבען פערגיפטעט געווארען.

געשטארבען ווירגילי קאהאן

ווילנא, 1. (טעל.) פרייטאג נאכמיטאג איז
געשטארבען נאך א לענגערער קראנקהייט דער בע־
קאנטער ארבייטער טוער ווירגילי ברוך קאהאן.
די לויה קומט פאר מארגען (היינט) זונטאג.

פוילישע רייזע-ביורא
„ארבים"
אין לאדז, פעטריקאווער 18
טעל. 249-33 און 249-40 „מעהא"

די בילליגסטע רייזעס
קיין פאלעסטינא
אויף פורים, פסח
און אויף לעוואנטישע ירידן

הנחה, נארמאלע און בילעטען אין שלאף־
וואגאנען אויף די פוילישע און אויסלענ־
דישע באהנען.

לופט-פליה בילעטען קיין בערלין

שיף-קארטען אויף אלע ליניעס

הנחה-פעסער קיין טשעכאסלאוואקיי,
יוגאסלאוויען און אונגארן

הנחה - בילעטען קיין בריסעל, פאריז
און לאנדאן
יעדען מיטוואך און שבת

אויספלוג קיין לאנדאן און בירמינגהאם
אויף די בריטישע ירידן פון 15 פעב־
רואר ביז'ן 26 פעברואר 1936. פרייז פון 510 זל.
איינשרייבונגען ביז'ן 5 פעברואר 1936

2 אויספלוגען נאך וויען
9-טען פעברואר פון זל. 95.
איינשרייבונגען ביז'ן 3-טען פעברואר.

דאס לעבען אין ווארשא

(טעלעפאנישע ידיעות פון דער הויפט-שטאט)

...מענסטאג פון מלוכה - פרעזידענט

...טען, אין נאמענסטאג פון מלוכה־פרעזידענט
...י מאשטשיצקי, זענען אלע שוהלען און שטיב
...פטערייכט געווארען תפילות.
...ר ראבינאט האט ארויסגעגעבען אן אויפרוף
...ר יודישער בעפעלקערונג אנטיילצונעמען אין
...ייערליכקייטען.

...עראָרדנונג פון פאליציי - קאמענ...אנט געגען די געשלעגן און אוואנ...ורעס אויף די מערק.

...עת די מערק און „אדפוסטען" קומען אפט
...אוואנטורעס און געשלעגן, וועלכע ווערען
...פערמאכען דורך שיכורים. צוליב דעם האט דער
...ט פאליציי - קאמענדאנט ארויסגעגעבען א פער־
...ונג, אז בעת אזעלכע עקסצעסען זאל די פא־
...י זיך נישט בעגרעניצען בלויז מיט פערהאלטען
...אוואנטוריסטען און ליקווידירען די אוואנטורע.
...ארף פערוועהרען צו פערקויפען אלקאהאל בעת
...ן, יאהרמארקען און „אדפוסטען" אדער איינגאנ
...אפרופען די האזיגע מערק.

...ארעסטען אין אטוואצק אין צוזאמענ...האנג מיט די אנטי-יודישע ארויסטרי...טען.

...די לעצטע טעג זענען אין אטוואצק אויסגעהאקט
...ארען די שויבען אין עטליכע יודישע געשעפטען.
...ראוסקי, פאגלער, גאלדמאן). אין גאלדמאנ'ס
...עלב איז דעמאלירט געווארען די איינריכטונג
...גאלדמאן אליין איז צושלאגען געווארען.
...אין צוזאמענהאנג דערמיט האט די פאליציי
...רכגעפיהרט ארעסטען, בעת וועלכע ס'זענען פער־
...לטען געווארען א גאנצע רייהע פערזאנען. בעת די

רעוויזיעס האט מען ביי זיי געפינען פולווער און א
פעקעל פראשורען „שטאפעטא". אלע ארעסטירטע
געהערען צו די ענדעקעס.

אונטערגעצונדען זיך אין בעט פון א פאפיראס.

עהערנעכטען ביינאכט איז אהיימגעקומען א
שיכור'ער אויף דאנילאוויטשאווסקא 6 דער 40־יעה־
ריגער סערזשאנט קארהאל בראנגעל. בראנגעל האט
זיך געלעגט אין בעט אריין מיט אן'אנגעצונדענעם
פאפיראס אין מויל.

פון פאפיראס האט זיך אנגעצונדען זיין שטרוי־
זאק, פון וואס ס'איז ענטשטאנען א שרפה, קראנגעל
אליין איז שטערבליך אפגעברינט געווארען און אין
א שווערען צושטאנד האט מען איהם אפגעפיהרט
אין שפיטאל.

עקסמיסיע מיט שטערונגען.

א גרופע ארטיסטען זיך פעראייניגט געגען... דירה-געלד.

אלע לאקאטארען פון די איינצעל־צימערן אויף
קאזיע 5) האבען געבילדעט א מין קאמיטעט אונ־
טערן פארזיץ פון א געוויסען מאַבאטשקעוויטש און
מען האט נישט געצאהלט קיין דירה־געלד. ווען עס
איז די טעג, לויט א געריכטס־אורטייל, געקומען דער
קאמארניק אין בעגלייטונג פון א פאר פאליציאנטען
אדורכפיהרען אן'עקסמיסיע האט ער געטראפען די
לאקאטארען — 15 פערזאן אין די בעטען — קראנק
צווישען די לאקאטארען האט זיך געפונען די בע־
וואוסטע אקאמפאניאטארקע מירא ווארשאווסקא די
באלעט - ארטיסטין נינא זאפאיקינא, די ארטיסטקע
אננא זארקיעוויטש א. א. דער ארטיסט יוזעף שי־
מאנסקי, וועלכען דער קאמארניק האט פארגעלעגט
איבערצופיהרען אין שפיטאל אין אוופ'ן ארט גע־
זונד געווארען און אטלאפען.

דער קאמארניק האט אפגעלעגט די עקסמיסיע
אויף א וואך. די גרעסטע טייל פון די לאקאטארען
האבען צוגעזאגט צו דער צייט גוטוויליג זיך ארויס־
צוציהען.

וועגען דעם גאנצען ענין איז צוזאמענגעשטעלט
געווארען א פראטאקאל.

אנפאלען אויף דער גאס דורכגעפיהרט דורך מינדעריעהריגע פון דער בורסע.

אויף פלאץ קראשינסקי איז אויף דער פרל.
ווינאגראד (פראנציסקאנער 18) אנגעפאלען עפעס א
כוליגאן, זי א שטופ געגעבען און ארויסגעריסען
פון דער האנט דעם רידיקול.

עס האט זיך איינגעגעבען דעם אנפאלער צו
פערהאלטען. עס איז דער 18־יעהריגער וויצענטי
ביעלאק, פון דער בורסע פאר מינדעריעהריגע אויף
וואלנאשטשי גאס 14.

ביעלאק האט ערקלערט, צו זיין פערטיידיגונג,
אז ער האט נישט געוואוסט, אז אין דעם רידיקול
איז געווען נאר 5 זל. ווען ער וואלט ווייסען, אז אזוי ווייניג
וואלט ער עס נישט געטון....

עס איז דער צווייטער פאל אין דער לויפענדער
וואך, ווי די מינדעריעהריגע פון דער בורסע פיהרען
אדורך אנפאלען.

פון דער חברת „מפיצי תורה ודת".

אין דער וואוינונג פון הרב מיכעלסאן קומט
פאר זונטאג (היינט) א פערזאמלונג פון דער חברה
„מפיצי תורה ודת" מיט דער בעטייליגונג פון רב־
נים, רביים און עסקנים. אין דער פערזאמלונג בעו־
טייליגט זיך אויך דער גרינדער פון דער חברה י. ד.
פירשטמאן.

אפשאפען די יודישע שחיטה

אזא געזעץ־פראיעקט טראגט אריין א גרופע דעפוטאטן און סענאטארען אין סיי[ם]

וו א ר ש א, 1. (מעל. פון אונזער קארעספ.) א גרופע דעפוטאטען און סענאטארען האבען אפגעהאלטען א זיצונג אויף וועלכער זיי האבען ארומגערעדט די פראגע פון דער יודישער שחיטה. זיי האבען בעשלאסען אריינצוטראגען אין סיים א געזעץ־פראיעקט וועגען פערווערען די יודישע שחיטה און איינפיהרען א מעהר הומאניטערען אופן. די פראיעקט־געבער זאגען אין דער מיינונג אז די יודישע בעפעלקערונג וועט דערפון נישט ליידען ווייל מען וועט דאס פלייש שפעטער קענען פרייבערען (?) און עס וועט זיין כשר.

בעמערקונג פון דער רעדאקציע: ווי עס זעהט אויס אריענטירען זיך די פראיעקט־געבער לגמרי נישט אין דעם גאנצען ענין.

בעפרייט די מיטגלידער פון יוגענדליכן אנטי־היטלער קאמיטעט

ל ע מ ב ע ר ג, 1. (טעל.) עס זענען היינט בעפרייט געווארען די צוויי מיטגלידער פון יוגענדליכען אנטי־היטלער קאמיטעט וואס זענען געהאט ארעסטירט געווארען.

געגען דער מילדערענדער שטעלונג פון דער ארץ־ישראל רעגירונג

פראטעסטירט די העברעאישע פרעסע

י ר ו ש ל י ם, 1 (יט"א טעל.) די גאנצע העברעאישע פרעסע ווידמעט ארטיקלען וועגען די שטעלונג פון דער ארץ־ישראל רעגירונג. אלע ווייזען אן, אז די מילדערנדע שטעלונג פון דער ארץ־ישראל רעגירונג וועט נאך מעהר צורייצען די אפעטיטען פון די אראבער.

אפעלאציע־געריכט מילדערט די שטראף פון דריי גראדנער יודען

ווילנא, 1 (יט"א טעלעגר.) אין אפעלאציע־געריכט איז פארגעקומען דער אפעלאציע־פראצעס פון די 3 יודען פון שטעטעל מארסיל־קאנצעל, אונטער גראדנע, וועלכע זענען אין גראדנער געריכט בשעתו פערמשפט געווארען איינער אויף 10־יאהר און די אנדערע צוויי צו 3־יאהר תפיסה פאר ערמארדען דעם פויער מארקעוויטש. דאס אפעלאציע־געריכט האט די שטראף פון 3 יאהר תפיסה בעשטעטיגט און פון 10־יאהר פערקלענערט אויף 6 יאהר תפיסה.

ווייטערדיגע געשלעגען אויף די לעמבערגער הויך־שולען

ל ע מ ב ע ר ג, 1. (טעל.) אויף די לעמבערגער הויך־שולען זענען היינט ווידער פארגעקומען געשלעגען. עטליכע יודישע סטודענטען זענען פערוואונדעט געווארען. דער רעקטאר פון פאליטעכניקום האט ערקלערט אז ער וועט צוציהען צו פערנטווארטליכקייט די ענדעקישע סטודענטען.

פרטים וועגען די אנטי־יודישע אונרוהען אין טרוסקאלאס

אין דער טשענסטאכאווער צייטונג לייענען מיר: „אין דער נאכט פון זונטאג אויף מאנטאג זע[נען] אין קאשטשאל אין טרוסקאלאס צוגע'גנב'עט און פראפאנירט געווארען רעליגיעזע הייליגטימער. די דארטיגע אנטיסעמיטען האבען פערשפרייט קלאנגען, אז דאס האבען די יודען געטוהן א קמה פאר דער באמבע, וועלכע איז מיט א וואך פריהער אריינגעווארפען געווארען אין דער דארטיגער שוהל.

די דאזיגע העצע האט געפונען א געהעריגען באדען צווישען דעם המון פויערים, וועלכע זענען נעכטען געקומען אהין אויפ'ן מארק־טאג. די פויערים האבען זיך געווארפען אויף די יודישע מארק־שטעהער, צווישען וועלכע ס'האבען זיך געפונען א סך האנדלער פון קלאבוצק, קושעפיץ און אנדערע שטעטלעך און זיי צושלאגען, צוברעכען סטראגאנעס אין איינצעלנע פאלען געפרובט צו רויבען.

די פרעמדע הענדלער האבען אויף דער שנעל געכאפט זייערע סחורות און ענטלאפען און די טרוסקאלאסער יודען האבען זיך פערשלאסען אין זייערע וואוינונגען. דער המון האט דאן גענומען ווארפען שטיינער אין אלע יודישע וואוינונגען און איבעראל אויסגעהאקט די שויבען, אין מעהרערע פאלען צוזאמען מיט די פענסטער־רעהמען.

צווישען אנדערע זענען די כוליגאנעס אנגעפאלען אויף דער פוהר פון בערל אבראמאוויטש פון קושעפיק, וועלכער איז געפאהרען צוזאמען מיט זיין זוהן שמואל, זיי ביידע שטארק צושלאגען. דאן אראפגעשלעפט דעם לעצטען אין פעלד אריין און איהם שווער פערוואונדעט. אין אזא צושטאנד האט פאליציי עטליכע שעה שפעטער געפונען ליגען אבראמאוויטש'ן אין פעלד און איהם אפגעפיהרט אהיים. אויך לייב גראנעק און די צירי שוועסטערען מאמאץ פון קושעפיץ האבען בעקומען שטארקע קלעפ. די גענויע צאהל פון די צושלאגענע און פערוואונדעטע וועט ערשט קענען פעסטגעשטעלט ווער[ען] אין עטליכע טעג.

די דאזיגע אונרוהען האבען געדויערט איין[יגע] שעה. אין ערשטען מאמענט האט די פאנקי'ער פאליציי, וועלכע האט זיך צוליב'ן מארק־טאג געפונען אין טרוסקאלאס, נישט געקענט בעהערשען די לאגע, ביז ס'איז אנגעקומען פיל פאליציי פון פושיסטאן און דערנאך פון טשענסטאכאוו.

אויך איינ'גע פאליציאנטען זענען בעת די אונרוהען פערוואונדעט געווארען דורך שטיינער.

אין פערלויף פון דער מאנטאג'דיגער נאכט זענען ארעסטירט געווארען 11 אנפאלער.

א געוויסען שיין אויף די געשעהענישען ווארפט דער אומשטאנד, וואס גראד מאנטאג איז די צאהל אנגעקומענע פויערים אויפ'ן מארק־טאג געווען אויסנאהמסוויזע זעהר גרויס, וואס יועקט א השערה, אז די גאנצע זאך איז געווען פארגעבייט און דורכגעטראכט.

אין א בריף, וועלכען דעם טרוסקאלאסער רב איז געלונגען איבערצושיקען צו דער טשענסטאכאווער קהלה שרייבט ער צ. אנד.: „איך ליג בעהאלטען, מען האקט יעצט ביי מיר אין הויז מיט שטיינער, עס איז געפעהרליך, דערבארעמט אייך און ווהט נישט, ראטעוועט אנ'עדה יודען".

אין צוזאמענהאנג מיט'ן רב'ס אלארמירענדען בריף איז ארויסגעפאהרען קיין טרוסקאלאס דער פ"ע פון דער יודישער קהלה צוזאמען מיט'ן אדוו. און פרעסע־פארשטעהער.

אין פערלויף פון דער מאנטאג'דיגער נאכט זענען פארגעקומען ווייטערדיגע ארעסטען, אזוי אז נעכטען זענען שוין ארעסטירט געווארען 11 פערזאן.

די ידיעה וועגען דער פראפאנאציע מאנטאג א די[נסטאג] האט געברענגט אויך צו אנטי־יודישע אונ[רו]הען אין קלאבוצק און קושעפיץ. אין קלאבוצק א[...] זענען די כוליגאנעס שווער צושלאגען די דארטיגע איינוואוינער יצחק זייבעל און איטשע געלבארד [...] לייכט פערוואונדעט שלמה ביעדוועלא און אנד., [...] האבען זיי אויסגעהאקט אנ'ערך 200 שויבען אין יודישע וואוינונגען. ס'זענען ארעסטירט געווארען עטליכע פון די אנפאלער.

אין קושעפיץ האט מען דעמאלטען אוועקגעוואנד אויך אויסגעהאקט מעהרערע שויבען אין יודישע וואוינונגען און צושלאגען עטליכע יודען.

אין צוזאמענהאנג מיט די דאזיגע געשעהענישען האט דינסטאג אין דערפריה. דער היגער סטאראסטא ראגאווסקי גערופען צו זיך אויף א קאנפערענץ דעם קהלה־פרעזעס ה' ראזענבערג. אין דער קאנפערענץ האבען אויך א'טייל גענומען דער פאליציי־אינספעקטאר פון דער קעלצער וואיעוואדשאפט, דער היגער פאליציי־קאמענדאנט און פאליציי־קאמיסארען. ארומרעדענדיג די געשעהענישען האט דער סטאראסטא אנגעוויזען, אז ס'איז וויכטיג דאס די יודען זאלען אויפגעבען דער פאליציי וועגען אלע שולדיגע אין די אונרוהען און נישט פערהוילען צוליב מורא פאר נקמה, ווי ס'האט פאסירט אין געוויסע פאלען ביז יעצט.

דער סטאראסטא האט אויך פערזיכערט, אז ס'ווערען אנגענומען אלע מיטלען צו ענטדעקען די שולדיגע אין דער קאשציאל־פראפאנאציע און אין די אונרוהען, ווי אויך צו פערהיטען פאר ווייטערדיגע געשעהענישען.

דער ענין וועגען בעשטימען א שטענדיגען פאליציי־פאסטערונעק אין טרוסקאלאס ווערט אויך ערנסט בעהאנדעלט, נאר צוליב בודזשעט־טעמים קען ער ווערען פערווירקליכט ערשט דעם 1 קיויעטשען.

אויף דער קאנפערענץ האט פרעזעס ראזענבערג איבערגעגעבען וועגען דער שטימונג פון דער יודישער בעפעלקערונג אין טרוסקאלאס און קלאבוצק אויפ'ן גרונד פון זיינע פערזענליכע בעאבאכטונגען דורך אויף די ידיעות, וועלכע ס'האבען איהם איבערגעגעבען די יודישע דעלעגאציעס פון די דאזיגע שטעטלעך, וועלכע זענען נעכטען וועגן דעם אהערגעקומען.

פרעזעס ראזענבערג האט איבערגעגעבען די דעלעגאציעס וועגען פערלויף פון דער קאנפערענץ און אויפגעפאדערט אהן מורא צו מעלדען דער פאליציי וועגען אלע פרטים פון די געשעהענישען.

* * *

אין צוזאמענהאנג מיט די אנטי־יודישע געשעהענישען אין טרוסקאלאס און מיט דעם בלבול, וואס געוויסע עלעמענטען פערשפרייטען, אז די דארטיגע יודען זאלען האבען א שייכות מיט דער פראפאנאציע אין טרוסקאלאסער קאשציאל, איז פארגעקומען א ספעציעלע זיצונג פון דער פערוואלטונג און ראט פון דער היגער קהלה, אויף וועלכער ס'איז אויך אנוועזענד געווען דער רב ר' נחום אש שליט"א.

פרעזעס ראזענבערג גיט אב א בעריכט וועגען זיין בעזוך אויפ'ן ארט פון די געשעהענישען אין טרוסקאלאס, וועגען דער קאנפערענץ וואס איז פאר געקומען ביים סטאראסטא בנוגע דעמזעלבען ענין און בעריהרט אויך די טראגישע לאגע, אין וועלכער עס געפינען זיך די טרוסקאלאסער יודען, וועלכע קאנען צוליב דער געשאפער לאגע נישט פיהרען זייער האנדעל און זענען געבליבען אהן א שטיקעל ברויט. ער לייגט דאן פאר קודם־כל צו אסיגנירען 500 זל. אלס פרעמיע פאר דעם, וואס וועט קאנען אנווייזען די שפורען פון די פערברעכער, וועלכע זענען בעגאנגען די פראפאנאציע אין טרוסקאלאסער קאשציאל.

ספעציעל יוי געהעריג האט פערטיידיגט דעם דאזיגען פארשלאג דער רב, וועלכער זאגט, אז די דאזיגע פראפאנאציע איז אנ'ענין נישט נאר פון טרוסקאלאס, נאר קען ווערען אויסגענוצט צו א יודען־העצערישער פאפאגאנדע אין גאנץ פוילען און דעריבער דארפען די יודען זיין ספעציעל פעראינטערעסירט, אז די שולדיגע זאלען ווערען ענטדעקט.

דער פארשלאג וועגען בעשטימען א פרעמיע פון 500 זל. ווערט איינשטימיג אנגענומען און די בעקאנטמאכונגען וועגען דער פרעמיע — אויף ספעציעלע פלאקאטען אין דער גאנצער אומגעגענד — זאל ארויסגעגעבען ווערען אויפ'ן נאמען פון טרוסקאלאסער רב און פון דער דארטיגער יודישער בעפעלקערונג. ווייטער איז בעשלאסען געווארען צו ארגאניזירען א ברייטערע הילפס־אקציע פאר די נויט־ליידענדע יודען אין טרוסקאלאס.

אין דער זעלבער צייטונג געפונט זיך אויך אלארם־ארטיקעל וועגען הילף צווישען אנד. יוערט דארט געשריבען:

„דער גורל האט געוואלט, אז אויף 70 יודישע פאמיליעס, וועלכע וואוינען אין דעם קליינעם שטעטעל טרוסקאלאס, זאל זיך אויסגיסען דער ביטערער צארן פון די אנטיסעמיטען.

שוין העכער 6 חדשים ווי די דארטיגע יודען זענען ווי אין א תפיסה, זיי קאנען זיך נישט פריי בעוועגען, זיי קאנען נישט האנדלען אין די דערפער און אפילו נישט אין שטעטעל גופא, זיי האבען פערלוירען דעם צוייג פון חיונה און איין גאט ווייסט ווי אזוי זיי לעבען.

ווען דער שרייבער פון די שורות האט גערעדט מיט די דאזיגע יודען און זיי געפרעגט, פון וואנען זיי ציהען חיונה, האבען זיי געענטפערט, אז דאס איז ביי זיי דאס קלענסטע, זיי טראכטען נישט איצט וועגען פרנסה, דער עיקר איז ביי זיי איצט, ווי אזוי מען ראטעוועט זיך דאס לעבען.

און פאקטיש איז דאס לעבען פון די טרוסקאלאסער יודען הפקר, ס'זעהט אויס ווי די אנטיסעמיטען ווילען די טרוסקאלאסער יודען מאכען פאר'ן שעיר לעזאזל פון גאנצען פוילישען יודענטום. און לעצטענס האבען די צרות פון די דארטיגע יודען דערגרייכט זייער העכסטען פונקט.

די טרוסקאלאסער יודען זענען ארים, זייער איינציגע דאגה איז איצט נאר, ווי אזוי זיך פון דארט ארויסצוקריגען, צו ענטלויפען וואוהין די אויגען וועלען זיי טראגען. מיר טארען אבער דערצו נישט דערלאזען, ווייל דאס וואלט געהייסען, אז זיי טרעטען אב פון פלאץ, און די אנטיסעמיטען וואלטען טריומפירט און וואלטען געפרובט זייער מזל אויך אנדערשוואו. בלייבען אבער אין דעם צושטאנד, ווי איצט, איז פאר זיי אויך נישט מעגליך, מען מוז זיי קומען צו הילף, ווייל די טרוסקאלאסער יודען ליידען נישט דערפאר, וואס זיי זענען גוטע אדער שלעכטע מענשען, זיי פייניגט מען נאר דערפאר, ווייל זיי זענען יודען. דארף דעריבער זיין די אויפגאבע פון גאנצען יודישען קבוץ אין פוילען זיי צו קומען צו הילף עד יעבר הזעם — ביז דער צארן וועט אדורך.

ווען מיר האבען בעזוכט טרוסקאלאס, האט א שוידער אונז אדורכגענומען, זעהענדיג די אויסגעבראכענע שויבען און טייל אויסגעהאקטע ראהמען פון די פענסטער. דאס האט געמאכט אנ'איינדרוק, ווי די אויסגעריסענע אויגען, וועלכע קוקען מיט א פערשטארטען בליק אין חלל. די לאגע פון די יודען איז אזעלכע, אז זיי האבען פשוט נישט די מעגליכקייט די דאזיגע שויבען צוריק אריינצושטעלען; ווער שמועסט אויף א שטיקעל ברויט — האבען זיי אוודאי און אודאי נישט. מוז דעריבער אונטערגענומען ווערען אנ'אקציע די אומגליקליכע יודען קומען צו הילף מיט מאטעריעלע מיטלען."

* * *

מיר האלטען, אז עס ליגט אויף א חוב אויף די לאדזער יודען זיך צו בעטייליגען אין דער דאזיגער הילף־אקציע.

די נויט־קרעכצען פון די דארטיגע שווער־געליטענע יודען, זענען איצט אונז א סך מעהר פילבאר ווי אין אנדערע צייטען.

לאמיר צושיקען אונזער הילף מיט וואס איינער איז נאר ביכולת. דערמיט בעווייזען מיר אויך אונזער ברודערליכען אנטייל אינ'ם שווערען גורל פון יודען אין דער איצטיגער צייט.

גענויע אונטערזוכונג[ען]

האבען פעסטגעשטעלט, אז נור די האבער־פלאקען Knorr

בעזיצען די דערנעהרונגס־סובסטאנצען [...] זענען נויטיג צו דערהאלטען דאס [...]

די אויסגעשלאסענע יודי[שע] סטודענטען פון לעמבערגער פאליטעכניקום פאהרען קיין [...]

ל ע מ ב ע ר ג, 1. (טעל.) די 7 יודי[שע] סטודענטען, וואס זענען אויסגעשלאסען געווארען [פון] לעמבערגער פאליטעכניקום וועלען בעקומען [...] טיפיקאטען און וועלען אפפאהרען קיין ארץ־[ישראל].

פראטעסט פון יוד. דעלעגא[ציע] געגען לעגיסלאציון־ראט

לאנדאן, 1 (יט"א טעלעגר.) דער קאלאניאל־אמט האט פערעפענטליכ[ט] אפיציעלען קאמוניקאט אין צוזאמענהאנג מיט [דעם בע]זוך פון דער יודישער דעלעגאציע, וועלכע [האט] דעם קאלאניען־מיניסטער פארגעשטעלט דעם [פרא]טעסט געגען לעגיסלאציון־ראט. דער מיניסטער [האט] צוגעזאגט צו געבען דער דעלעגאציע א [...] און בעגרינדעטען ענטפער.

ארץ־ישראל באדען געשטי[גען] 4 פאכיג

ירושלים, 1 (יט"א טעלעגר.) די ארץ־ישראל רעגירונג האט איבערגעגעבען דער יודישער אגענץ א שריפטליכען ענטפער [...] געגען די באדען קניות. אין ענטפער ווייזט די ארץ־ישראל רעגירונג אן, אז דער באדען איז צוליב [דער] יודישער איינוואנדערונג אין די לעצטע 5 [יאהר] געשטיגען פיר פאכיג. דאך ווייזט די ארץ־ישראל רעגירונג אן, אז אנ'אפיציעלען קאמוניקאט [...] באדען קניות וועט זי נישט פריהער ארויס[געבען] ביז זי וועט זיך בעראטען מיט דער אגענץ.

אין צוזאמענהאנג דערמיט רופט דער [ועד] הלאומי אויף היינט א בעראטונג.

ענגלישע ארבייטער רופ[ען] בריטישע בירגער צו באיקאט[ירען] פון דייטשלאנד

לאנדאן. (יט"א) „דיילי העראלד" [...] אז אויף א קאנפערענץ פון פארשטעהער פון 24 פעסיאנעלע פעראיינען (טרייד־יוניאנס) און 4 גרויסער צאהל לאקאלע קאמיטעטען פון די באר־פארטיי איז אנגענומען געווארען א [רעזאלו]ציע, אין וועלכער בריטישע בירגער ווערען [גערופען] נישט צו האבען קיין שום מגע־ומשא, נישט [...] געשעפטליכען און נישט אויף אנדערע גע[ביטן] מיט'ן נאציאנאל־סאציאליסטישען דייטשלאנד. אבזאגען זיך צו קויפען דייטשע סחורות [...] וועלען אין דייטשלאנד נישט צוריקגעשטעל[ט ווע]רען די בירגערליכע און רעליגיעזע פרייהייט[ען] וואס זענען אבגעשאפט געווארען דורכן [...] נאציאנאל־סאציאליסטישען רעזשים.

KINO TEATR
MIRAŻ
11 LISTOPADA 16

היינט און פאלג. טעג!
פרעכטיגע מוזיקאלישע קאמעדיע א. ד. ט.
Jaśnie Pan Szofer
אין די הויפטראלען:
Ina Benita
Eug. Bodo
Antoni Fertner

טרויעריגע סצענעס

...אס ווערען טעגליך אפגעשפילט אין הילפס - פעראיין פאר דייטשע יודען

אַ טאג אין דעם בערלינער ביורא

פון ב. סמאָליאַר

...ייד געוועזענער אָפּערא זינגער

...אין געשטאַנען פאר דעם בעאַמטען אין ביור ... „הילפס-פעראיין פאר דייטשע יודען“, און ... נעקענט דערציילען, וואָס ער וויל:

— ס'איז מיר שווער אַנצוהויבען — האָט ער ...

...ין נעהאָזירט, פיין געקלידעט, און אַ פּוטער-... יטער-מאַנטעל, האָט מען נעקענט זעהן, אַז ... איז נישט קיין פּראָפעסיאָנעלער שנאָרער. ... ענטע האַלטונג און פיין גאַנצער אויסזעהן ... ערות געזאָגט, אַז דער מאַן איז נישט גע-... צו בעטען צדקה.

... ביוראָ פון „הילפס-פעראיין“ אין בערלין ... שוין געוואוינט צו אַזעלכע בעזוכער. מען ... שוין אין פאָראויס וואָס זיי דאַרפען, און מען ... ווי אַזוי זיי צו בעהאַנדלען אויף אַ דעלי-... אָפּן.

— וואָס ווייטער? — העלפט ... דער בעאַמטער פון „הילפס-פעראיין“ אָנצו-... צו דערציילען טאַקע וואָס ער איז נעקומען.

— יאָ! — איז דער מאַן דאַנקבאַר פאר דעם ... טאָן, — איך האָב בעקומען אַ געלע-... אויסצוואַנדערען קיין סאָוויעט-רוסלאַנד.

— און איהר האָט נישט אויף הוצאות. — ... איהם דער בעאַמטער ווייטער אין דעם גע-...

— און איך האָב נישט אויף הוצאות. — שמוי-... דער מאַן אַ נוטמוטיגען אָבער טרויעריגען ...

— וואָס קלייבט איהר זיך דען צו טאָן אין ...? — ווערט דער בעאַמטער איצט שוין ... אָפיציעל און ערנסט, — קלייבט איהר ... דאָרט צו בעזעצען? ווילט איהר זיך דאָרט בעז-... ווילט איהר דאָרט בלייבען אויף שטענדיג?

... די פליכט פון דעם בעאַמטען נישט בלויז ... דעם מאַן מיט הוצאות, נאָר אויך צו ... איהם פון מאַכען אַ פאַלשען טריט. פון ... פאָהרען אַזוי וויפיעל יודען קיין סאָוויעט ..., אַז דער בעאַמטער מוז איינגענטליך וויסען, ... אויסזיכטען דער מאַן האָט איצט אין רוס-...

... מאַן, — דער אַפּליקאַנט פאר רייזע הוצאות ..., אַז ער וועט די הוצאות קריגען, ווערט ... מעהר רעדעוודיג:

— איך מוז אייך דערציילען ווער איך בין, — ... אָן, — וועט איהר פערשטעהן, פאַרוואָס ... טראָג קיין רוסלאַנד און נישט קיין בראַ-... נישט קיין כינע, אוּן זאָגאַר נישט קיין פּאַ-...

... רופט אָן דעם נאָמען פון אַ בערימטען זינ-... דער דייטשער אָפּערא, וואָס יעדער מוזיקאַ-... מענש אין דייטשלאַנד האָט געהערט ...

— דאָס בין איך זעלבסט. — שמייכעלט ער הייד ... טרויעריג, — מיט דריי יאָהר צוריק בין ... געווען אַ בערימטער אָפּערא זינגער. איך ... נאָך פערדינען פיל מוייענטער מאַרק אַ ... אין פלוג, — אַלס יוד, — דאַן צאָהלען ... בערלינער יודישער געמיינדע גאַנץ בעדייטענ-... שטייערען.

— אָבער דריי יאָהר — זעצט ער פאָר מיט אַ ... — איז אַ גאַנץ לאַנגע צייט. דריי יאָהר צייט, ... קען אין ערגעץ נישט אויפטרעטען און ... אַלס יוד, מעהר גאָרנישט פערדינען, ווערט ... שטוטיגט. מען ווערט בייזיך געפאַלען, מען ... צו זינקען און מען פערלירט דאָס גלייכ-... אָפגערעדט שוין דערפון, וואָס מען עסט ... אָפגעשפּאָרטען פעניג.

— אין רוסלאַנד — דערציילט ער ווייטער, — ... איצט פאר מיר פערהאַן גלענצענדע געלעגענ-... אין רוסלאַנד קען מען מיין נאָמען, און מען ווייל מיך האָבען. מען לאַדט מיר איצט איין קיין קיעוו אין דער אָפּערא און נאָך דעם ווי דער אָפּערא - סעזאָן וועט זיך ענדיגען, וויל מען מיט מיר אַרויספאָהרען אויף אַ קאָנצערט-טור איבערן גאַנצען לאַנד. דאָס איז די בעסטע געלעגענהייט, וואָס איך האָב בעקומען פאר די גאַנצע דריי יאָהר זינט איך בין אַרויסגעשטופּט געוואָרען פון דער בערלי-נער אָפּערא.

— און וואָס איז מיט דעם יודישען „קולטור בונד“ אין דייטשלאַנד? — וויל דער בעאַמטער פון „הילפס - פעראיין“ וויסען, — איהר קענט דאָך נאָך פונדעסטוועגען אויפטרעטען אין דייטשלאַנד, אונטער דער אויפזיכט פון „יודישען קולטור-בונד“.

— דער קולטור-בונד“ — ווערט דער אָפּעראַ זינגער פערטרויעריש און געלאַסען — איז נישט פאר מיר! איינציגע מאָל בין איך אויפגעטראָטען אויף יודישע קאָנצערטען אונטער דעם „קולטור בונד“. אָבער איהר פערשטעהט דאָך אַליין, אַז קיין קונסט-לער וויל נישט פערקלענערען זיין פעלד פון אויפ-טריט, נאָר שטרעבט אימער צו קריגען אַ ברייטערן פעלד. דאָס געטאָ-פעלד פון דעם יודישען „קולטור-בונד“ איז פאר מיר צו קליין. זעהר קליין. איך פיהל זיך דאָרט נישט ווי אַ פיש אין וואַסער, נאָר ווי אַ פיש אויף אייז. נישטאָ פאר מיר גענוג לופט דאָר-טען... נישטאָ גענוג מוזיקאַלישע אַטמאָספערע, נישטאָ קיין אָפּערא און קיין ענדלאָזער קרייז פון צו-הערער.

— האָט איהר שוין אַ סאָוויעטישע וויזע?

— אַ וויזע — פערזיכערט דער יודישער קינסט-לער, — דאָס וועל איך קריגען איינס-און-צוויי. עס זענען שוין פערהאַן זאָגאַר אינסטרוקציעס פון מאָס-קווע ביים סאָוויעטישען קאָנסולאַט מיר אַזאַ וויזע צו געבען. אַליין, וואָס איך דאַרף איז בלויז — רייזע אויסגאַבען: אַ באַהן-בילעט ביז קיעוו און אַ צוואַנ-מאַרק קליינגעלט אויף שפייז אונטערוועגס.

אַ באַהן בילעט ביז קיעוו קאָסט אומגעפעהר צוואַנציג אַמעריקאַנער דאָלער. אַ סומע נישט קיין איבעריג גרויסע, ווען עס האַנדעלט זיך צו העלפע-אַ מענשען שטעלען זיך צוריק אויף זיינע פיס.

— איהר ווערט קומען מאָרגען אין דער זעלבער צייט, וועט איהר קריגען אַ באַהן-בילעט פאַרטיג,— לאָזט איהם דער בעאַמטער פון „הילפס-פעראיין“ וויסען, — אַ באַהן-בילעט און אויך די פאָר מאַרק וואָס איהר דאַרפט אין מזומן געלט!

דער אָפּערא - זינגער איז צופרידען. ער האָט זיך עס פיל שווערער פאָרגעשטעלט.

— אויף ווידערזעהען! — געזעגענט ער זיך, אָפּ אַ נייגעבוירענער.

דאָס לעבען פון די יודען אין תימן

דער בעקאַנטער זינגערין און טענצערין פון תימן שרה אסנת הלוי געפינט זיך איצט אויף אַ טורנעע אין אַמעריקע. די זינגערין האָט ערטיילט דער יודיש-אַמעריקאַנישער פרעסע אין אַמעריקע אַ רייהע אינטערוויואוען פון וועלכע מיר נעהמען אַרויס פאָלגענדע אינטערעסאַנטע פרטים פון דעם לעבען פון די תימנער יודען.

דאָס רוב תימנער יודען — האָט די זינגערין געזאָגט — וואוינען אין כאַטקעס וואָס זענען צוזאַ-מענגעקלעפּט פון שטרויה און לייהם אָדער אין גע-צעלטען. זיי בענוצען אויך נישט קיין בעזונדערע קליידער נאָר זיי טראָגען לאַנגע העמדער אַרומגע-גומען מיט אַ גאַרטעל. די פּאָליטישע און עקאָנאָמישע בעדינגונגען פון די תימנער יודען זענען זעהר בעד-דויערענסווערט און דערביי זענען נישט פערהאַן קיין שום אויסזיכטען אויף אַ בעסערונג. די יודען לעבען צוישען אַ פאַנאַטיזירטע מאַכמאַדאַנישע מאַסע, וואָס בעטראַכט יעדען שנדערש דענקענדען אַלס אַ שונא פון איסלאַם און „אונריין בעשעפעניש“ אָבער די תימנער יודען פערלירען נישט דעם מוט און צוליב דעם וואָס זיי שטעהען אויף זעהר אַ נידעריגע קול-טורעלע שטופע האָבען דאָס סוביעקטיווע געפיהל, אַז זייער לעבען איז ערטרעגליך, זייער לעבענס-ניוואָ איז דערזעלבער ווי דער לעבענסשטייגער פון אַראַבער. נאָר איינציגע משפחות צווישען עטליכע טויזענט יודען, קענען זיך ערלויבען אויפצועסען פון צייט צו צייט אַ שטיקעל פלייש. פלייש איז אין תימן אַ זעלטענהייט און איז זעהר טייער. די יודען האָבען זיך אַזוי איבערגענומען מיט'ן לעבענס שטיי-גער פון די אַראַבער, אַז זיי עסען פלייש נאָר אין דער צייט ווען עס קומט אָן דער היישעריק. ביי די אַראַבער וואָס וואוינען אין די דרום געביטען איז דער היישעריק אַ נאַציאָנאַלע שפּייז. און ווען ער קומט אָן אין גרויסע מאַסען, אַז ער פערדעקט ממש די זון וואַרפען זיך אַלע כאַפּען דעם דאָזיגען וואורם, וועלכע ווערט נישט נאָר באַלד אויפגעגעסען, נאָר ווערט אויך פערקויפט חדשים לאַנג אין געטרוקענטען צושטאַנד.

ווען אַ תימנער ווערט אַלט 18 יאָהר מוז ער חתונה האָבען. קיין גרויסע זאָרג איז דערמיט נישט פערהאַן. ער אינטערעסירט זיך דערמיט גאָרנישט. אַלץ ערלעדיגען שוין פאַר איהם זיינע עלטערען, זיי קלויבען אויס פאַר איהם אַ כלה און הייסען איהם געהן אונטער דער חופּה.

אָבער אויב ער פערלאָזט זיך אויף די עלטערען ביים אויסקלויבען דאָס ערשטע ווייב, איז די ווייטער דיגע ווייבער קלויבט ער זיך שוין אַליין אויס. ער קען זיך נעהמען צווי, דריי און אַפילו זיבען ווייבער. דאָס לעבען פון די פרויען סיי פון די אַראַבישע, סיי פון די יודישע אין תימן איז אַ סך שווערער ווי פון די מענער. די מענער אַרבייטען נישט. אָדער אַרביי-טען זעהר ווייניג. זייער אויפגאַבע איז צו זיצען אין בתי-מדרשים און צו לערנען.

אַ תימנער וואָס האָט עטליכע פרויען, האָט מיט יעדער צו עטליכע קינדער, וועגען דעם בעמיהען זיך שוין די פרויען אַליין, ווייל וואָס מעהר אַ פרוי האָט קינדער אַלס אַ גרעסערער כבוד ווערט איהר אָפּגעגעבען. אָבער אַ חוץ קינדער האָבען נאָך די תימנער פרויען דעם מאָנאָפּאָל אויף אַרבייט.

אויף אַ כאַראַקטעריסטישען אופן שטעלט זיך איין די איינגעריליכע פאַליטיק צווישען אַזאַ פאַמיליע פון איין מאַן און עטליכע פרויען. אָבער די תימנישע פרוי איז אַ פאַטאַליסטקע און האָט שלום געמאַכט מיט דעם לעבען. ווען אַ מיידעל ווערט אַלט 6 יאָהר הויבט זיך אָן איהר לעבענס גיהנום. מען נעהמט דאָס קינד מיט אין פעלד און הויבט עס אָן צו געוואוי-נען צו פעלד אַרבייט. ווען זי ווערט 12 יאָהר אַלט הויבט מען אָן צו זוכען פאַר איהר אַ מאַן ווייל אַ 13—14 יעהריג מיידעל ווערט שוין בעטראַכט פאַר אַ אַלטע מויד. אַזאַ פרוי וואָס אַרבייט זעהר שווער און אַ חוץ דעם האָט זי נאָך יעדעס יאָהר אַ קינד, ווערט אין משך פון אַ פּאָר יאָהר אַ פאָלשטענדיגע רואינע. טאָג טעגליך פערברענגט זי לאַנגע שעה'ן אויף דער ברענענדיגער זון און ביינאַכט שלאָפט זי זיך נישט אויס. און דאָס אין אַ צייט ווען זי איז נאָך אַליין אַ קינד.

אַ תימנער בעקומט אַ נדן און דאָס איז דער איינ-ציגער אונטערשיד צווישען די אַראַבישע און יודישע מנהגים אין תימן, ביי די אַראַבער בעקומט דער פאָטער פון דער כלה אַ אויסלייז געלד פאַר זיין טאָכטער, אַזוי איז אין אַלע אַראַבישע לענדער. דער נדן ביי די תימנער בעטרעפט מעהר ווייניגער 25 דאָ-לאַר. די עלטערען פון דער כלה גיבען איבער דעם נדן דעם חתנ'ס פאָטער, וועלכער צעהלט איהם נישט נאָר אַליין אדורך נאָר גיט אויך איבערצוצעהלען אַלע קרובים און פריינד, בכדי זיך צו פערזיכערען צי עס פעהלט נישט עפּעס.

די קינדער פון איין משפחה לעבען צווישען זיך בשלום אָהן אונטערשיד פון וועלכע מוטער זיי שטאַ-מען, אָבער יעדער מוטער האַלט איהר קינד פאַר דאָס קלוגסטע, פעהיגסטע א. אַז. וו. הגם זי ווייזט דאָס נישט אַרויס.

די אַרבייט פון די פרויען מיט די שעכטער הויבט זיך אָן 6 אַ זייגער אינדערפריה און דויערט כמעט אָהן איבעררייס ביז 5 פאַרנאַכט. אין אָוונט געהען די מענער צוזאַמען מיט די פרויען צו שכנים, אויף אַ „קורצען שמועס“. זיי זעצען זיך אַלע אויף דער ערד און מען הויבט אָן צו „בערעדען“ די באַהעג-טע. די דאָזיגע געשפּרעכען זענען זעהר פרימיטיוו, נאַיווע און פּשוטע. מען רעדט וועגען שווערען לע-בען, אַרבייט, מעלות פון די קינדער, געזעסנישע, און אַזוי זיצט מען שעה'ן און איילט זיך נישט אַוועקצוגעהן. עס פאַסירט, אַז אין אַזאַ פאַזע כאַפּט מען אַ דרימעל און ווען מען וועקט זיך איבער טאָגט שוין און מען דאַרף שוין געהן צו דער אַר-בייט, און אַזוי געהט דאָס לעבען אָהן ענדערונג פון טאָג צו טאָג.

צו אַלע שפּייזען בענוצען די תימנער אַזאַ מאַסע וואַרצלען און קודם כל פעפער, אַז קיין שום איר-ראָפּעער וואָלט עס נישט געקענט אַראָפּשלינגען. זיי האָבען זעהר ליב שטאַרק געפעפערטע מאכלים און אויך זויערקייטען. נישט קוקענדיג אויף די שווערע לעבענס - בעדינגונגען דערגרייכען זיי אַ'עלטער פון 70—80 יאָהר.

די זינגערין האָט אויך דערצעהלט, וועגען איהר לעבען. זי איז געבוירען געוואָרען אין סאַנאַ. איהר פאָטער האָט געהאַט נאָר צוויי פרויען. איהר מוטער האָט געהאַט אַ שעהנע שטימע און האָט ליב געהאַט מוזיק. איהרע עלטערען זענען געווען אָרעם.

מיט עטליכע צוואַנציג יאָהר צוריק האָבען זיך די ציוניסטען אָנגעהויבען צו אינטערעסירען מיט'ן גורל פון די תימנער יודען און אין אָוונטער בעוואוסט זיין פון די תימנער האָט אַ בליץ געטאָן די האָפנונג אויף אַ בעסערע צוקונפט. אַלץ איז פאָרגעקומען בסוד, ווייל לויט די עקזיסטירענדע געזעצען טאָרען די יודען נישט עמיגרירען. צום ערשטען מאָל האָט אַ גרופּע פון 50 תימנער פערלאָזט תימן. בכדי צו געהן קיין ארץ-ישראל, ווייל אויף אַנ'אַנדערען אופן האָבען זיי נישט געקענט אדורכמאַכען די רייזע. ביי נאַכט האָבען זיי זיך אַרויסגעגנב'עט פון דער שטאָט און צווישען זאַטגען - תבואה האָבען זיי אדורכגע-מאַכט דעם וועג. אָבער נאָך אין דער זעלבער נאַכט זענען זיי ענטדעקט געוואָרען דורך דער אַראַבישער מיליץ. דער פאָטער פון דער זינגערין און נאָך יודען זענען דערהרג'עט געוואָרען פון די אַראַבישע קוי-לען. אַנדערע זענען פערוואונדעט געוואָרען. די איי-בעריגע זענען אָבער ווייטער געלאָפען, נישט אָפּשטע-לענדיג זיך, און אַזוי זענען זיי נאָך לאַנגע חדשים אין די שרעקליכסטע בעדינגונגען, צווישען הונגער און קעלט ביינאַכט און היצען ביטאָג, נישט האָבענ-דיג צייטענווייז קיין שטיקעל ברויט זענען זיי ענדי-ליך אָנגעקומען קיין ארץ - ישראל.

די זינגערין איז דעמאָלט אַלט געווען 4 יאָהר. אויפן וועג זענען אַ סך אויסגעשטאָרבען, דערונטער אויך די מוטער פון דער זינגערין און די קליינע שרה אסנת איז אין ארץ-ישראל אויפגענומען געוואָ-רען אין יתומים-הויז און פון דאָ האָט זי אָנגעהויבען איהר נייע לעבען.

נאַצישער ווילד־קיר געגען יודען, פרעמדע בירגער אין דייטשלאַנד

בערלין (יט"א) די דייטשע מאַכט-אָרגאַנען ... אָפּגעוואָרפען די אינטערווענץ פון דער טשע-... טשעכאָסלאָוואַקישער באָטשאַפט לטובת דעם בעקאַנטען ... סקולפּטאָר רודאָלף סאַודעק, וועמענס ווערק ... זיך אין פיל אייראָפּעאישע מוזעען. סאַודעק ... טשעכאָסלאָוואַקישער בירגער, וואָס לעבט אין דייטש-... זייט אַנ'ערך 30 יאָהר, האָט בעקומען אַ ... פון דער רייכס-קולטור-קאַמער, אַז אַלס יוד ... איהם פערבאָטען אויסצושטעלען אָדער עפענט-... פערקויפען זיינע ווערק.

סאַודעק האָט זיך דאַן געווענדעט צו דער ענט-... מאַכט צו ערלויבען איהם אַרבייטען ... מצבה-קריצער פאַר יודישע בית-עלמינ'ס. א-... די דאָזיגע ווענדונג איז אָבגעוואָרפען גע-... מיט דער מאָטיווירונג, דאָס יודען איז פער-... צו טון קינסטלערישע אַרבייט. דער סקולפּטאָר ... זיך דערויף געווענדעט וועגען שוץ צו דער ... טשעכאָסלאָוואַקישער געזאַנדשאַפט, און אין רעזול-... פון איהר אינטערווענץ איז געקומען דער ענט-...., אַז טשעכאָסלאָוואַקישע יודישע בירגער אין ... ווערען נישט בעהאַנדעלט אַנדערש ווי יודען ... דייטשער מלוכה-צוגעהעריגקייט".

בערלין (יט"א) דאָס רייכס-גערינכט האָט אַ-רויסגעגעבען אַנ'אורטייל, אויפ'ן יסוד פון וועלכען דייטשען האָבען דאָס רעכט צו אַנולירען קאָנטראַק-טען, וואָס זענען פערבונדען מיט היפּאָטעקען אויף יודישען אייגענטום, אויב אַפילו דער יודישער איי-גענטימער איז אַנ'אויסלענדישער בירגער. (דער אור-טייל איז אַרויסגעגעבען געוואָרען אין אַ פּראָצעס, אין וועלכען עס האָט זיך געהאַנדעלט וועגען דער היפּאָטעק אין ווערט פון 150 טויזענד מאַרק אויף אַ הויז, וואָס געהערט צו אַ פּוילישען יוד.

פּראָצעס פון אַ דייטשער פרוי, וואָס האָט חתונה געהאַט מיט אַ יוד

בערלין (יט"א) די פּרעסע בעריכטעט וועגען אַ פּראָצעס, וועלכען אַ דייטשע פרוי האָט פערפיהרט געגען איהר פאָטער דערפאַר, וואָס ער האָט איהר אָבגעזאָגט צו געבען נדן, היות זי האָט חתונה גע-האַט מיט אַ יוד. דאָס געריכט האָט אָבגעוואָרפען די אַנקלאַגע, טאַדלענדיג די טאָכטער, וועלכע איז הייראַטענדיג אַ יוד, „פון נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטישען שטאַנדפּונקט בעגאַנגען אַ פערלעצונג פון די גוטע זיטען, עהרע און רעכטס-בעוואוסטזיין פון דייטשען פאָלק“. דער פאָטער דאַגעגען ווערט געלויבט פאַר זיין האַנדלונג, מיט וועלכער ער האָט אויסגעדריקט זיין געגנערשאַפט צו דער „אונמאָראַלישער טהאַט“ פון זיין טאָכטער. די חתונה פון דער דייטשקע מיט'ן יוד איז פאָרגעקומען אין 1934. זייט די נירענבערגער געזעצען (סעפּטעמבער 1935) איז די געמישטע חתונה מיט אַ יוד פערבאָטען און שטראָפּבאַר.

איבערגעגעבען דעם קאָלאָניעס-מיניסטער דעם פּראָטעסט פון ענגלישען יודענטום

געגען פּראָיעקטירטען לעגיסלאַטיוו-ראַט אין א"י

לאָנדאָן. (יט"א) פרייטאָג בייטאָג האָט אַ דעלעגאַציע פון ענגלישען יודענטום בראש מיט לאָרד מעלטשעט בעזוכט דעם קאָלאָניען-אַמט און איבערגעגעבען דעם קאָלאָניען-מיניסטער, טהאָמאַס, די פּראָטעסט-רעזאָלוציע פון ענגלישען יודענטום געגען דעם פּראָיעקטירטען לעגיסלאַטיוו-ראַט אין א"י, וואָס איז אָנגענומען געוואָרען אויף דער גרוי-סער קאָנפערענץ פון 19. יאַנואַר אין לאָנדאָן. אין דער קאָנפערענץ האָבען זיך בעטייליגט פאָרשטע-הער פון דער ענגלישער סעקציע פון דער יודי-שער אַגענץ, פערטרעטער פון וועד-הקהלות, פון דער ציוניסטישער פעדעראַציע אין ענגלאַנד און אירלאַנד און פון פערשידענע ציוניסטישע און נישט-ציוניסטישע גרופּירונגען

די, וועמען מיין הארץ האט ליב /

(פון לעבען אין ארץ ישראל און ...
גען פון דער דארטיגער ליטעראט...)

— — — — — — פון ג. י. גאפ...

בין נישט לאנג צוריק האבען אין דער יונג־העברעאישער, ארץ ישראל'דיגער ליטעראטור גע־פעלט אט יענע „העלדען" און „העלדינס", וועל־כע פיגורירען אין יעדער ליטעראטור און אויף וועל־כע מען ווייזט אן אלס ‚קלאסישע ביישפילען'.

פאר'ן לעצטען צענדליג יאהר אבער איז אויך די העברעאישע ליטעראטור אויסגעוואקסען, זיך אויסגעברייטערט און זיך פערטיפט. עס הייבען שוין אן צו קומען אומת'ע „העלדען" און „העלדינס", טיפען און געשטאלטען, וואס ווערען מוסטערן פארן לעבען... בתחלא אין זיין „בת ציון", קאפאק אין „בן ים ובן מדבר", האזאז, ביסטריצקי, ראובני א. א. — זיי פרובען שוין אויספילען דעם גרויסען בלויז אין דער ארץ ישראל'דיגער, יונג־העברעאי־שע ליטעראטור. מען קאן שוין אנווייזען אויף אן ארץ ישראל'דיגען „מנחם מענדעל", אויף אן ארץ־ישראל'דיגען „האן־זשואן", אויף א דארטיגען קאמ־סאמאליעץ־טיפ (חלוצים) און אויף א דארטיגער „מאדאם באוואַרי", אדער בערגעלסאנ'ס „מירעלע" פון ‚נאך אלעמען'...

א מירעלע פון ‚נאך אלעמען" בזעיר אנפין איז נעלי, א. ראובני'ס „העלדין" אין דער גרעסערער דערציילונג „שאהבה נפשי" — וועמען מיין הארץ האט ליב. ראובני איז א גוט־בעקאנטער, טאלענט־פולער שרייבער, וואס האט אמאל געשריבען אויף ביידע אונזערע שפראכען — יודיש און העברעאיש. ער האט גרעסערע זאכען, ראמאנען גאנצע. וועגען זיין ראמאן זיינעם איז מיר שוין אויסגעקומען צו שרייבען. מיר ווילט זיך היינטיגען מאל שרייבען וועגען זיין דערציילונג „שאהבה נפשי", ווייל נישט קוקענדיג אויף איהר נישט־איבעריג גרויסען כמות, פערמאגט זי אין זיך מאטעריאל פאר א גאנצען בוך...

פאראן אזעלכע דערציילונגען, שטארק קאנ־דענסירטע, וועלכע מען קען לייכט צעציהען, אויס־ברייטערן, פונאנדערהאקען זייערע ווענט, — און עס וועט זיך בעקומען א גרויס און ברייט בילד, פול מיט ליכטיגען, האנדלונג שילדערונג און געדאנק. אזא איז ראובני'ס ‚שאהבה נפשי", וואו די הויפט־העלדין איז, ווי געזאגט, א מין בערגעלסאנ'ס מירעלע פון ‚נאך אלעמען". ווי יענע, ווי מירעלע, דרעהט זיך אויף אן עולם התוהו, פלאנטערט זיך מיט מענער, בענקט, לאנגווייליגט זיך און זוכט עפעס, נישטערט...

מירעלע בערגעלסאנ'ס דרעהט זיך ארום אינם בין־השמשות'דיג־אמטעטיגען, ערב־מלחמה שטע־טעל און זי, נעלי, דרעהט זיך ארום אינם קאכינ־יונ־גען תל־אביב, וואס איז נאר א קורצער צייט געווארען א גאנצע וועלט־שטאט, א מזרח'דיגער פאריז, מאס־קווע, אדער ניו־יארק...

נאר איידער מיר וועלען דערציילען גענויער וועגען נעלי'ן, וועלען מיר אביסעל „ארומרעדען" א צווייטען הויפטהעלד אין ראובני'ס ‚שאהבה נפשי", דאס איז דר. יחיאל קאץ.

דר. קאץ איז אן אַלטער תל־אביב'ער תושב. ער געדענקט נאך די דאזיגע שטאט, ווען זי איז געווען גאר־גאר פוסט און היפש־היפש זאמדיג.... דאס איז געווען דאן, מיט העכער צוועלף יאהר צוריק, ווען ער, דר. קאץ, איז מיט ווייב און קינדער ארויסגע־פאהרען אין איראפע, אין דייטשלאנד, און דער שווייץ, וואו ער איז זיך, לסוף, פונאנדערגעגאנגען מיט דער ווייב, וואס האט איהם נישט געליבט און וואס האט אויך די צוויי קינדער זיינע צוגענומען מיט זיך... איז דר. קאץ געבליבען אליין, אבן חמי־שים שוין מיט א ווייסען קאפ... אן'עלטערער מאן....

ער האט זיך אומגעקעהרט קיין ארץ ישראל, קיין תל־אביב. ער — אן'אלטער — האט געפונען תל־אביב א יונגע, פול מיט לעבען, מיט רויש, מיט אומרוהה... איז ער געווארען א דאקטאר אין א תל־אביב'ער שפיטאל און גענומען פערברענגען די פריע צייט אויפ'ן באלקאן פון זיין צימער — אליין, און רויכערן פאפיראסען, און בעטראכטען די שער־קייט און רוישיגקייט פון שטאט, און איהרע וואונ־דערליכע שקיעות און אין איהרע כשוף'דיגע נעכט... אט אזוי טרעפען אצינד ביי איהם — ביים פופציג־יאהריגען דר. קאץ — די טעג. „יום הולך ויום בא"..

האט זיך אבער אריינגעפלאנטערט א פרוי, א בת חוה — נעלי... זי נעלי, וואוינט פונקט אנטקעגען דר. קאצ'ס פענסטער און ער, דר. קאץ, קען די דא־זיגע יונגעפרוי, אדער מיידעל, גוט און „אלזייטיג" בעאבאכטען...

ציהען זיך זיינע חלום'דיג־פערבענקטע בליקען צו אט דער דאזיגער מיידעל־פרוי, וואס פערמאגט אזעלכע קינדישע אויגען, תהום'ישטונקעלע און בליטשענדיגע, ווי די אהן־לבנה'דיגע נעכט אין תל־אביב... ווער איז זי? — ווילט זיך איהם, דר. קאצ'ן וויסען, — וואס טוט זי און ווי אזוי קען מען זיך מיט איהר נעהנטער בעקענען?... אבער, מאידך גיסא, פרעגט זיך דאך דר. קאץ: דו ביזט דאך שוין א בן חמישים? וואס־זשע חלומ'סט זיך דיר?... נאך וואס־זשע ציהסטו זיך אזוי פערבענקט נאך אט דעם דאזיגען סודותדיגען, פרויען־וועזען?... זי איז דאך א חוה און דער שלאנג איז איהר „בוזעם־גענאַ־סע"!... זעה, זעה, — היט זיך ....

און ווער איז זי, נעלי? — אויך נעלי איז אן־ארץ ישראל'דיגע. זי איז געבוירען געווארען אין ירושלים, וואו איהר טאטע, ר' מרדכי טל, איז גע־וועזן א ‚חלוקה"־טוער. ער איז געווען א משולח, פלעגט ארומפאהרען איבער דער וועלט קליבען געלד פאר ארץ ישראל. ער איז, לסוף, גאר ארויסגעפאה־רען קיין לאנדאן, וואו ער איז געשטארבען און זי, נעלי, זיין שעהנע טאכטער, האט פערבראכט א גרוי־סען טייל פון איהר יוגענט, וואו זי האט איהר גורל צייטווייליג געהאט פערבונדען מיט דזשימי'ן, מיט בראונע'ן און דערנאך — פמעט — מיט'ן דרום־אפריקאנער מאגנאט ראבערט גאלד... דאס איז שוין געווען אויפ'ן שיף — צוריק קיין ארץ ישראל...

און אט איז אויפסניי אין ארץ ישראל, אין תל־אביב, וואס איז איהר פרעמד, נישט ווי איהר קינ־דישע ירושלים... זי האט דא קיינעם נישט, א חוץ דניאל קאפלאן, וועלכער האט זי ליב נאך פון אמאל... דער דאזיגער קאפלאן איז געווען א לעגיאנער, דער־נאך האט ער אנגעהויבען האנדלען, איז געווארען רייך, אבער נישט שעהנער, ווי אמאל... ער איז דער זעלבער מיאוס'קייט און זי, נעלי, ליבט איהם נישט, כאטש ער דניאל, געהט נאך איהר נאך... זי ליבט איהם נישט, ווייל זי איז בכלל א מאדנער טיפ... זי ליבט נאר, וועמען איהר געפעלט און ווי לאנג איהר געפעלט:

— „אהיה לאשר אהבה נפשי... מה לנו יום מחר."....

דרעהט זי זיך ארום, נעלי, אין תל־אביב, וואו זי ארבייט אין אביתרא פון עקספארט און אימפארט, און ארום איהר דרעהען זיך עטליכע מענער, וועלכע ציהען זיך צו איהר שעהנקייט, ווי שמעטערלינגען נאך פייער... דושקין, א זוהנדעל פון א רייכען האליד־סוחר, רעגאלסקי, א בענאבטער פידלער, דניאל קאפ־לאן און דער דר. קאץ, וועלכער קען איהר גאַנישט פערזעהליך...

דושקין, דער זוהנדעל פונם רייכען האליד־סוחר, האט שוין א כלה — כרמלה לאנדא. ער חלומ'ט אבער שטארק וועגען דער רייצענדיגער און סודות־דיגער נעלי'ן. שטילערהייט לאדט ער זי איין אין תל־אביב'ער קאזינא — אויף א טאנץ־אוונד — און זי, נעלי, נעהמט אן די איינלאדונג...

אין קאזינא איז פרעהליך, בפרט אין אווענד, ביינאכט, אין די תל־אביב'ער וואונדערפולע נעכט, וואס דער שרייבער ראובני בעמאלט אזוי שעהן..... די רעסטאראנען, קאפעען, קאבארען רוישען פון מענשען... די שטאט הוליעט... דער דערביייאיגער ים נעהמט אויף די שעפטשערייען פון די טויזענטער פארלעך, וועלכע ליגען ביי זיין, ביים ים'ס ברעג.... תל־אביב... א וועלט־שטאט.... נאכט־לעבען.... לוקס.... הפקר־פעטרישקע... און זי נעלי, טאנצט מיט דושקינען, וועלכער דערציילט איהר וועגען זיינע ליבעס און וועגען זיין לעצטען כלה — נישט.... ווייל ער דושקין, האט זיך זיינע קאלקולאציעס.... ער איז א סוחר, א קרעמער, ווי זיין טאטע.... און זי, נעלי, דערקענט איהם אינגיכען און זי טראכט זיך דערביי:

— אוזו עיר מכוערת, ואנשים בה רעים כל־כך"... האט טראכט זי אזוי וועגען תל־אביב, וואו זי זעהט נאר קליינע מענשעלעך, סוחרימ'לעך, ווי דושקין, א שטיינער, ווי דניאל, אדער ווי דער פיד־לער רעגאלסקי... זיי זענען אלע פנימ'לאזע אזעלכע... און אלע קאלקולירען זיי.... נישט ווי ראבערט גאלד, א שטיינער, דער אפריקאנער מאגנאט, וועלכער האט איהר אויפן שיף דערציילט אמאל א מעשה, ווי אזוי ער האט זיך געהאט פערליבט אין א ווילדער זולו מיידעל... ער האט זי ארויסגע'גנב'עט פון איהר היים און מיט איהר אנטלאפען.... איהרער א ברודער האט איהם נאכגעיאגט. ס'איז פארגעקומען א העפ־טיגער קאמף און ער, ראבערט גאלד, האט געשאסען דעם ברודער.... און די זולו־מיידעל האט איהם גאלדן געהאלפען בעגראבען איהר אייגענעם ברודער.... אט אזעלכע א זענען „העלדען". אט אזעלכע א האט ז' ליב נעלי!... זי האט ליב מענשען, מענער, מיט אנ'אנדער בלוט, מיט אנ'אנדער קוק אויפן לעבען, מיט אנדערע טאטען... נישט, ווי די דאזיגע תל־אביב'ער סוחרימ'לעך!... כאטש צו רעגאלסקין דעם פידלער א שטיינער. בעציהט זי זיך גאר־גאר נישט־שלעכט... ער פערמאגט אזעלכע שעהנע, פשוט'פולע הענט.... ער איז בכלל א שעהנער, א צוציהענדער, אנ'אמת'ער האן־זשואן.... אויך ער רעגאלסקי, נעהמט זי־נעלין אין קאזינא, אין טעאטער; ער ברענגט איהר קליינע ביליגע מתנות.... ער פראבירט שטיק, ווי א געוואלדיג פערליבטער... ער קען זיך פער־מאסקירען.... אבער לסוף — שוין צו שפעט — דערקענט נעלי אויך איהם.... ווארום אויך ער רע־גאלסקי איז א קרעמערל, א קאלקולאציע־מענשען, וואס וויל דא „אפלעקען א בייגדעל".... ער פער־דרעהט אזוי נעלין, אז זי גיט זיך איהם אפ.... און ווען ער ווערט שוין מיט איהר היפש זאט, ווייזט ער ארויס זיין גאנצע פערדארבענקייט.... ער וויל פון איהר נישט וויסען און בעליידיגט זי מיט אזעלכע גראב־קרעמערישע ווערטער:

— „כבר פתחה את פיה... פאלו היתה אושפי"....

נעלי בלייבט ווידער אליין... מיט איהרע חלומות וועגען „אנדערע" מענשען. וועגען אנ'„אנדער" לע־בען.... ד"ר קאץ חלומ'ט אלץ וועגען איהר. ער,

ד"ר קאץ בעקענט זיך מיט רעגאלסקין דעם פיד...
רעגאלסקי דערציילט איהם וועגען נעלין, ...
פארן דאקטאר איהר פארשווינליכקייט מיט ...
ביישפיל:

— „בימי קדם היו יורדים הגה צדונים, ...
ים ולוקחים אותה בשבי בין שאר חבנות. ...
מאושרת, די לה נחוץ שוט ונשיקות"... ...
טענס פלעגען אהער ארהאפקומען צידונים, ...
זיי וואלטען איהר גענומען אין געפענגעניש ...
אטערע מיידלעך. זי וואלט דאן געווען ...
ווייל אזא ווי זי דארף האבען א בייטש און ...

לסוף בעקענט זיך איינמאל דער ד"ר קאץ ...
זיין געגאַחטען חלום — נעלין. זיי ווערען ...
פריינט, שפאצירען אין די אווענדען איבער ...
שמועסען. און זי נעלי פערטרויט פארן ד"ר ...
איהרע אינטימסטע חלומות. זי וויל אנטלויפ...
ראטען, פון דער שטאט, אוועקפאהרען אין א ...
זי וויל ווערען א חלוצה. זי האט אזוי ליב ...
בלומען.

— אבער דארטען וועסטו נישט האבען ...
בעזונדערען צימער! — ענטפערט איהר ...
קאץ....

— אבער דארטען איז פערהאן גראז, פעלד, ...
מער, וויטע ווינקעלעך.. — ענטפערט איהם ...

זיי שפאצירען איבערן שטאט. שמועסן ...
אט שטויסען זיי זיך אן אויף אזא סצענע: א ...
ארבייטער מיט א האהמאשקע, מיט געזאנג ...
טאנץ, מאכען זיך פרעהליך אינמיטען שטאט ...
אין אווענט.... ד"ר קאץ איז ענטציקט פון ...
נע. אין לאנדאן א שטייגער, וועט מען נישט ...
אינמיטען דער נאכט אין גאס... נאר און אזא ...
ווי תל־אביב... א יודישע שטאט.... און ער ...
טראכט, ד"ר קאץ: בתוך עמי אני יושב!... און ...
איהם טוט אזוי א ציה צו אט די דאזיגע ...
ארבייטער. אויך ער וואלט גערן אוועק אין א ...
— מיט איהר אינאיינעם. מיט נעלין..... וואס ...
ער ד"ר קאץ. האט נישט איבעריגס ליב ...
די הוינע מענשען, דעם הותא. ער וואלט ...
נע איבעריגע ביסעל יאהרען אויסגעלעבט ...
וואו אויפן שויס פון דער נאטור, און ...
א שטייגער.....

...און אט מאכט זיך איהם ד"ר ...
פאסטען. ער בייט זיך מיט די שטעלעס מיט ...
א ד"ר נפתלי. יענער פאהרט אריבער און ...
און ער, ד"ר קאץ פאהרט אוועק קיין ...
ער געזעגענט זיך מיט נעלין, אבער נעלי ...
זי פאהרט אויך.... זי פאהרט אין א ...
חלוצים, צו „אנדערע" מענשען, צו אן ...
לעבען.....

Dr.
Wołkowyski
ציגעל־גאס 11, טעל. 238-02
ספעצ. פאר טריפער, סיפילים און הויט־קרא...
בעהאנדלונג פון מענער־שוועכ...
נעמט אן פון 8—11 ביימאג און 4—9 ...

ק. מלאר
דאן־דאמינגא
ראמאן

10 נאכדרוק אין א טאג - צייטונג, אפילו טיילווייז — פערבאטען.

— ס'טייטש, נעמען א מענשען, איהם בינדען און צווינגען צו געבען געלד? — האט ער זיך אליין געקאכט. — נאר דער דירעקטאר האט אפילו אויף איהם קיין בליק נישט געווארפען. ער האט זיך געגריישעט פון צארן און געווארפען, געפליקט די פאפירען, געטליקעט אין דער ערד דאס ליידיגע אייזערנע קעסטעלע פון דער קאסע.

דאס שוחטל איז געשטאנען, ווי די זינד פון דער גאנצער קאלאניע יאלט געלעגען אויף זיינע פלייצעס. איהם האט געוואונדערט, פארוואס דער האר דירעקטאר ענטפערט נישט אויף זיינע רייד, אויף זיינע משלים פון די' גמרא — ערשט שפעטער האט ער זיך געכאפט, אז דאס האט ער אלץ גערעדט צו זיך אליין, זיינע מחשבות האבען זיך אין מוח אויסגעטענהט מיט זיך אליין.

און ווען דער דירעקטאר האט זיך אויסגעדרייט און געזעהען פאר זיך דעם שוחטל שטיין, האט ער פינסטער ארויסגעזאגט:

— איהר אויך מיט זיי? מיט דער באנדע?

האט דאס שוחטל געוואלט זאגען (און אויך מיט א משל צום ערשט), אז ער איז געקומען באך עפעס אנדערש, נאר איידער ער האט זיינע ליפען געעפענט, האט יענער שוין געדונערט:

— פופציג מילריי יועט זיין גענוג?

— איך מיין... איך מיין...

— מעהר פערמאג איך נישט! האט דער דירעק־טאר נישט געוואלט ווארטען אויף זיין ארויסגע־שטאמעלט ווארט, און א שמיץ געטון די עטליכע פאפירלעך, ווי ער וואלט זיך געוואלט נוקם זיין אין דעם ארעמען שוחטל פאר דער גאנצער קאלאניע. ער האט איהם איבערגעלאזט אין דער בילרא, האט גענומען די ביקס. וואס איז געשטאנען אין ווינקעל אויף דער ערד, און איז ארויס.

האט דער שוחט צונויפגעקליבען די עטליכע געלד־פאפירלעך און זיך בעמיהט איז כמט צו־נוי־רען, און כאטש ער האט עס נישט געקענט, האט ער פונדעסטוועגען זיך געכעסט אין דער היים. אויפגעוויזען פאר זיין ראזינען, מיט א משל פון תלמוד, אז עס איז רעכט צו נעמען נקמה, אז מען דארף נישט פערגארען אנ'עדה יודען אין א מדבר. און ער האט זיך גענומען גרייטען פערלאזען די קאלאניע.

קאפיטעל פיר

ראזינא האט צוריק אנגעהויבען רעדען „דויטש" דאס איז געווען א נויטווענדיגקייט, יווארעם די פלייש קראם, וואס זי האט געעפענט אין ריא נעגרא, האט געהייסען „קאזא אלעמאן" — דייטשיש הויז. האט זי לפנים פאר די קונים אין די אויגען גערעדט דייטש מיט איהר מאן, וועלכער האט איבערגעביטען זיין נאמען פון ברוך כץ אויף... בערנארדא קאסטארא.

די קאזא אלעמאן" איז געווארען דער הויפט־צענטער אין שטעטעל. ביינאכט האט א גרויסער גאז־לאמפ בעלויכטען דעם גאנצען געגענט ארום מיט א העלער שיין. זענען זיך די יונגעלייט צונויפ־געקומען פאר „קאזא", די טונקעלע פנימער האבען זיך געבליכט אין דעם גרינליכען ליכט און די שווארצע אויגען האבען געלויכטען ווי די קליינע טייכלעך געגען דער לבנה.

די „קאזא" האט זיך פערגרעסערט. דאס פלייש האט זיך פערדרוקט אין א זייט. נאר איין ווינקעל האט עס פערנומען און געשעפט. די קלייט אליין איז ווי פון זיך אויסגעצויגען געווארען — די יוגנט האבען זיך ארויסגערוקט, פאליצעס, שענק, מוסטער־טישען זענען צוגעקומען. יעדעס ווינקעל האט געהאט אנ'אנדערן כאראקטער: שניט־סחורה, מעסערס, פלייש און אנדערע שפייזען. א גאנצען טאג זענען ביי די סלופקעלעך, אין דרויסען נישט ווייט פון דער טיר געשטאנען צוגעבונדען געזאטעלטע אייזע־לעך. דער פלאץ ארום — פערלייגט מיט אקסען, צו זעקס שטיק אין א געשפאן.

סעניארא קאסטארא האט בעלויכטען דאס גאנצע שטעטעל מיט איהר גלאנצענדיג פנים. איהר שטערן איז ברייט געווארען און זיך פערדרוקט ארויף הויך אין די ווינקלען פון מוח, זי האט געארבייט און איהר פלייס האט אנגעקלונגען אין אלע ווינ־קעלעך פון געשעפט. אט איז זי געשטאנען אין יאט־קע־ווינקעל אנגעטון אין א ברייט, ווייס פארטעך, און דורכגעפיהרט איבער א זייטעל רויט פלייש א ברייט שטאלענעם מעסער, אט ווארפט זי פון זיך אראפ דאס פארטעך און געפינט זיך שוין אין א צווייטען ווינקעל, און מעסט העל ראזען זייד פאר א מולאטישער דאמע.

און צוזאמען מיט איהר שמייכעל, מיט איהר קול, מיט איהר שטערן איז אויך אנדזשעלינא גע־וואקסען. די יונגע סעניארינא איז געווארען דער שם פון שטעטעל, די ארומיגע ערד־בעזיצער האבען אויפגעהערט צו פאהרען איינקויפען זייערע זאכען אין קוריטיבא, אדער אין סאן פאולא, און זיך בע־סער געלאזט אין ריא נעגרא אין דער „דייטשישער קאזא" איינקויפען וואס איז נוצליך געווען און אין איינוועגס א שמועס טון מיט דער „טאכטער".

די מאמע האט נאכגעטון די טאכטער און זיך קורץ אפגעשוירען די האר, „א לא גארסאן". ביידע האבען געטראגען אלע פארטעל שעה דעם זעלבען פודער, וואס איז געשטאנען אין דעם ערשטען צי־מער נאך דער קלייט ביים גרויסען שפיגעל. און געפארבט די ליפען האט די סעניארא מעהר ווי די סעניארינא...

מאדאם קאסטארא האט אבער געהאלטען אנ־אויג אויף דער טאכטער אפילו דעמאלסט, ווען קיינעם וואלט עס נישט איינגעפאלען צו מיינען, אז זי בעמערקט עפעס.

דעם ציטער פון אלע מאמעס איבער זייערע טעכטער, האט אויך ראזינא איבערגענומען. אין יעדען שווארצען בליק פון א מאן צו דער טאכטער האט זי דערזעהען דאס אויפגעקאכטע בלוט: אז עס איז אזא ווילדע מדינה, — פלעגט זי אריינוואר־פען א ווארט אין יודיש צו אנדזשען, בעת זי האט אינמיטען פון איהר ארבייט בעמערקט, אז א בחורס אויגען ווערען ארויסגעזעצט און לייגען זיך אוועק אויף דער טאכטערס קלארען, קליינעם דעקאלט.

און קונצי געהאט זי באלד אין פארטוגעזיש צוגעגעבען, טועענדיג ווייטער איהר ארבייט אין ווינ־קעל: — אנדזשעלינא גיי אריין און זעה צי ער

געפינט זיך ערגעץ דער גרינער שארף, דער איהר... האפטענער. און ווידער אין יודיש: — זאלט... די אויגען ארויסגעזעצט ווערען, מאלפע... האט אנדזשע פערשטאנען, אז מען מוז... און איז אריינגעגאנגען. די בחורים האבען ... און געווארט און צום סוף געמוזט ארויס... די קאמפלימענטלעך אויף דער מאמעס חשבון ... זיי זא'יז אלץ איינס געווען, און דער מאמע... עס געשמייכעלט.

דער איינציגער איבעריגער דא אין ... טומעל איז געווען סעניאר קאסטארא. עפעס ... זיך געפיהלט ווי ער איז א גאנצער לאסט. ... ער, נישט זיין חכמה, נישט זיינע משלים פון ... נישט זיין קענטניש האבען ארויפגעארבייט ... געשעפט. אז ער אליין איז עפעס א פרעמ... פרעמדער ביי זיין ווייב, ביי זיין קינד; אז ... רען דאס רעדעל און ער איז ביי זיי אויף ... און אז די קעסט, וואס ער האט געגעסען ... שווער, ביי איהר פאטער אין גאליציאניש... טעל, ביים רעסטאראטאר, ציהט זיך ווייטער ... שווערס טאכטער, ביים שווערס איינינקעל ... איצט, און ער ווארט נאך אלץ אויף א ... אויף שחיטות. ער ווייסט, אז דאס איז אי... דער איינציגער און דער ערשטער יוד אין ... ער, און אז נאך יודען זאלען קומען, איז ... וואס צו האפען, און ער האט מורא, אז זיי ... קומען. ער ווייסט נישט פארוואס, נישט פאר... ער וואלט שוין בעשטאנען, נאר זי, די ... זיין רוזשע, וואס פעהלט איהר? זי זעהט ... זיין טאכטער, זי יועט שוין באלד דערגרייכן ... טאכטערס יונגקייט, כאטש ער מוז מודה ... ער האט נאך נישט בעגעגענט, אז א פרוי ... אזויפיל פעראַרבייטען. אפילו רוימען די ... לאזט זי זיך נישט אינגאנצען אויף די ... גויים... אין יעדען ווינקעלע בלאזט זי ... אטעם, אומעטום מונקט זי איין איהר ... פארטאג ביז שפעט אין דער נאכט; דאס ... הימעל און ערד שלאפען — וואס האט זי ... אין דער קלייט? זיצט זי אבער, לייגט ... איבער, רעכענט, מעסט און יועגט, גלייך ... איז איהר איינציגער אנהאלט, איהר איינציג... אין לעבען

(פארטזעצונג קומט)

[...] לעצטע פיעסע פון האנרי בערנשטיין

פון ג. פראנק

[...]רי בערנשטיין איז שוין לאנג דער קעניג [...] פראנצויזישער ביהנע. קיינער פון יונגע [...]ענדע דראמאטורגען דערגרייכט נישט צו [...]שאפט פון האנרי בערנשטיין. אויב [...] זיך אויף דעם האריזאנט און נישט אראפ [...] אין שווערער, ווי אויפשטייגען, האט אויך [...]ערנשטיין בעוויזען, אז ער איז דער איי[...] אויפשטייגער, דער כסדר'דיגער טראנס[...] [...] פון זיך אליין. ס'רוב קינסטלער ווע[...] [...]קאפיסטען פון זיך אליין. זיי מאכען נאך [...], וואס איז זיי געלונגען, און ווערען [...] אפאטעאז ־ עפאכע פון זייער גלאריע [...] פון זיך אליין, פון זייער קינסטלערי[...] [...] האנרי בערנשטיין ווערט אין אלע זיינע [...] אנ'אנדערער האנרי בערנשטיין, און אין [...]טעהט זיין קינסטלערישע גרויסקייט. ער [...]ט מורא צו פערלירען זיין פרעסטיזש, [...] יעדען פון זיין נייע ביהנע־ווערק זוכט [...]ברייטערען און פערטיפען דאס פעלד [...] בעאבאכטונג, פערנאטירען זיינע שוין [...] רעזולטאטען, און ווייטער זוכען, ווײ[...]רשען, ווייטער גריבלען אין דער מענש[...] פסיכאלאגיע ביז הארץ ־ צאפלעניש, ביז [...]לסיעס.

[...] מ'זאל וועלען אנאליזירען אלע זיינע [...] וואלט מען דארט געפונען איין פארטזע[...]סט, איין פאדעם, וואס לויפט דורך אלע [...]טעזער ־ שטיק, איין יאגעניש נאך דער [...]גישער פאלקאמענהייט, נאכ'ן דערגרונ[...] דאס מענשליכע הארץ.

[...] וועט האבען, האנרי בערנשטיין, א בכבו[...] אין דער געשיכטע פונ'ם מענשליכען [...] לויט דעם אויסדרוק פון פערשטארבענעם [...] דע פארטא ריש.

[...] לעצטע פיעסע „דאס הארץ" איז א קינסט[...] דיאגנאז פון א יונג פרויען־הארץ, בעת [...], זיס, פון דער ליבע.

[...] יונגע פרוי, ראזא, געפינט זיך ביי איהר [...] אין א ווילא פון ביאריץ. איהר מאן איז [...] און ארבייט. מיט וואס זאל אויספיה[...] [...] צייט א יונגע פרוי וואס האט נישט [...]שעפטיגונג? געהט איהר נאך א יונגער, [...] און רעדעוודיגער זשיגאלא, וועלכער [...] איהר גאנץ טיף אין הארצען אריין. די [...]קאלטירטע פרוי מיינט, אז זי האט איהם [...], וואס וועקט זי עפעס צו טון און פער[...] איהר מאן צוליב דעם „זשיגאלא", איז [...]דטראגעדיע פון איהר שווער, א שעהנער [...]טער מאן פון איבער די פופציג, וועלכער [...]עהאט דאס אומגליק צו פערלירען זיין פרוי. [...] איז אבער געשטארבען לעבט זי נאך [...] אין זיין הארץ און דער עלטערער געלי[...] מאן איז נאך אלץ מאראליש דער פערהיי[...] און ליבענדער מאן. זיינע בעמערקונגען [...] לעבען און ליבע, זיין אויסערגעוועהנליכע [...] צו זיין טויטער פרוי, ברענגען די יונגע [...] ראזא, אז זי זאל נאך מעהר מיינען, אז [...] ליב דעם זשיגאלא. אין איהרע אויגען [...] רייצענד אזוי מאראליש ווי פיזיש. [...]רייט צו פערלאזען איהר קנאפ־רעדעוודי[...] ארבייטסזאמען מאן. אין דעם קומט ער [...], עס שמעקט אין זיין שטים מיט פוליוער. [...]ט איהם אויף מיט פערזארגטע פנימ'ער. [...] זיין אלטער פריינד, דער זשיגאלא, און [...] זיין ווייב, דעקען פאר איהם אויף דעם [...]שטאנד. ס'רוב מענער ווערען אין אזעלכע [...] ווילד ־ פאר אייפערזוכט, ווען אפילו זיי [...] נישט ליב. אנדערש איז דער מאן פון דער יונגער פרוי. אויך דאן פערלירט ער נישט זיין מאס, זיין זעלבסטקאנטראלע, די אויבער־מאכט איבער זיך אליין. מען ריכט זיך אויף אנ'אויסערגעוועהנליך ־ שטורמישער סצענע צווישען איהם און זיין ווייב, צווישען איהם און זיין יוגענד־פריינד, וועלכער בעמט איהם צו דאס ווייב. מען ריכט זיך אויף ווילדע זשעסטען, אויף זידלערייען. זיי קומען אבער נישט. דאס איז גוט פאר ווילדע מענשען, פאר אונקולטורעלע מענשען. די דראמע ברענט מעהר אינערליך, ווי אויסערליך. דער מאן איז שוין אזוי איינגעהאלטען אין זיין אונרוה, אז דער ליבהאבער — מעהר ווי געליבטער — ווערט אזוי אויפגערייצט און שרייט אויס: „עס איז מיר שוין איבערדריסיג דיין האלטונג!" געוויס, ער וואלט וועלען, אז זיין פריינד דער בעליידיגטער מאן זאל שרייען, זאל טומלען, זאל גוואלדעווען. דאס וואלט אפגעשוימט די דראמע און נאך אנ'אפענער ערקלערונג וואלט אריינגעטראטען אנ'ענטשפאנונג. די איינגעהאלטענקייט פון מאן טוט איהם וועה מעהר, ווי ווען יענער וואלט געשריגען.

און ווייזט אויס, אז דער מאן האט רעכט געהאט. זיין יונגע פרוי איז פריהער געווען בלינד זי האט נישט געזעהען אין איהם דאס שמה'ע הארץ זיינס. זי האט געמיינט, אז ער איז קאלט ווי אייז, ווייל ער האט איהר נישט אויסגעקרייעט כסדר זיין ליבעס־ערקלערונג. זי האט נישט געקענט איהר אייגענעם מאן. זי האט אבער א טעות געהאט אין איהם. דער נשמה־קריזיס ווייזט איהר, ווי הויך איהר מאן שטעהט מאראליש און וואס פאר א רייכע אינערליכקייט ער בעזיצט. יענער איז פארט נישט מעהר ווי א וואסערדיגער פערשוין, וואס זוכט די אויסערליכע הענוגים, פון דער ליבע. הגם זיי קומען פאר פיזיאלאגיש אינערליך, בעת דער מאן איז טאקע דער אמת'ער אויפריכטיגער ליבהאבער, וועמענס ליבע איז נאך הייסער געווארען נאך דער אפיציעלער בעשטעטיגונג פון דער חתונה.

דער זיגער אין פסיכאלאגישען דועל איז דער מאן.

דער צוריקקעהר פון דער פרוי צום מאן שיינט מיר צו זיין נישט גענוג איבערצייגענד אין דער דראמע. דאס שיינט מיר צו זיין דאס שוואכסטע ארט פון דער פיעסע. איינציגע אקטען גרייט אונז דער אויטאר צו דעם, אז די פרוי פערלאזט איהר מאן און אנטלויפט מיט'ן געליבטען. קומט דער־צו, — בלייבט זי גאר מיט'ן מאן. עס ערקלערט זיך נישט גענוג די גרויסע און פסיכאלאגישע ענדערונג, וואס איז פארגעקומען אין איהר הארץ. געמיינט האט מען, אז דער מאן וועט זיין א פערלאזענער, צום סוף איז גאר דער געליבטער א פערלאזענער. און אזוי ווי דער געליטענער איז סימפאטיש, ווערט אונז צולעצט נאך דער ליבהאבער סימפאטיש. דער זיג פון געזעצליכען מאן איז נויטיג פאר דער בירגערליכער מאראל, פאר דער עפענטליכער מיינונג פון פובליקום, אבער קינסטלעריש — ביי בערנשטיינ'ען — שאטענהאפט און נישט גענוג צוגעגרייט.

ביי דער זייט פון אט דער דראמע איז אבער פערהאן א צווייטע דראמע, וועלכע איז נישט ווייניגער אינטערעסאנט, ווי די ערשטע. דאס איז די בעציהונג פון דער פרוי'ס שווער צו זיינע קינדער. ער געהערט צו דער קאטעגאריע פון די, וועלכע זענען שוין „אריבער די פופציג", און זיינע קינדער — צו דער נייער גענעראציע, צו די, וועלכע זענען נאך קיין דרייסיג יאהר נישט אלט. א טיפער תהום ליגט צווישען זיי אלע. זיי לעבען אלע צוזאמען און קענען זיך נישט. יעדענס הארץ לעבט בעזונדער זיין אייגען לעבען. דער פאטער קען נישט די קינדער, די קינדער — קענען נישט דעם פאטער. פאליטיש, עסטעטיש, פסיכאלאגיש, ליגט אנ'אפגרונד צווישען זיי אלע. דער פאטער מיינט, אז זיין זוהן, דער פערהייראטער מאן, איז א טרוקענער, פראזאאישער מענש, וועלכער האט אפילו נישט ליב זיין פרוי און וועלכער וועט אפשר גארנישט רעאגירען, ווען זי וועט פון איהם אוועקגעהן. ער קען אויך נישט זיין טאכטער, וועלכע טראגט כלומרשט א שטיין אויפ'ן הארצען. — די דראמע, וואס ברעכט אויס ביי איהם, שטעלט פאר איהם אוועק גאר אנ'אנדערע קינדער. ער זעהט זיי אפשר אין אזא ליכט צום ערשטען מאל אין זיין לעבען. און זיי, די קינדער, קענען נישט מעהר זייער פאטער. זיי האלטען איהם פאר אנעגאאיסטישען מאן, וואס וויל אנהאלטען מיט כוח די מיטעלע יאהרען, וואס אנטלויפען פון איהם. אז ער טראכט נישט פון קיין אנדער זאך ווי פון זיין שטיקעל טראגעדיע, אז קיין אנדער זאך עקזיסטירט נישט פאר איהם, ווי זיין לעבען, זיין טראגעדיע, זיין ראמאן. אויך זיי האבען א טעות. יעדענס הארץ האט איהר סוד, איהר צאפעל, איהר פסיכאלאגישע קאנוואולסיעס, איהרע ספאזמען

פון צייט־צו־צייט רייסען זיך ארויס די פאליטישע מיינונגען פון שווער'ס קינדער. זייער פאליטישער בליק אויפ'ן לעבען און די געשעהענישען. זיי ווערען אבער גלייך דערשטיקט פון פאטער, וועלכער האט אויך זיין פאליטישען קוק אויפ'ן לעבען...

די דראמע פון האנרי בערנשטיין איז הויך, און טיף (איבערהויפט די ערשטע דריי אקטען) סצעניש האט ער פון זיך אפגעווארפען אלע זייטען־עפעקטען, אלע איבעריגע זייטען ־ שפרונגען און בעפוצונגען. דער גרויסער מייסטער געהט גלייך און זיכער צו זיין ציל. דאס גיט איהם א טראגישע הויך, א קלאסישען פערנעהם און די שווערע פשטות, צו וועלכע נאר מייסטערס קענען דערגרייכען.

אינטערפרעטירט איז די דראמע מיט אנ'אויסערגעוועהנליכער פינקטליכקייט דורכ'ן פארנעהמען און סטילפולען קינסטלער פראנסען, וועלכער איז דער אידעאלער געליבטער פון רייפען מאן, פון יונגען און טאלאנטירטען קלאד דאפען, פון דער איידעלער און הארציגער העלען פערדיער, וועמענס הארץ־קאנפליקט מיר לעבען אזוי טיף איבער, און פון אלע אנדערע, זעהר צוגעקליבענע קינסטלער.

די דראמע איז ריהרענד, הארציג און גלייכצייטיג ווייט פון ביליגען און באנאלען סענטימענטאליזם!

ווענעזעלאס רעדט מיט ענטוזיאזם וועגען יודען

סאלאניקי (יט"א) דאס סאלאניקער פראנצויזיש טאגבלאט „לע פראגרעס" פערעפענטליכט אנ'אינטערוויאו מיט'ן געוו. פרעמיער ווענעזעלאס, וועלכער וואוינט לעצטענס אין פאריז. דער פיהרער פון דער דורכגעפאלענער רעוואלוציע פון מערץ 1935 האט ערקלערט צ'ו. אנד.:

הגם די יודען אין גריכענלאנד האלט ווייטער אונטער די טראדיציעס און שפראך, וואס זיי האבען געבראכט פון שפאניען, זענען זיי אבער אויסגעצייכענטע גריכישע פאטריאטען, וואס ברענגען כבוד אונזער פאטערלאנד. אזוי לאנג ווי איך בין געשטאנען בראש פון דער רעגירונג, בין איך פון זיי געווען בלויז צופרידען.

איך ווייס נישט, צי מיין פארטיי וועט האבען נוצען פון דער פריינדשאפט, וואס זי פרובט אנצוקניפען מיט יודען. איך ווייס אבער, אז א טיפע און דויערהאפטע פערשטענדיגונג צווישען גריכען און יודען וועט ערלייכטערען דאס צוזאמענלעבען פון ביידע פעלקער און זיין אין דער העכסטער מאס נוצליך.

די יודען — פערזיכערט ווענעזעלאס — האבען נישט קיין בעסערע פריינד ווי איך בין. קיינער וועט זיי נישט פערטיידיגען ענערגישער ווי איך. אויף דער פאריזער שלום־קאנפערענץ האב איך זיי פערטיידיגט מיט'ן גאנצען אייפער, און אלע דעלעגאטען אויף דער דאזיגער קאנפערענץ האבען עס גוט געוואוסט. מיינע געגנער אבער האבען צו פאליטישע צוועקען במזיד געפעלשט מיינע אידעען און כוונות.

ווענעזעלאס רעדט מיט גרויס אנערקענונג וועגען די גרויסע יודישע לייסטונגען פאר דער וועלט־קולטור אין אלע צייטען און דערמאהנט מיט בעזונדערען ענטוזיאזם די נעמען פון רמב"ם, אבן־גבירול, חסדאי, אבן־שפרוט א. אנד.

דער נאצי־קאמיסאר פאר יודישע אנגעלעגענהייטען האנס הינקעל וועגען דער נאמינאציע פון געארג קארעסקי

בערלין (יט"א) די ברעסלוי'ער „שלעזישע טאגעסצייטונג" פערעפענטליכט אנ'אינטערוויאו מיטן נאצי־קאמיסאר איבער יודישע קולטור־אנגעלעגענהייטען, דעם בעאמטען פון פראפאגאנדא־מיניסטעריום האנס הינקעל, וועלכער בעהאנדעלט די טעטיגקייט פון יודישע קולטור בונד אין דייטשלאנד.

הינקעל זאגט, אז אלס לייטער פון קולטור־בונד־פערבאנד איז בכיוון נאמינירט געווארען א ציוניסט (געארג קארעסקי), כדי צו פערהיטען פאר אפענער אדער בעהאלטענער אסימילאציע. די צענטראל־אדמיניסטראציע פון די יודישע קולטור־בונדען — אינפארמירט הינקעל — האט אנערקענט די גערעכטיגקייט פון דער פאדערונג פאר'ן שוץ פון דער דייטשער נאציאנאלער קולטור און האט איינגעשטעלט גענויע פרינציפען, לויט וועלכע עס זאל געלייטעט ווערען די יודיש־נאציאנאלע קולטור־טעטיגקייט. „אלס נאציאנאלע יודען זענען די ציוניסטען דער אמווענינגסטען שעדליכער עלעמענט, מיט וועלכען עס קען איינגעשטעלט ווערען אנ'עהרליכע צוזאמענארבייט".

[...]ערשראקענע פאר'ן אמת

(סקיצע) פון ליאליא קויפמאן

[...] איז געווען גאנץ אונערווארטעט פאר זיי [...] נישט געבעטען וואלטען זיי נישט געווען גע־ [...] אז דאס איז טאר מעגליך. דאס ווייב האט [...] געוואוסט, וואס מען מעג דערציילען דעם [...] וואס מען טאר נישט דערציילען, און דער [...] זיך קיינמאל נישט געטרייבענט פאר אזא [...] שוטה, אז ער זאל קענען אויספלאפלען אזעל־ [...], סידען צווישען מאנספערשוינען, ביי [...] בראנפען...

[...] דוב איז א פרוי אנ'עלעגאנטע, א היינט־ [...]. זי איז אנ'אכט־און־דרייסיגע און זי איז [...] איינדרוק, אז זי עלטערט זיך נישט. זי איז [...] צופרידען מיט איזאק'ן, דעם מאן איהרען, [...] בעקלאגט זיך אויף שמערצען.

— וואס, ביזט דען שוין אזא זקן, וואס דו [...] אין איין קרעכצען?...

[...] קען עס נישט דולדען, ווען ער רופט זי אין [...] „מיין אלטיטשקע".

[...]בער קריגען זיך מיט'ן מאן קריגט זי זיך קיינ־[...] נישט. דאס איז נישט שעהן, פרוי דוב האט ליב, [...]ארדיגע זאל זיין שעהן.

[...] ווייסט אבער ווי אזוי אויסצופיהרען דאס, [...] זי וויל. דארט, וואו עס האנדעלט זיך וועגען [...] מאנטעל צי וועגען א בילעט אויף א קאנ־[...], קען זי אלעמאל, מיט א קלוגע, דיפלאמאטי־[...] מאנעוור, זיך צוזעצען צום מאן אין א גינסטיגען [...] און זאגען איהם עפעס אנגענעהמעס, קורץ [...] א קלוגע און מאדערנע דאמע.

[...] אזוי זשע האט דאס געקענט פאסירען, אז [...] אזא נארישקייט? אט דאס טאקי פער־[...] זי אליין אויך נישט. עפעס טאקע נאר ווי זי [...] דעם קאפ פערלוירען! וואו איז געווען איהר [...] איהר טאקט?...

פאסירט האט עס אין יענעם זומער, אין דארף, אויף זומער־דירה.

אוועקגעזעצט זיך אויף א בענקעלע לעבען שטיבעל, פאר דעם פעלד, האט זי זיך אומעטיג פערטראכט.

— זעץ זיך צו לעבען מיר, איזאק! — רופט זי זיך אפ און רוקט זיך אפ אביסעלע, כדי צו מאכען אנ'ארט פאר איהם אויף דעם שמאלען בענקעלע

— א וואונדערבארער אוונט, דארא! — זאגט דער מאן, אוועקזעצענדיג זיך לעבען איהר און ארומנעמענדיג זי ארום דער טאליע.

— יא, ס'איז דא גוט! — זיפצט דאס ווייב.

אין אנ'אנדער צייט וואלט זי אין אט דעם גינסטיגען מאמענט גענומען רעדען וועגען אויסקויפען נייע מעבעל פאר דעם עס־צימער, אבער איצט, אין דעם שטילען אוונט, האט זי מיט אמאל אין זיך דערשפירט גאר אנדערע, נייע, קיינמאל נאך נישט געוועזענע, געדאנקען און פערלאנגען.

איזאק... זיי מיר מוחל! — רעדט זי פלוצלינג ארויס און טוליעט צו איהר קאפ צו זיין אקסעל.

נישט וואונדערענדיג זיך, גלעט ער צערטליך איהר באק און זאגט:

— אויך איך בין אט נאר־וואס געשטאנען און געטראכט, אז איך בין שולדיג נעגען דיר...

— דו ביזט אין גארנישט שולדיג! — דאס בין איך... א שלעכטע, א פערדארבענע. דו ארבייטסט שווער און איך האלט אין איין פערשווענדען דיין געלד... נו, צו וואס דארפען מיר דען האבען א ניי עס־צימער?...

ער הערט זי נישט אויף צו גלעטען מיט ווארימער צערטליכקייט:

— דאס איז א קליינינקייט... אבער איך... איך בין נישט ווערט דיין מינדעסטען פינגער... איך האב שלעכט געהאנדעלט נעגען דיר, ווען דו ביזט פאר א יאהרען זומער אוועקגעפאהרען אין די בערג... איך פלעג זיך טרעפען מיט... פרוי אילעין...

— אילעין? — זאגט דארא ערשטוינט און דערמאנט זיך אן דער פיפיגער מוזיק־לעהרערין פון איהרע קינדער. — אילעין?... יא־יא... האסטו דיר, הייסט עס, אויסגעזוכט...

ערגיץ ווייט האט א געשריי געטון א פויגעל, איבערלאזענדיג אין דער לופט א ציטער פון עפעס טרויעריגעס, פערגעסענעס.

א מורא'דיג רחמנות־געפיהל האט ארומגעכאפט דארא'ס הארץ. א געפיהל פון רחמנות צום מאן. און ווער איז דען שולדיג, אויב נישט איהר אייגענער עגאאיזם און איהר קאלטקייט צו איהם?

מיט א מוטערליכען זשעסט נעמט זי איהם ארום:

— נו, ס'איז שעהן וואס דו האסט זיך פאר מיר מודה געווען...

קיין טראפען פערביטערטקייט. זי פיהלט צו איהם בלויז רחמנות. מוטליד. ער איז אזוי ווי א זוהן, וואס האט זיך פערשולדיגט, וואלט געקומען זיך מודה זיין און אויסגיסען דאס הארץ פאר זיין מוטער...

און אויך פונקט אזוי אומגעריכטערהייט רופט זי זיך אן, פערטראכט, ווי צו זיך אליין:

— געדענקסט וויקטאר'ן? מיינסט, איך בין געווען בעסער?...

— וויקטאר? — — ווערט דער מאן שטארק ערשטוינט, — און איך האב געמיינט, אז דו ביזט קלוגער פון אט די קעלבעלעך...

— נו, זעהסטו שוין, מיר זענען ווערט איינס דאס אנדערע!..

מאן און ווייב האבען שטיל און אפענהערציג גערעדט, זיצענדיג הארט צוגעטוליעט איינס צו דאס אנדערע. אויף דער פארם זענען שוין אלע לאנג געשלאפען. בלויז די גראז־קלעפערלעך האבען געקלאפט און ציטערטוויז האט א געשריי געטון א פויגעל.

און זיי זענען אלץ געזעסען און גערעדט...

זיי האבען גערעדט וועגען דעם, ווי נישט־נארמאל און אומגעזונט זיי לעבען. אלץ איז ביי זיי אויף אויסצופיינען זיך פאר אנדערע, אויף צו בעריהמען זיך, אלץ — פאר דער „וועלט". פוסטע בעריהמעריי, פאלשקייט; מען פערנאכלעסיגט איינס דאס אנדערע, מען פערגעסט אפילו א טראכט צו טון וועגען די קינדער..

לעבען דארף מען אט אזוי, אויף א פארם, ווי אט די פראסטע, גוטע און עהרליכע לייט לעבען. —

— — — — — — — — — —

צומארגענס האט זיך דער מאן אויפגעכאפט זעהר פריה. איהם האט אויפגעוועקט דאס קרעהען פון האהן. „וואס האט ער זיך אזוי צוזיטענען?" — האט ער ארויסגעווארטשעט און, איבערדעקענדיג זיך מיט דער קאלדרע איבער'ן קאפ, האט ער זיך געקליבען ווידעראמאל איינצושלאפען. נאר פלוצלינג האט ער זיך אן עפעס דערמאנט און האט געטון א שפרינג אויף, ווי עמיצער וואלט איהם א ביס געטון.

„וואס האב איך נעכטען אין־מיטען דערינען אויסגעפלאפלט וועגען אילעינ'ען? א פערד ביז איך, אט וואס! איצט וועט דאס ווייב האלטען אן אויג אויף מיר, וועט מיר נאכשפירען אויף שריט און טריט"...

דאס ווייב איז שוין נישט געווען אין צימער. שוין לאנג אנ'אנגעטוענע, א פערצויגענע, א פערשנורעוועטע, איז זי געזעסען אינדרויסען מיט א קאלטען און טרוקענעם אויסדרוק אויפ'ן פנים.

— א גאנצע נאכט נישט געקאנט שלאפען! — האט זי בעגעגענט דעם מאן, — מען דארף אוועקפאהרען, אנטלויפען פון דאנען... נעכטען בין איך געווען אזוי ווי שיכור... פון דער לופט מסתמא. דו, האף איך, האסט נישט גענומען ערנסט מיין פלוידעריי?..

— פערשטעהט זיך, קעצעלע! און דו דארפסט אויך נישט גלויבען מיין פלוידעריי. דאס האב איך גלאט געוואלט ארויסרופען אין דיר א קאפיטשקע אייפערזוכט. איך האב געטריבען שפאס. דו האסט זיך אבער נישט געלאזען...

זיי האבען אויסגעמיטען צו קוקען איינס דאס אנדערע אין די אויגען.

רעכט און לעבן

יורידישע בײַלאַגע פֿון „נײַעס פֿאָלקסבלאַט"

נאָטיצן

טערמינען פֿון צאָהלען דירה - געלד און אָפּזאָגען דירות

אַט אַרום די דאָזיגע צוויי פֿראַגען קומט פֿאַר אַ פּערוביסענע אָמפּערנירש צווישען די ווירטסלײַט מיט זייערע לאָקאַטאָרען. מיר וועלען זיך קודם כּל אָפּשטעלען אויפֿן ענין וועגען טערמין פֿון אָפּזאָגען אַ דירה.

געווים, שטיצענדיג זיך אויפֿן אַרט. 390 פֿון התחייבות'ן - קאָדעקס, דאַרף מען קומען צום אויספֿיהר, אַז ווי באַלד מ'צאָהלט דירה-געלד קוואַרטעלווייז, מוז מען אָפּזאָגען אַ דירה אויף אַ קאַלענדאַר-קוואַרטעל פֿריהער. קוים צאָהלט מען אָבער דירה-געלד חודש'ליך, דאַרף מען דעם דירה-אָפּמאַך אויך נישט פֿריהער קינדיגען, ווי אַ קאַלענדאַר חודש פֿאַרן אַרויסציהען זיך.

מ'מוז אָבער פֿעסטשטעלען, אַז די דאָזיגע כּללים קאָנען נישט אין אַלע פֿאַלען און אויך נישט אין אַלע מקומות האָבען אַנ'אָנווענדונג. אויב מ'אַנאַליזירט דעם טייל 2, אַרט. 389, זעהען מיר, אַז בנוגע טערמין פֿון קינדיגען אַ דירה, איז קודם כּל מאַסגעבענד דער ענטשפּרעכענדער בעדינג פֿון געשלאָסענעם קאָנטראַקט. לאָזט זיך אָבער פֿון קאָנטראַקט קיין מאָלס נישט דערגיין, דעציזירט דער אָנגענומענער אין דעם פּרט אָרטיגער מנהג. ערשט, ווען מיט די צוויי אָנגעוויזענע אופֿנים קען מען אויך נישט דעם טערמין בעשטימען, ענטשיידט דאַן דאָס ציטירטע געזעץ.

פֿון געזאָגטען דאַרף טאַקע געמאַכט ווערען דער אויסגעצייכנטער ריכטיגער אויספֿיהר, אַז אויב אַ לאָקאַטאָר האָט מיטן ווירט אַ געשלאָסענעם קאָנטראַקט, וועלכער זעהט פֿאָר אַ קוואַרטעלדיגע קינדיגונג. מעג ער צאָהלען דירה-געלד חודש'ליך, איז ער פֿונדעסטוועגען מחויב צו קינדיגען דעם ווירט די דירה אַ קוואַרטעל פֿריהער. דעסגלײַכען פֿערפֿליכטעט אויך אַ קוואַרטעלדיגע קינדיגונג אַ לאָקאַטאָר, וועלכער האָט בכלל נישט קיין אָפּמאַך בנוגע טערמין פֿון אָפּזאָגען די דירה אָבער נאָר אין די מקומות, ווײַל ס'איז אָנגענומען אָפּצוזאָגען אַ דירה אַ קוואַרטעל פֿריהער (למשל: אין לאָדז). דאָס ציטירטע געזעץ וועגען קינדיגען אַ דירה לויט די צאָהלונגס - טערמינען האָט פּאַקטיש אַנ'אָנווענדונג בלויז אין די ערטער, וואו ס'איז נישט פֿערהאַן קיין אָנגענומענער מנהג בנוגע טערמין פֿון קינדיגען אַ דירה.

אין דער זעלבער צייט דאַרף מען אָבער אויך געדענקען, אַז די זעלבע כּללים גילטען אויך בנוגע די טערמינען פֿון צאָהלען דירה-געלד. אין פּרינציפּ בעטראַכטענדיג דער נאָוועליזירטער דעקרעט דעם ווירט איבערצוגיין פֿון קוואַרטעל אויף חודש - געלד. דער אַרטיקעל 384 פּונקט 2 פֿון התחייבות'ן - קאָדעקס שטעלט אויך אײַן אַ חודש'ליכען טערמין פֿון צאָהלען דירה - געלד.

דאָך איז די דאָזיגע בעשטימונג נישט פֿערפֿליכטענד לגבי די לאָקאַטאָרען, וועלכע האָבען זיך לויט די קאָנטראַקטען מתחייב געווען צו צאָהלען קוואַרטעלווייז, ווײַל אויך דאָ דעציזירט דער כּלל, אַז קודם כּל איז מאַסגעבענד אַ קאָנטראַקט. קוים איז אָבער קיין אָפּמאַך נישט פֿערהאַן, דאַרף מען זיך רעכענען בנוגע טערמינען פֿון צאָהלען דירה-געלד מיט די אָרטיגע מנהגים.

אין לאָדז איז אַלזאָ אָנגענומען פֿון קדמונים צו צאָהלען דירה-געלד קוואַרטעלווייז, האַלטענדיג זיך בײַ דער פּפירוש'ער בעשטימונג פֿון 1 פּונקט, אַרט. 384. **האָבען די לאָקאַטאָרען אויפֿן שטח פֿון דער שטאָט לאָדז נישט קיין שום רעכטליכע פֿליכט אָנצוהייבען צו צאָהלען דירה - געלד חודש'ליך.**

קיין שום לאָקאַטאָר דאַרף נישט אײַנגיין אויף דער דאָזיקער ענדערונג, ווײַל אין געגנפֿאַל דראָהט איהם גלײַך נאָכן אָפּלויף פֿון ערשטען פֿערשולדיגטען חודש דירה-געלד אַ זיכערע עקסמיסיע.

די דערמאָהנטע געזעצליכע בעשטימונג צו צאָהלען דירה-געלד חודשווייז קאָן האָבען אַנ'אָנווענדונג נאָר אין יענע ערטער, וואו ס'איז נישט פֿערהאַן קיין אַנדערער אָנגענומענער צאָהלונגס - טערמין אָדער נאָר אין די פֿאַלען, וואו די בעטרעפֿענדע לאָקאַטאָרען גיין גוטוויליג אײַן און זענען זיך שריפֿטליך מתחייב צו צאָהלען חודש - געלד.

י. א.

וויכטיגע ענטשיידונגען פֿון העכסטען געריכט

ענדערען די בעשטימונג פֿון אַ לאָקאַל

אין איין און דעמזעלבען לאָקאַל האָט עמיצער געהאַט אַ לאַגער, געפֿיהרט אַ וואַרקשטאַט און געוואוינט. דער מאַגיסטראַט האָט אײַנגעפֿונען, אַז אין געגעבענעם לאָקאַל קאָן נישט געפֿיהרט ווערען קיין וואַרקשטאַט און מ'טאָר אין איהם אויך נישט וואוינען. אין בעסטען פֿאַל מעג מען איהם בענוצען בלויז אויף אַ לאַגער.

דער לאָקאַטאָר האָט זיך צוליב דעם גענומען דינגען אַנ'אַנדערען לאָקאַל אויף אַ וואוינונג און אויף אַ וואַרקשטאַט און דעם קוועסטיאָנירטען לאָקאַל האָט ער פֿערוואַנדעלט אין גאַנצען אין אַ לאַגער.

דער ווירט האָט דאַן קעגען בעטרעפֿענדען לאָקאַטאָר פֿערפֿיהרט אַנ'עקסמיסיע - פּראָצעס. פֿערוועפֿענדיג זיך אויפֿן אומשטאַנד, אַז ער האָט אַליין געענדערט די בעשטימונג פֿון לאָקאַל. די עקסמיסיע איז אין אַלע אינסטאַנציען בעשטעטיגט געוואָרען.

אַרימקייטס - רעכט

אַנ'איטוואַליד, וואָס בעקומט 90 גילדען אַ חודש איטוואַלידען-רענטע און דאַרף דערפֿון דערנעהרען זיך און אַ פֿרוי, מוז בעקומען אַרימקייטס - רעכט, אויב דער געריכטס-אָפּצאָהל בעטרעפֿט 200 זל.

גרונט דירה - געלט

בלויז אין דעם פֿאַל, ווען דער געגעבענער לאָקאַל איז אין יוני 1914 נישט געווען פֿערדינגען, קאָן ווערען גענומען אין אַכט דער אומשטאַנד, וואָס איצט איז ער פֿערדינגען אויף אַנ'אונטערנעהמונג. קוים איז דער לאָקאַל אין יוני 1914 יאָ געווען פֿערדינגען, האָט איצט קיין פּעסטשטעלען דאָס גרונט דירה-געלד נישט קיין שום בעדייטונג דער אומשטאַנד אויף וואָסערער צוועק דער לאָקאַל איז פֿערדינגען.

פֿעראַנטוואָרטליכקייט פֿון מלוכה - אוצר

דער מלוכה-אוצר טראָגט פֿעראַנטוואָרטליכקייט פֿאַר אַ בעאַמטען, אויב ער האָט בײַם ערפֿילען זײַנע פֿליכטען פֿערשאַפֿט עמיצען אַ שאָדען אָדער נאָר און דעם פֿאַל, ווי באַלד דער בעאַמטער האָט איבערגעטרעטען די גרענייצען פֿון זײַנע רעכט. קוים איז ער אָבער בעגאַנגען אַ פֿערברעך איז פֿאַרן שאָדען נישט פֿעראַנטוואָרטליך דער מלוכה-אוצר.

סחורה - רעקלאַמאַציעס

אויב אַ טייל סחורה ענטשפּרעכט נישט דעם אָפּמאַך, קאָן מען נישט צוריקציהען די גאַנצע בעשטעלונג.

וועקסעל - חובות

ווי באַלד אַ בעל-חוב ווענדעט זיך צום וועקסעל-בעזיצער, אַז ער זאָל נישט פֿערקלאָגען אין געריכט, ווײַל דעם חוב וועט ער בעצאָהלען, האָט ער נישט קיין רעכט שפּעטער אַרויסצורוקען קיין פּרעטענציעס, הלמאַי ר'האָט נישט מיטגעקלאָגט אויך די איבעריגע זשיראַנטען.

הכנסה - שטייער

אַ סומע, וואָס אַנ'אָנגעשטעלטער האָט צוגעאײַגענט, ווערט נישט אָראָפּגערעכענט פֿון דער אַלגעמײַנער הכנסה.

צינזען פֿון פּערל. שכירות

דער כּלל, אַז אַ גײַסטיגער אַרבייטער, אויף ר'-... בעקומט נישט זײַן שכירות ביזן סוף ... חודש, האָט רעכט שפּעטער צו מאָהנען ... 2 ביז 3 פּראָצענט אַ חודש, בעציהט זיך נישט ... צו שטענדיגע אַרבייטער, נאָר אויך ... אויף פּראָבע.

פֿאַסט - בעשטעטיגונגען

ווי באַלד אַ צד טענה'ט, אַז די פּאָ... דורכן אַנדערען צד בעשטעטיגונג פֿון ... בעציהט זיך צו אַנ'אַנדערע רעקאָמענדירט... מוז פֿעראָרדענט ווערען אַנ'אויספֿאָרשונג.

נײַע געזעצן און צירקולאַרן

אינפֿאָרמאַציעס וועגען פֿערמעגענס-מצב

ס'איז פֿערעפֿענטליכט געוואָרען אין דזש. אוסט. אַ דעקרעט, לויט וועלכען ס'איז פֿערבאָטען זיך צו בעשעפֿטיגען מיט ערטיילען אינפֿאָרמאַציעס וועגען עמיצענס ווירטשאַפֿטליכען מצב אָהן אַ קאָנצעסיע.

דערפֿאַר דראָהט ביז 2 יאָהר תּפֿיסה.

צאָל - הנחות

דער פֿינאַנץ - מיניסטער קלערט אויף אין אַ צירקולאַר, אַז פֿון די ספּעציעלע צאָל-הנחות בײַם אימפּאָרטירען ביכער פֿון דײַטשלאַנד געניסען אויך פֿאָלגענדע לאָדזער יודישע אָפּנעמער: די ביכער-הענדלער ב. מילער (פּיעטריקאָווער 61) און ל. ה. בערציק (פּיעטריקאָווער 193).

פֿערמעגענס - שטייער

דער אויסערגעוועהנליכער פֿערמעגענס - שטייער, וואָס איז בעשטימט געוואָרען לויטן געזעץ פֿון 24. מאַי 1933 יאָהר, און וועלכער ווערט גענומען פֿון צאָהלער פֿון אינדוסטרי - שטייער וועט אין די יאָהרען 1936 און 1937 נישט גענומען ווערען.

די צושלאָגען צום אומזאַץ - שטייער וועלען גענומען ווערען בלויז פֿונם אומזאַץ פֿון יאָהר 1935.

צאָל - פֿאָרמאַליטעטען

דעסטגלײַכען קלערט אויף דאָס פֿינאַנץ-מיניסטעריום אין זײַן לעצטען צירקולאַר, אַז אַזוי גערופֿענע אָפּשטאַם - ציטגנישען פֿון די צוגעשיקטע פֿון אויסלאַנד פּאָסט-זענדונגען דאַרפֿען דורך די צאָל-בעאַמטע אָנגענומען ווערען אָהן ספּעציעלע בקשות און אַז די אָפּשריפֿטען פֿון די דערמאָהנטע אָפּשטאַם ציטגנישען, ווי אויך אַרײַנפֿיהר - דערלויבענישען זײַנען פֿרײַ פֿון שטעמפּעל - אָפּצאָהל.

בוכפֿיהרונג

די קאָמיסיאָנערען פֿון די פֿירמען „סטאַנדאַרט-נאָבעל", „גאַליציע" און „קאַרפּאַטי" ... פֿרײַט אויפֿן יאָהר 1936 פֿון דער פֿליכט צו ... האַנדעלס - ביכער.

דער דאָזיגער כּלל איז אָבער בלויז ... קאָמיס-פֿערקויף פֿון נאַפֿט און נאַפֿט-פּראָ...

אַמנעסטיע פֿאַר פֿינאַנץ-פֿערב...

דער פֿינאַנץ - מיניסטער קלערט אויף ... טען צירקולאַר, אין וועלכע פֿאַלען די אַמנעס... אַנ'אָנווענדונג בײַ פֿינאַנץ - פֿערברעכען.

אַלזאָ: פֿאַר נישט געבען די האַנדעלס ... אָדער דאָקומענטען די לוסטראַטאָרען צו ... רען, פֿאַר נישט ווײַזען אָדער נישט האָבען ... אונטערנעהמונג דעם פּאַטענט, אָדער די ... קאַרטע, פֿאַר נישט בעזיצען קיין שילד, פֿאַר אָפּנאָטירען אויפֿן פּאַטענט די ענדערונגען ... שעפֿטס - לאָקאַל אָדער איינגענטימער, פֿאַר ... מעלדען וועגען פֿערלירען אַ פּאַטענט, פֿאַר ... ליגען אַ דעקלאַראַציע וועגען אומזאַץ, פֿאַר ... ערטײלען קיין ערקלערונגען וועגען אומזאַץ.

דאַגעגען נעהמט די אַמנעסטיע נישט אַרום ... שטראָפֿען פֿאַר פֿיהרען אַנ'אונטערנעהמונג ... פּאַטענט אָדער אָהן אַ געהעריגען פּאַטענט, ... פֿאַר אָנגעבען אין דער זעלביגער פֿאַלשע ... בכדי זיך אַרויסצודרייען אָדער ווייניגער ... שטייערען, פֿאַר פֿיהרען פֿאַלשע געשעפֿטסביכער ...

די אַמנעסטיע איז יאָ חל אויף פֿערברעכען ... שטראָפֿען פֿאַר נישט ריכטיג דעקלאַרירען אין ... אַמט אָהן דער ביזער כּוונה פֿון דעקלאַראַנט ... די שטראָף בעטרעפֿט ביז 1000 גילדען; פֿאַר ... טיטון פֿון פּריוואַט אויסאַרבייטונג; פֿאַר ... טיטון - אויסאַרבייטונגען איבערן טאַריף; פֿאַר ... קויפֿען אַלקאָהאָל - משקאות אָהן דערלויבניש ... פֿאַר פֿערקויפֿען אַלקאָהאָל ריינעם טיטון ... טאַריף.

אויף פֿערברעכענס דורכגעפֿיהרטע מעגען ... בען אָנגעהויבען פֿאַרן 11. נאָוועמבער 1935 ... די אַמנעסטיע נישט חל.

די אַמנעסטיע נעהמט נאָר אַרום די ... אָבער נישט די גרונט - סומע.

די פֿערברעכענס, וועלכע די אַמנעסטיע ... אַנולירט ווערען אויסגעשטראָכען פֿון שטראָף ... ריסטער.

אויפֿן דרך ער-וועג

שפּאַנענדער סענסאַציאָנעל-עראָטישער ראָמאַן

24)

רעדל הויבט זיך אויף, געהט צו צום ריכטער-טיש און הויבט אָן צו געבען זײַן ערקלערונג:

— דער בעשולדיגטער מיינט, אַז אַווי אַרום וועט איהם געלינגען זיך אַרויסצודרעהען פֿון דער הויפּט-בעשולדיגונג. ער וויל נעהמען אויף זיך קלענערע פֿערברעכענס, כּדי ער זאָל זיך קאָנען ריין וואַשען פֿון דער שווערער קלאַגע געגען איהם.

— ענטשולדיגט הער פֿאָלקאָווניק, — רייסט דער פֿאָרזיצער איבער רעדלי'ן, — איהר הויבט אָן צו רעדען, ווי אַ פּראָקוראָר, אָדער אַנ'אַדוואָקאַט, איהר טרעט דאָך דאָ אַרויס אַלס עדות. דעריבער אינטערעסירט אונז הויפּטזעכליך דאָס, וואָס איהר ווייסט וועגען די מעשים פֿון בעשולדיגטען.

רעדל פֿערבייסט די ליפּען, ער ווערט אַביסעל רויט, ווײַל ער פֿיהלט זיך געטראָפֿען פֿונ'ם פֿאָרזיצער'ס בעמערקונג. אָבער ער האָט פֿאַר זיך דאָס געריכט און ער מוז פֿאָלגען.

רעדל רעדט ווייטער.

— אַלזאָ, וועגען די מעשים פֿון בעשולדיגטען. נו, גוט. דער בעשולדיגטער איז אין חודש יאַנואַר געווען אין ווינען. ער איז געווען אין גענעראַל-שטאַב. ער האָט זיך נאָכגעפֿרעגט אויפֿ'ן מאַיאָר לייפּציקער, וועלכער האָט געהאַט די שליסלען פֿון דער געפּאַנצערטער קאַסע, וואו ס'איז געלעגען דער מאָביליזאַציע-פּלאַן. דער בעשולדיגטער איז עטליכע טעג כּסדר געקומען אין גענעראַל-שטאַב, עס זענען דאָ עדות, וואָס האָבען איהם דאָרטען געזעהן.

— דאָס וועלען די דאָזיגע עדות דערצעהלען, — רייסט איהם ווידער איבער דער פֿאָרזיצער, — איך וואָלט געבעטען דעם עדות ער זאָל רעדען בלויז וועגען דער בעשולדיגונג.

רעדל ווישט זיך דעם שווייס פֿון שטערן, ס'איז איהם שטאַרק הייס און דאָס פּנים איז איהם רויט פֿאַר אויפֿרעגונג.

— איך וועל זיך סטאַרען צו רעדען דירעקט וועגען דער קלאַגע, אַלזאָ, אָט איז אַ פֿאָטאָגראַפֿיע פֿון העקאַילאָ'ן אין דער צייט ווען ער געהט אַרויס מיט אַ פּאַקעט פֿון גענעראַל-שטאַב. דאָס האָבען איהם מײַנע אַגענטען אָפּפֿאָטאָגראַפֿירט ווי ער איז איינמאָל אין אַ פֿאַרנאַכט אַרויסגעגאַנגען פֿון דער געבײַדע פֿון גענעראַל-שטאַב. גיט אַ קוק הערען ריכטער, די דערשראָקענע מינע פֿונ'ם דאָזיגען מענש! אָבער דאָס וויכטיגסטע, דאָס וויכטיגסטע איז אָט דער בריף, וואָס איך האָב בעקומען פֿון מײַנע פֿערטרויאונגס-מענער אין וואַרשע, אָט וואָס זיי שרײַבען: „זײַט וויסען, אַז נאָך אַ גענויער אויספֿאָרשונג האָבען מיר פֿעסטגעשטעלט, אַז דעם מאָביליזאַציע-פּלאַן האָט פֿערקויפֿט די רוסען אַ געוויסער קאַרל וועבער, דאָס איז זיכער אַ פֿאַלשער נאָמען. מען דאַרף זיך דעריבער דערוויסען, ווער ס'איז דער דאָזיגער קאַרל וועבער". הערן ריכטער, ווער ס'איז קאַרל וועבער, ווער ס'האָט זיך בעהאַלטען אונטער דעם דאָזיגען נאָמען, ווייסט איהר דאָך. דער בעשולדיגטער פּרובירט עס נישט צו לייקענען...

— דאָס איז אַ ליגען! אַ ליגען! — האָט העקאַילאָ גענומען שרײַען, אָבער דער פֿאָרזיצער האָט איהם אויפֿמערקזאַם געמאַכט, אַז אויב ער וועט נאָכאַמאָל מאַכען אַזעלכע אויסרופֿען, וועט ער שטרענג בעשטראָפֿט ווערען.

רעדל רעדט ווייטער, מ'דערקענט אָן איהם, אַז דאָס רעדען קומט איהם אָן שווער. ער ווישט זיך כּסדר דעם שווייס אויפֿ'ן שטערן. ער פֿיהלט אַליין, אַז זײַן עדות זאָגען לאָזט נישט איבער דעם אײַנדרוק, אויף וועלכען אַלע האָבען זיך גערעכנט. ער בעמערקט די ענטוישונג אויפֿ'ן געזיכט פֿון די ריכטער. דער פּראָקוראָר מאַכט אויף אַ אונצופֿרידענע מינע: אָט דאָס זענען עס די מאַטעריאַלען געגען דעם בעשולדיגטען? אָט דאָס איז דער הויפּט-עדות פֿון דער בעשולדיגונג!?

העקאַילאָ'ס פֿערטיידיגער האָט טריאומפֿירט. ער האָט גענומען רעדלען אונטער אַ קרייץ-פֿערהער.

— הער פֿאָלקאָווניק, — האָט ער געפֿרעגט, — ווען איהר בעקומט נישט די ידיעה פֿון אײַערע פֿערטרויאונגס-מענער אין וואַרשע, צי וואָלט איהר אויך דאַמאָלסט בעשולדיגט העקאַילאָ'ן, אַז ער האָט אַרויסגעגנב'עט דעם מאָביליזאַציע-פּלאַן, אָדער בעסער געזאָגט — איהם אָפּקאָפּירט?

— יאָ, — האָט רעדל געענטפֿערט מיט אַ פֿעסטער שטים.

— אויף וועלכען גרונד?

— אויפֿ'ן גרונד פֿון דער פֿאָטאָגראַפֿיע און אויפֿ'ן גרונד פֿון דעם וואָס העקאַילאָ אַליין איז מודה, אַז ער האָט פֿערקויפֿט צו די רוסען די פּלענער פֿון די לעמבערגער פֿעסטונגען, (ער אַליין איז מודה, אַז ער איז אַ שפּיאָן.

— דאָס בעווייזט אָבער נאָך זעהר ווייניג, אַז דער בעשולדיגטער זאָל האָבען געהאַט וועלכע ס'איז שייכות מיט דעם מאָביליזאַציע-פּלאַן, — טענה'ט דער אַדוואָקאַט.

— לויט מײַן טיפֿער איבערצייגונג איז די דאָזיגע שייכות זעהר אַ קלאָרע.

— בעשולדיגטער, — פֿרעגט דער פֿאָרזיצער, — וואָס האָט איהר געטון אין יאַנואַר אין ווינען?

— איך בין געקומען אײַנקויפֿען קליידער מײַן געליבטער.

— איז זי אויך געווען מיט אײַך?

— יאָ.

— צו וואָס-זשע האָט איהר געטון אין גענעראַל-שטאַב?

— איך בין אין גענעראַל-שטאַב נישט געווען.

— ענטפֿערט העקאַילאָ מיט אַ פֿעסטער שטים.

— און די דאָזיגע פֿאָטאָגראַפֿיע? — פֿרעגט דער פֿאָרזיצער קוקענדיג דורכדרינגליך אויף העקאַילאָ'ן, ווי ער וואָלט געוואָלט פֿערגלײַכען דאָס געזיכט פֿון בעשולדיגטען מיט'ן פּנים, וואָס געפֿינט זיך אויף דער פֿאָטאָגראַפֿיע.

— די פֿאָטאָגראַפֿיע האָט נישט קיין ... צו מיר, איך בין קיינמאָל נישט געווען אין ... ראַל-שטאַב.

— זענט איהר דאָס אָדער נישט? — ... דער פֿאָרזיצער שאַרף, דערלאַנגענדיג ... די פֿאָטאָגראַפֿיע דורך דעם געריכט-סעקרעטאַר ...

העקאַילאָ קוקט זיך גוט איין אין די ... גראַפֿיע, הויבט מיט די אַקסלען, ... שטאַרק און צום סוף ערקלערט ער מיט אַ ... שטים:

— יאָ, איך בין עס טאַקע, איך ערקלער ... דערבײַ גאַנץ זיכער, אַז איך בין קיינמאָל ... לעבען נישט געווען אין גענעראַל-שטאַב ... אויפֿמערקזאַם מאַכען דאָס געריכט אויף ... אויף דער דאָזיגער פֿאָטאָגראַפֿיע זעהט ... מעהר, ווי טרעפּ און אַ טייל פֿון אַ ... עס קאָן זײַן, אַז איך בין געווען אויך ... וואָס האָט ענליכע טרעפּ און אַנ'ענליכע ... מויער. די פֿאָטאָגראַפֿיע בעווײַזט ... אַז איך בין אַרויסגעגאַנגען פֿון גענעראַל-שטאַב ... האָב געקאָנט אַרויסגעהן פֿון אַנ'אַנדער ... געבײַדע...

— נו, דאָס וועלען מיר שוין אַליין ... ערקלערט דער פֿאָרזיצער און ווענדענדיג ... רעדלי'ן, פֿרעגט ער:

— צי זענט איהר זיכער, הער פֿאָלק... די פֿאָטאָגראַפֿיע איז געמאַכט געוואָרען אין ... ווען דער בעשולדיגטער איז אַרויס פֿון ... שטאַב?

אָבער איידער רעדל ענטפֿערט, ... אויף דער פֿערטיידיגער און ערקלערט מיט ... שטים:

— הערן ריכטער, איך האָב דאָך ... ווײַזען, אַז די פֿאָטאָגראַפֿיע איז אַ געפֿעלשט...

— 30 —

אין געריכט-זאַל ווערט אַ טומל ... אויגען זענען איצט געווענדעט צו רעדלי'ן ... ער ענטפֿערען אויף דער בעמערקונג פֿון ... איז טאַקע די פֿאָטאָגראַפֿיע אַ געפֿעלשט...

(פֿאָרטזעצונג קומט)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

נאמענסטאג פונ׳ם מלוכה-פרעזידענט
די נעכטיגע פייערונגען אין לאדז

(א) נעכטען זענען אין לאדז, אין שייכות מיט׳ן נאמענסטאג פונ׳ם מלוכה-פרעזידענט פראפ. איגנאצי מאשטשיצקי פארגעקומען א רייה פייערונגען, לויט׳ן פריהער-אויסגעארבייטען פלאן פונ׳ם פייערונגס-קאמיטעט.

אלע מלוכה׳שע, שטאטישע און פריוואטע בנינים זענען נאך פון עהרגעכטען אין אוועגד דעקארירט געווארען מיט פעהנער.

נעכטען האט זיך די שול-יוגענד פערזאמעלט אין די קלאסען, און איז פון דארט אוועק אין די געבעט-הייזער, וואו עס זענען אפגעריכט געווארען ענטשפרעכענדע תפלות.

שפעטער זענען אין די שולעס אראנזשירט געווארען נעלעגענהייטס-אקאדעמיעס און קינא-פארשטעלונגען.

עס איז אויך פארגעקומען א פייערליכע גאטעסדינסט אין דער קאטעדרע, אויף וועלכע עס זענען אנוועזענד געוועזן פארשטייער פון דער מאכט מיט׳ן וואיעוואדע ה׳ האוקע-נאוואק-בראש.

* * *

— דער וואיעוואדע ה׳ האוקע-נאוואק האט בעקומען פון דעם מלוכה-פרעזידענטס ציוויל-קאנצעלאריע פאלגענדען בריף:

„די ציוויל-קאנצעלאריע שיקט איבער אויפ׳ן אויפטראג פון מלוכה-פרעזידענט א דאנק דעם ה׳ וואיעוואדע אין אייגענעם נאמען, און דער גאנצער געזעלשאפט פון דער לאדזער וואיעוואדזטווע, נייע-יאהר-וואונשען".

קאנצעלאריע-שעף שוויעזשאווסקי

* * *

אין אלטשטעטישער שוהל

די קהלה האט נעכטען איינגעארדענט א תפלה אין דער אלטשטעטישער שוהל לכבוד דעם נאמענסטאג פון מלוכה - פרעזידענט איגנאצי מאשטשיצקי.

אין דער תפלה האט אנטיילגענומען דער אנפיהרער פון דער צעהנטער דיוויזע און קאמענדאנט פון לאדזער גארניזאן פולק. דינגדארף אנקאוויטש.

די תפלה האט אפגעריכט דער חזן ווינאגראד צוזאמען מיט׳ן כאר אונטער דער לייטונג פון פראפ. זאקס, א רעדע מעניגי דיומא האט געהאלטען הרב יוסף פיינער.

דער לעגיאן א. נ. פון בערעק יאסעלעוויטש האט געהאלטען די עהרען-וואך.

אויך אין דער גרויסער סינאגאגע אויף קאשטשושקי-גאס איז פארגעקומען א ספעציעלע תפלה, וועלכע ס׳האט אפגעריכט אבערקאנטאר לוואוויטש צוזאמען מיט׳ן כאר אונטער דער לייטונג פון דיר. דארגיזשאנסקי.

אין אלע אנדערע שוהלען ווי „אהל יעקב" און אויך אין די שטיבלעך זענען אפגעריכט געווארען תפלות.

די פעטארדע-ווארפער פון זאווישא און פיעטריקאווער גאס ארעסטירט
זיי זענען כמעט אלע אקטיווע מיטגלידער פון דער ענדעקישער פארטיי

די סטאראסטווע האט פונאנדערגעשיקט פאלגענדען אפיציעלען קאמוניקאט; די ענערגישע אויספארשונג, וועלכע איז געפיהרט געווארען אונטער דער אנפיהרונג פון דער פראקוראטאריטער מאכט, האט דערפיהרט צו ענטדעקען די שולדיגע אין אונטערווארפען פעטארדעס אין די געוועלבער אויף זאווישא גאס און פיעטריקאווער, זיי אלע זענען ארעסטירט געווארען און איבערגעגעבען געווארען דער געריכטס-מאכט, צווישען זיי זענען כמעט אלע אקטיווע מיטגלידער פון דער ענדעקישער פארטיי.

רעדוצירען די אויסהאלט-קאסטען אין די משוגעים-הייזער
פאדערט די לאדזער שטאט-פערוואלטונג

די שטאט-פערוואלטונג האט זיך געווענדעט צו אלע משוגעים-הייזער, אין וועלכע זי האלט אויס ארימע לאדזער גייסטיג קראנקע, אז זיי זאלען רעדוצירען די פרייזען פון אויסהאלטען קראנקע, די שטאט-פערוואלטונג האט מאטיווירט איהר ווענדונג דערמיט וואס דאס אויסהאלטען קראנקע איז ביליגער געווארען און אויך דערמיט וואס די שטאט-פערוואלטונג איז בעווארפען מיט גייסטיג-קראנקע צוליב דעם וואס פון די קליינע שטעטלעך און דערפער ברענגט מען אהער די קראנקע, מען לאזט זיי שטעהן אויפן גאס און די שטאט מוז זיך מיט זיי פערנעהמען.

„קאכאנובקא" האט נישט מסכים געווען צו רעדוצירען די פרייזען, דאגעגען האבען מסכים געווען די אנשטאלטען אין טווארקי און ווארטא.

ענערגישע אינטערווענץ פון לעהרער
וועגן ברענענדע ארדענונג אין דער פראפעסיאנעלער שולע

פאריגע וואך האבען מיר מיטגעטיילט וועגען דער סקאנדאליעזער האלטונג פון די שילער אין דער פראפעסיאנעלער שולע אויף גדאנסקא 90. די דאזיגע „תנא-בארטקעס" האבען נעמליך ארויסגערוקט א רייהע „פאסטולאטען", בנוגע די לעהרער, און אראפגעהעמענדיג זיך א מוסטער פון דער ענדעקישער כוליגאנעריע, טאג-אויס טאג-איין פראוואצירט געשלעגען מיט די יודישע שילער.

אזוי ווי די דאזיגע שולע געפינט זיך אונטער דער שוץ פון דער לאדזער שטאט-פערוואלטונג, האט די אפטיילונג פאר בילדונג און קולטור בעפוילען היכף אדורכצופיהרען א אויספארשונג אין דעם דאזיגען ענין.

עהרענכטען האט דער לייטער פון דער שולע ה׳ קאזאלטשיק אפגעגעבען א ראפארט אין דער אפטיילונג פאר בילדונג און קולטור, פון וועלכען עס איז צו זעהן, אז די לעהרער האבען שוין בעהערשט די סיטואציע און צוריקגעשטעלט די ארדענונג אין דער שולע.

די לעהרער האבען נעמליך מיטגעטיילט זייערע תלמידים, אז די שולע איז בעשטימט צו לערנען און נישט צו מאכען סקאנדאלען, און אז אויב די אזואנטורעס וועלען זיך נאך אמאל איבער׳חזר׳ן, וועלען די שולדיגע אומבעדינגט בעזייטיגט ווערען.

אזוי ווי דאס דערוויטערען פון דער פראפעסיאנעלער צובילדונגס-שולע הייסט צוגלייך דאס פערלירען די ארבייט, האט דער לייטער קאזאלטשיק אויסגעדריקט די האפנונג, אז די דאזיגע התראה וועט אריין אין קאפ פון די בוליגאנישע יאטלעך, און וועט זיי בערוהיגען.

32,000 זלאטעס ענטשעדיגונג
פאדערט א פאטער פאר זיין זוהן, וואס איז אומגעקומען אין דער „אובעזפיעטשאלניע"

עהרענכטען איז אין דער ציוויל-אפטיילונג ביים היגען קרייז-געריכט פארגעקומען דער פראצעס, וואס א געוויסער יאקוב דזשיאלאשינסקי פון קאליש האט פערפיהרט געגען דער היגער „אובעזפיעטשאלניע".

דזשיאלאשינסקי׳ס 19-יאהריגער זוהן און זיין איינציגער שפייזער, אליה, איז אפערירט געווארען אויף „שלעפע קישקע", דעם 28 סעפטעמבער 1934, אין שפיטאל אויף דער זאגייניקאווא-גאס, און איז, היכף נאך דער אפעראציע, מחמת נאכלעסיגקייט פון דער דינערשאפט, אראפגעשפרונגען פון דריטען שטאק און איז גלייך געשטארבען.

דזשיאלאשינסקי פאדערט 32 טויזענד זלאטעס ענטשעדיגונג.

אזוי ווי די צדדים האבען זיך פערופען אויף עדות און דאקטויר׳ים-עקספערטען איז דער פראצעס אפגעלייגט געווארען.

Dr. med. Trepman
ספעציאליסט פאר טריפער, סיפילים און הויט-קראנקהייטען.
בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע.
זאוואדזקא 6, טעל. 234-12
נעהמט אן פון 8—11 פארמ. און פון 6—9 אוונט.
ספעציעלער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. REICHER
פאלודביאווא 28, טעל. 201-93
ספעציאליסט
פאר מענער - שוועכע - בעהאנדלונג
סעקסועלע בעראטונגען פון בסיכא - אנאליזען
נעמט אן פון 8—11 פון 5—8 אוונט.
זונטאג און תענות פון 9—1

טעאטער „ראזמאיטאשטשי" צעגעלניאנע 27.
„יודישע טעאטער-סטודיע"
היינט, זונטאג, דעם 2-טען פעברואר. 6.15 אוונט
גרויסע פאפולערע פארשטעלונג
מסעות בנימין השלישי
(די רייזע פון בנימין דעם דריטען)
אין 9 בילדער פון מענדעלע מוכר ספרים.
רעזשי — אידעם.
דעקאראציעס און קאסטיומען — י. ברוינער, י. פרידמאן.
מוזיק — פראפ. זאקס.
פלאסטיק און טענץ — זינא קרוש.
אינסצעניזאציע — כ. עמעס.
בילעטען צו בעקומען ביי דער קאסע פון טעאטער.

זעלבסטמארדען פון צוויי יונגע פרויען

(א) אויף מילא 73 האט זיך גע׳סמ׳ט מיט סובלימאט די 28-יאהריגע ארבייטסלאזע פעטרא-נעלא וואדזשינסקא.

אין א שווערען צושטאנד האט מען זי אפגעפיהרט אין שפיטאל.

(א) אויף קילינסקיעגא 113 האט זיך פערשלאסען אין דער וואוינונג און געסמ׳ט אויף טויט מיט סובל מאט די 33-יאהריגע מאכליע הערציגער.

די סיבה פונ׳ם זעלבסטמארד איז נישט פעסטגעשטעלט געווארען.

פעברואר

זון-אויפגאנג	6.54
זון-אונטערגאנג	4.24

2

לאדזער דעלעגאציע
צוזאמענפאהר פון זעלבסטפערוואלטונגס-בעאמטע אין קראקע

נעכטען איז, אין בעשטאנד פון 18 פערזאנען, אפגעפאהרען קיין קראקע די לאדזער דעלעגאציע צום צוזאמענפאהר פון זעלבסטפערוואלטונגס-בעאמטע.

אויף דעם צוזאמענפאהר, וואס וועט געדויערן 2 טעג — דעם 2 און 3 ד.ח. — וועלען בעהאנדעלט ווערען די פראגען פון שכירות, עמעריטורן, פעראנטווארטליכקייט פון דיסציפלינאר־ א.א.וו.

פארזאמלונגען פון די ארבייטער-פראפעסיאנעלע פעראיינען

(א) אויף דער היינטיגער וואך איז אין די פראפעסיאנעלע פעראיינען צונויפגערופען א רייה קאנפערענצען, אויף וועלכע עס וועלען בעשפראכען ווערען די בעדינגונגען, וואס די פאבריקאנטען וועלען ארויסשטעלען געגען די ארבייטער פון די טעקסטיל-ארבייטער ביז׳ן 15 צו רעגולירען די פראגען פון אורלויבען, בעדינונג פון שטולען, נישט-בעזייטיגטע דעלעגאטען א.א.וו.

די ארבייטער-ארגאניזאציעס („פראצא" קלאסען־ און ז.ז.ז.) זענען גרייט צו שטיצען די פאדערונגען דורך א שטרייק.

וואך פאר ניכטערקייט-פראפאגאנדע

אין דער צייט פון 1 ביז׳ן 8 ד.ח. ארגאניזירט די פוילישע אנטי-אלקאהאל-ליגע א וואך ניכטערקייטס-פראפאגאנדע.

עס ווערען ארגאניזירט א רייה לעקציעס פאר שילער פון פראפעסיאנעלע שולען.

אפטייקען.
היינטיגע נאכט - דיזשורען

היינט ביינאכט דיזשורירען: סאדאווסקא (... 57), וו. גראשקאווסקי (11 ליסטאפאדא), ... קארלין (פילסודסקיעגא 54), ר. רעמבעלינסקי (... גוושעיא 28), י. כאנדזשינסקי (פעטריקא 16), ע. מילער (פעטריקאווער 46), ג. אנטא־... (פאביאניצער 56).

... פון שלעכטע שפייז

(א) אויף זגערזשער 38 האבען זיך פערגיפט מיט נישט-פרישע שפייז דאס פארפאלק ... און אסתר זיסקינד, און זייער טאכטער ... ס׳האט צו זיי געמוזט ארויסרופען פאגאטאוויע.

צובראכען א פוס

אויף לימאנאווסקיעגא גאס איז געפאלען און צובראכען א פוס די 58-יעהריגע פעליציא ... (פון שפיטאלנע 55).

פאגאטאוויע האט זי אפגעפיהרט אין שפי־

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHETA
זגערזשער 26.
היינט און פאלג. טעג!
... שענסטער פילם, געלעכטער פון טרער... רעזשי פון דעם שאפער פון פילם „דער 7-טער הימעל" א. ג.
די בחורים פון קריגס-פלאץ
... א ברעטעל געשיכטע פון וויכליכן ... מיליאנען האבן דאס געזעהן, מיליאנען ... דעם פילם געזעהן. אין די הויפט-ראלען:
Frank Borzege, Luis Wilson
II
... סעזאן-קאמעדיע אונט. נאמען:
„פירשטין אויף 30 טעג"
אין די הויפט-ראלען:
Sylvia Sidney, Garry Grand
... 4 נאכם. שבת און זונטאג 12 בייטאג.

צו דער היינטיגער גרויסער פייערליכער מענדעלע-אקאַדעמיע אין ראַזמאַיטאַשטשי

פון מענדעלע-קאָמיטעט ביי דער געז. פריינד פון יוו"א

מענדעלע מוכר ספרים איז געווען נישט בלויז דער שרייבער פון זיין דור, נאָר אויך דער ערציהער פון די שפּעטערדיגע דורות.

ביי די אומות העולם ווערען פאַר שפּעטער פון עפּאָכע-ליטעראַטורען געשטעלט מאָנומענטען און זייערע אַנדענקונגען ווערען פעראייביגט אין בראָנז און אין אייזען — יודישע גרויסגייסטער ווערען פעראייביגט דערמיט, וואָס זיי פערבליבען אין די הערצער פון פאָלק. צו די לעצטע געהער אויך מענדעלע מוכר ספרים, וועלכער ווערט געפייערט אין דער גאַנצער וועלט, וואו נאָר ס'געפינט זיך אַ יודישער ישוב.

די היינטיגע אקאַדעמיע, וואָס קומט פאָר אין „ראָזמאָיטאָשטשי" 11 אַ זייגער פאָרמיטאָג, וועט זיכער צוציהען אַלע קרייזען פון דער הויגער יודישער בעפעלקערונג.

מענדעלע מוכר ספרים-אויסשטעלונג

אַ שעה אין יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט אין ווילנא

איך האָב די טעג פערבראַכט אין ווילנע. קומט מען קיין ווילנע, מוז מען זיך אַריינכאַפּען אין יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט — עס גייט נישט אַנדערש, אַזוי איז דאָס שוין.

דער דאָזיגער יונגער אינסטיטוט האָט שוין בעוויזען זיך איינצובירגערן ביי די אַלע, ביי וועמען די יודישע קולטור איז אַ לעבענס נויטווענדיקייט. „ייוואָ" שלאָגט וואָרצלען אינם יודישען לעבען און די שפּראָצונגען לאָזען זיך אָנזעהן.

אַ שעה צייט, בסך־הכל, האָב איך פערבראַכט אין אינסטיטוט און אַ בעגייסטערטע פרייד בעהערשט. אַלץ איז דאָרט אַזוי יונג, אַזוי פריש און אַרבייטסלוסטיג, אַפילו די עלטערע און אויך די זקנים זענען דוכט זיך אויך יונג אונטערן דאַך פון אינסטיטוט.

דער ליבהאַרציגער שפּירא בעוויזט די חידושים פון י. וו. אַ. ער איז דאָך שוין אַ יוד אין די יאָהרען, נאָר וואָסערע יוגענטליכע התלהבות שפּראָצט פון איהם.

מיר זענען אין דעם נאָר וואָס אויסגעבויטען טייל, וואָס איז בעשטימט פאַר דעם יודישען קונסט־מוזיי. איצטער ווערט דאָרט צוגעגרייט די מענדעלע־אויסשטעלונג. שפּירא איז דער אָנפיהרער פון דעם אויפבוי. זיינע ערקלערונגען זענען פול מיט יוגענדליכע בעגייסטערונג און זיינע אויגען פינקלען מיט יוגענדליכען פייער.

אויך רעד. זלמן רייזען איז דאָ. דער דאָזיגער מענטש איז גאָר אַנ'אַנדערער צווישען די ווענט פון אינסטיטוט. עס שאַפט זיך אַנ'איינדרוק, אַז ער גופא עקזיסטירט גאָרנישט פאַר זיך. ס'איז רעכט, ער קאָן אַפילו פערגעסען זיין נאָמען. דער מענש רעדט נישט וועגען עפּעס אַנדערש, ווי נאָר וועגען י. וו. אַ. אינם אינסטיטוט געהט ער דאָך נישט נאָר שוועבט, אָדער שווימט, ער איז פול מיט אַחריות.

שפּאַצירענדיג איבער'ן זאַל, פון דער צוגעגרייטער מענדעלע - אויסשטעלונג, איז רייזען בעהערשט מיט אַ הייליגער פיעטעט צו אַלעם, וואָס דאָרט ליגט און ליגען, ליגט דאָרט אַנ'אוצר. אַלץ איז דאָ נאָך צעוואָרפען, ליגען קופּעסווייז.

— דאָס איז אַלץ מענדעלע, אַלץ, וואָס איהר זעהט דאָ, איז מענדעלע — ווייזט מיר רייזען מיט אַ טריאומפירענדיג בליק.

פאַרהאַן טאַקע וואָס צו זעהן. שוין פון די פּוטאָגראַפירענדיגע קופּעס, קאָן מען זיך משער זיין, אַז דאָס בעקענען זיך מיט דער אויסשטעלונג וועט דאַרפען פערנעהמען שעה'ן לאַנג. לחיים'ן אויפ'ן אויפיגען בליק, איז מעהר ווי זיכער, אַז דער גרויסער זאַל וועט זיין צו קליין אַריינצונעמען דאָס עשרות פון מענדעלע - מאַטעריאַלען, וואָס געפינט זיך דאָ.

פאַר לאָדזער איז דערביי פאַרהאַן אַ בעזונדערע צופרידענקייט.

דער זאַל פון דער אויסשטעלונג געהערט די פונדאַציע פון די לאָדזער עטינגאָנס. מעגען זיך טאַקע די עטינגאָנ'ס פערגינען אויף אַ בעזוך קיין ווילנע, כדי צו וואַרפען אַ בליק אויף זייער פונדאַציע, וואָס וועט דינען מיט אַזוי פיל זאָרגפעלטיגקייט און ליבע דער יודישער קולטור.

שפּעטער וועט אין דעם לאָקאַל זיך געפינען ווי געזאָגט דער יודישער קונסט־מוזיי, נאָר געעפענט וועט ווערען מיט דער מענדעלע - אויסשטעלונג. די עטינגאָנס מעגען זיך דאָס האַלטען פאַר אַ זכיה.

אַבי מען רעדט בסדר וועגען פערהאַרעוועטע און מאַטעריאַליסטישען לאָדזער יוד. די עטינגאָן־פונדאַציע אין י. וו. אַ. רעדט גאָר וועגען עפּעס אַנדערש, רעדט וועגען אַ חוש פאַר העכערע קולטורעלע בעדערפענישען.

קיין שום שטאָט האָט נאָך זיך נישט פערשריבען מיט אַזאַ שעהן בלאַט אין דעם גרויסען י. וו. אַ.־ווערק, ווי לאָדז, דורך דער עטינגאָן־פונדאַציע.

די מענדעלע - אויסשטעלונג וועט ענטהאַלטען כתב־יד'ן פון מענדעלע'ס ווערק, בריף, דאָקומענטען, בילדער פון מענדעלען אויך פון די ערטער און פּערזאָנען, וואָס מיט זיי איז ער געווען פערבונדען. מענדעלע'ס ווערק אין יודיש, העברעאיש און אין אַנדערע שפּראַכען, מענדעלע אויף דער סצענע, ווערק וועגען מענדעלע'ן, מענדעלע אין דער שול א. אז. וו. אַ חוץ דעם ציטונגען, זשורנאַלען, זאַמעל־ביכער און גלאַט יקר־המציאות'ן, עקזעמפּלאַרען, וואָס געהערען צו די זעלטענקייטען.

אַנ'עקסקורסיע קיין ווילנע צו דער מענדעלע־אויסשטעלונג וועט הייסען אַ קולטור־יום־טוב.

ח. י. בזשוסטאָווסקי

וואס מענדעלע האט געזאגט

וועגען יודען בפרט און מענשען בכלל

אַ יוד איז נישט „קלוג" נאָר „קליגער".

אַ יוד איז צו גוט, ער זאָל זיך קענען איינהאַלטען און נישט געבען אַנדערע קיין עצות, אַפילו ווען מען בעט עס ביי איהם נישט.

אַ יוד איז שטענדיג קאַפּאַבעל צו העלפען דער גאַנצער וועלט, אַפילו ווען ער איז דער אָרימסטער און דער היילפלאָזעסטער.

דער אומגליקליכסטער און שלימזל'דיגסטער יוד, וועלכער קען זיך מיט גאָר נישט העלפען, איז שטענדיג בערייט צו געבען אויך גאַנצע פּלענער, ווי אַזוי גליקליך צו מאַכען די גאַנצע וועלט. (איז עס דען, אַלזאָ, אַ וואונדער, אַז דער אַזוי אָרימער און שלימזלדיגער מענדעלי האָט דוקא פערפאַסט און געדרוקט מיט דעם נאָמען „תחבולה איך להתעשר" — אַ מיטעל ווי אַזוי רייך צו ווערען. — ז. אַ.)?

אַ יוד לעבט מיט איינפּעט. די טויט טרייבט איהם — איילט ער זיך, לויפט, שמייעט, האָוועט און האָט קיינמאָל קיין צייט נישט. ווען איז דאָס אָבער גערעדט געוואָרען? אַז קיינעם קען דערפון קיין טובה נישט אַרויסקומען. טאָמער אָבער דערפיהלט ער, אַז יענער קען דערפון אַ נוצען האָבען, שפּאַרט ער זיך איין, ווי אַ האַנאַריסטע פערד און מאַכט „לאָ". פּלוצלינג בעקומט ער צייט און ריהרט זיך שוין נישט פון אָרט.

אַ יוד איז בטבע אַנ'עקשן, און אַז מען הייסט איהם שווייגען, הויבט ער ערשט אויף אַנ'אומת אַן צו רעדען.

שווייגען איז נישט קיין יודישע אַרבייט.

אַ יוד לעבט קיינמאָל נ י ש ט צו דער צייט. ער עסט און טרינקט נישט צו דער צייט. ער סילוק'ט זיינע חובות, קומט מיט אַ קשה, מיט תשובה און האָט חרטה — נאָך דער צייט. ער האָט חתונה, ווערט געעלטערט און שטאַרבט פאַר דער צייט.

„יודישע קינדער" — דאָס איז בלויז אַ מליצה. ביי יודען זענען גאָר נישטאָ קיין קינדער. יודישע יונגלעך זענען קליינע יודעלעך מיט אַלע פּאָסטעמקעס: מיט רעדען, מיט'ן קלייהען, מיט דעם גאַנצען יודישען פחד און מיט אַלע יודישע דאגות און צרות. דער חילוק צווישען זיי און די עלטערע איז נאָר, וואָס זיי האָבען נישט קיין בערד און קיין ווייבער. יודישע מיידלעך זענען אַלטע ווייבער מיט זייער לשון, זייער גאַנג, זייערע תנועות און זייער צניעות. נישט מעהר, וואָס זיי, די יודישע מיידלעך, זענען קליינע און קינדלען נישט.

יודען שטעהען זעהר ניחריג. איז עס דען אַ וואונדער, וואָס די אַלע אונרייניגקייטען, מיסט און קויט פון די נישט־יודען גיסען זיך אויס אויף זייערע קעפּ? אַפילו שטינקענדיגע וואַסערן האָבען די טבע צו גיסען זיך אַרונטער.

צווישען די מענטשען געפינט איהר כּל־ערליי ווילדע חיות און כל מיני בהמות. איהר געפינט צווישען זיי מאַלפּעס, וועלכע קרימען און מאַכען נאָך אַנדערע, וואָס זיי טוהן; הינט, וועלכע סלוזשען, דרעהען מיט די וויידלען פאַר איטליכען, וואָס וואַרפט זיי צו אַ שטיקעל ברויט; שפּינען, וועלכע פערגאַרען צו זיך די פליגען, פערפּלאָנטערן זיי און זאַגען זיי אויס; קאָמאַרען, וועלכע פליהען אויך נאָך און זשוזשען איך אָן פולע אויערן און אַזוי ווייטער.

מענדעלע פייערונגען אין ראַטען-רוסלאַנד

מאָסקווע. אינם יוביליי־קאָמיטעט, וועלכער איז בעשטעטיגט געוואָרען פונם שרייבער - פערבאַנד, זענען אַריין.

פּרעזידיום פונם יוביליי־קאָמיטעט: וום. איוואַנאָוו, דוד בערגעלסאָן, ב. וואָלין (פערטרעטער פונם פאָלקס קאָמיסאַר פאַר בילדונג), מ. ווינער, ס. דימאַנשטיין, מ. ליטוואַקאָוו, אי. באַווקין (סעקרעטאַר פון געגענטליכען פּאַרטיי־קאָמיטעט פון דער יודישער אויט. געגענט) אי. ליבערבערג (פּאָרזיצער פונם אויספיהר - קאָמיטעט פון דער יוד. אויט. געגנט), פּ. מאַרקיש, דער פאָלקס - אַרטיסט ס. מיכאָעלס, מיכאַיל קאָלצאָוו, י. נחמיטאָוו, פּרומקינא (עסטער), שטשערבאַקאָוו (שרייבער - פערבאַנד).

מיטגלידער פונם קאָמיטעט: דער קינסטלער נאַטאַן אַלטמאַן, יאָהאַן אַלטמאַן, אי. באַבעל, רעמיאַן בעחני, ש. האַלפּין, ש. גאָדינער, א. גורשטין, י. דאָברושין, ס. דינאַמאָוו, ד. זאַסלאַווסקי, דער אַרטיסט זוסקין, קירפּאָטין, קרוין, קושנירעאָוו, ל. לעאָנאָוו, א. ליפּאַל, זאַקאַריאַקאָוו, ניקיטש (רעקטאָר פונם אינסטיטוט אויף בּוטאָוו'ס נאָמען), נ. אויסלענדער, דער קינסטלער איסאַאַק ראַבינאָוויטש, י. ראַבין, קאַרל ראַדעק, דער רעזשיסער האָדלאָוו, דער אַרטיסט פּולוזער, ע. פינינבערג, דער קינסטלער טישלער, איליאַ ערענבורג, ערהרען־פּאָרזיצער פון קאָמיטעט איז, ווי בעוואוסט, מאַקסים גאָרקי.

* * *

דעם 26־טען יאַנואַר איז אין קאָנפערענץ־זאַל פון דער ווייס־רוסישער וויסענשאַפט - אַקאַדעמיע פאָרגעקומען אַ פייערליכע זיצונג פון דער יודסעקציע פון דעם אינסטיטוט פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען ביי דער אַקאַדעמיע, געווידמעט דעם 100־טען געבורטסטאָג פון מענדעלע מוכר ספרים.

די זיצונג האָט געעפענט דער פיהרער פון דער יודסעקציע אַנדרסקי.

דער זאַל איז געווען איבערפולט. מיט אויספיהרליכע און איינהאַלטסרייכע פּאַרטראַגען וועגען מענדעלעס ליטעראַרישער ירושה זענען אַרויסגעטרעטען די פּראָפעסאָרען ווינער און מאַקס עריק.

* * *

אין אָדעסער קולטור־הויז איז פאָרגעקומען אַ גרויסער אָוונט, געווידמעט דעם הונדערטסטען געבורטסטאָג פון מענדעלע מוכר ספרים. אינם פּרעזידיום האָבען זיך געפונען מענדעלעס טאָכטער ג. אַבראַמאָוויטש און מענדעלעס אייניקלעך. נאָכ'ן פּאָרטראָג פון וואָראָבייטשיק איז מיט אַ וואָרט אַרויסגעטרעטען מענדעלעס טאָכטער. זי האָט געזאָגט:

— איך בעדויער זעהר, וואָס מיין פאָטער האָט נישט דערלעבט זיין הונדערט־יאָהריגען יוביליי. ווען ער וואָלט דאָס דערלעבט, וואָלט ער אַליין מיט זיינע אויגען געזעהן, אַז אַכטען, שעצען אַ קינסטלער, פייערן מיט דער גאַנצער אויפריכטיגקייט אַ יוביליי פון אַ ווערטפולען שרייבער קאָן נאָר דער זיגרייכער קלאַס — דער פּראָלעטאַריאַט. איך בין גערירט פון היינטיגען אָוונט און דאַנק פון מיין טיפען האַרצען און פון אונזער פאַמיליע דעם אַרבייטער־קלאַס, וואָס ווייזט אַרויס אַזוי פיל ליבע און אַכטונג צו מיין פאָטערס ליטעראַרישער ירושה.

BANK HANDLOWY w ŁODZI

Spółka Akcyjna

Al. Tadeusza Kościuszki 15

ma jeszcze do wynajęcia SAFES

na dogodnych warunkach, poczynając od 4 złotych miesięcznie

WYJEZDZAJĄC, nie zostawiaj w domu papierów wartościowych, złota, srebra i t. p., lecz zanieś je do SAFE'u!

דעלעגאַציע פון ישיבת חכמי לובלין

קומט היינט קיין לאָדז

די ישיבת־חכמי־לובלין, וועלכע איז געשאַפען געוואָרען דורכ'ן לובלינער רב זצ"ל, לעבט לעצטענס איבער אַ שווערען קריזיס, עס דראָהט דאָס די ישיבה זאָל געשלאָסען ווערען און דער בנין זאָל אויסגעשטעלט ווערען אויף אַ ליציטאַציע דורך דער „באַנק־גאָספּאָדאַרסטוואַ = קראַיאָוועגאָ", צוליב די פערלעגענע חובות.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט קומט היינט קיין לאָדז, אַ דעלעגאַציע אין די פּערזאָנען פון סערצי־נער רב הרב לאַנגלעבען און דעם בעוואוסטען עסקן הרי"ל קאָטלאַרסקי, וועלכע וועלען אַדורכפיהרען אַ הילף אַקציע.

עס וועט אויך פאָרקומען אין די נאָהנטסטע טעג אַנ'אַקאַדעמיע אין פילהאַרמאָניע מיט דער בעטייליגונג פון ריישא'ער רב הרב לעווין, קאַלישער רב הרב שיקלער, און פּרעשאָווער רב הרב לויא.

Dr. med.

HALTRECHT

ספּעציעל־אַרצט פאַר הויט, געשלעכטס־קראַנקהייטען און מענער־שוועכע

פּיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21

נעהמט אָן פון 8 פריה ביז 2 מיטאָג און פון 5 ביז 9 אָוו. זונטאָג פון 10—1 בייטאָג. אַלע אַרט אַנאַליזען פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פּרייזן

Proszki od BÓLU GŁOWY dla dorosłych, ze znakiem fabrycznym KOWALSKINA AK

CHEM. FARM. „AP. KOWALSKI" WARSZAWA

צושלאַגען אַ יודיש יונ

נעכטען 9 אַ זייגער אין אָוונט איז טאָוויע אַרויסגעראָפען געוואָרען אין גאַר טייק אויף פּילסודסקיעגאָ 54, וואו ס'האָ פונע דער 17־יעהריגער בייגעל פערקע דאַוו־דאָוויטש, וועלכער איז צושלאָגען אין גאַס ביז צום פערלירען דאָס בעווו

די פּאָגאָטאָוויע האָט דאָס יונג ראַטעוועט און אָפּגעפיהרט אַהיים וואו זיך אין אַנ'ערנסטען צושטאַנד.

דער פאַל האָט אַרויסגערופען אַ גרו רעגונג און ס'זענען זיך צונויפגעלאָפען מענשען.

אַ דאַנק דער אינטערווענץ פון דעפּ בערג איז אויס. אַרט אַראָבגעקומען שונגס־קאָמיסיע, וועלכע האָט אַדורכג אויספאָרשונג.

אנדענק פון דר. לאַזאַר איז ווילנע

אין ווילנער „טאָג" לייענען מיר נעכטען איז געזען דער ערשטער נאָך דעם פריהצייטיגען טויט פון דעם יודישען זשורנאַליסט און קולטור־טוער, לאַזאַר פוקס. צו זיין אָנדענק האָט די וויסענשאַפטליכער אינסטיטוט (דער פערש איז יאָהרען לאַנג געווען פאָרזיצער פון שאַפט פריינד פון ייוואָ אין לאָדז) איינעם פון די ייוואָ־צימערן אַ נאָמען און איבער דעם אויפגעהאַנגען די פרוי פון דעם פערשטאָרבענעם, האָט איבערגעגעבען דעם ייוואָ זיין אַ טייל פון זיין ביבליאָטעק; דער ברודער מאַן פוקס, האָט בעשטימט אַ האַלבע סטיפּ אַנ'אַספּיראַנט אויף צו שאַפען אַ מאָנאָגראַ דער יודישער פּרעסע אין לאָדז, פון וועלכ פוקס איז געווען איינער פון די הויפּט

פאַבריק-סכסוכים

(א) אין דער פאַבריק פון ד „י. באַבאַד" (וואָלטשאַנסקאַ 239) איז כמן אַ סכסוך, מחמת'ן עובר זיין אויפ'ן וועגן אָפּמאַך, און נישט אויסצאָהלען דעם דער צייט, וואָס די פאַבריק איז געשטאַ צוליב דער שולד פון די אַרבייטער.

עס שטרייקען אַנ'ערך 200 אַרבייטער דער אינטערווענץ פון „פּראַצאַ" וועט פאָרקומען אַ קאָנפערענץ אין אַרבייטס־איני יאַט, בכדי צו ליקווידירען דעם שטרייק

* * *

(א) נאָך אַ קאָנפערענץ מיט דער דער פירמע „וועגאַ" (פאַבריק פון אויס ביליאַרדען, אויף 6 שיערפּיצן־גאַס 47 דירט געוואָרען דער אָקופּאַציע־שטרייק דאָזיגער פאַבריק און די 30 אַרבייטער צוזעטראָטען צו דער אַרביי

קראַנקע אויף בלוטאַרעמקייט און

קעהרען זיך שנעל צוריק צום געזונד און בעק די קרעפטען, אויב זיי וועלען זיך ראַציאָנעל ה. זיי דאַרפען זיך איינהאַלטען פון אַלעס, בענוצט, דערפאַר אָבער דאַרף מען בענוצען בע שפּייזען, וואָס דערפיהרען דעם אָרגאַניזם דערנעהרונגען.

אַזאַ נאָהרונג איז די אַלעמען שוין לאַ „קנאָר'ס האָבער־פלאָקען", וועגען וועמענס האַלטענע ווערטפולע נאָהרונגס - סובסטאַנצען. קנאָר'ס פּראָדוקציאָנס - דערנעהרונגס - אין פּויזען שאַפען זיך איין די זאָרגפעלטי קליבענע ערשטקלאַסיגע סאָרטען פון האָבער שיגען, וואָס זענען דער לעצטער אויסדרוק טעכניק. דעריבער ווערט געבעטען, צו פערי הויכווערטיגע „קנאָר'ס האָבער־פלאָקען" אין פערפּאַקונגען, וואָס זענען געשמאַק מילך־ווי און וויטאַמין.

אַלע פרויען דאַרפען זיך שטעלען מיטין קריזיס.

דער קריזיס האַלט אונז שטאַרק. מיר שטעלען מיט'ן אַנהויב יאָהר מיט נייע קרעפטען קעמפען דעם קריזיס.

די פליכט פאַלט נישט בלויז אויף די אין דער ערשטער ריה אויף אונז וו דאַרפען שטרעבען, אַז אַלע איינקויפען זאָלען ביליגערע. די אויסנאַהמס - גלעגענהייט ציגער אין אונזער שטאָט וואָרען־הויז דער ווידזעווער מאַנופאַקטור, ראַקיטשינער דירעקציע האָט פערקלענערט די פּרייזען פון

דעריבער טאַקע דאַרפען אַלע בעל הבית'טע פען אַלצדינג נאָר אין „קאָנסום" ביי דע

Dr. med.

adokierski

כירורג פון צייהן און יאַס

rkowska 164 tel. 114-20

Dr. med.

ander FOKSZANSKI

כירורג

נעמט איצט אָן: אין דער לעטשניצע „POC" ליי א 1 (רוג באַלוטער פּלאַץ) פון טעל. 101-29.

פּריוואַט־וואוינונג פּעטריקאָווער טעל.

פון 5—7 אָוונט.

סער אַרבעמפּלאָץ — חנוחה.

טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי"
ציגעל-גאַס 27
די. דוד צעלמייסטער.
…ען צו בעקומען היינט זונטאַג דעם …ענצען טאָג ביי דער קאַסע.

לעצטער זונטאַג!
היינט — 2 פאַרשטעלונגען:
4 נאָכמ. — פון 54 גר. ביז 70 1-טע רייה
9 אָוונט — פון 54 גר. ביז 2 זל. 1-טע רייה

תל-אביב
יצחק נאָזשיק'ס פרייליכע סאַטירע
גרויסע פאַרבעסערונגען צו דער נייער פּרעמיערע „סערטיפיקאַטן"
שטעלט אויס נעמען

טעאַטער, מוזיק און פאַרוויילונג
(קאָמוניקאַטען)

צוויי ביליגע פאַרשטעלונגען פון „תל - אביב" היינט אין „ראָזמאַיטאָשטשי"

פאַר דער פּרעמיערע „סערטיפיקאַטן" ווערט נאָך היינט געגעבן 2 ביליגע פאַרשטעלונגען פון יצחק נאָזשיק'ס פרעכטיגער סאַטירע „תל־אביב". די ערשטע פאַרשטעלונג 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג, און די צווייטע פאַרשטעלונג — 9 אָוונט.

היינט „מסעות בנימין השלישי" אין ראָזמאַיטאָשטשי טעאַטער

היינט 6.15 אָוונט שפּילט די „יודישע טעאַטער-סטודיע" אין ראָזמאַיטאָשטשי טעאַטער מענדעלע מוכר ספרים'ס „מסעות בנימין השלישי", וואָס ווערט גע-שפּילט דורך דער סטודיע מיט אַ שטורמישן ערפאָלג.

כדי צו געבן אַ מעגליכקייט די ברייטסטע פאָלקס-שיכטען צו זעהן די פאַרשטעלונג, זענען די פרייזן פון בילעטן פּאָפּולערע.

היינט קאָנצערט פון אַרטור רובינשטיין אין פילהאַרמאָניע

היינט, זונטאַג, 8.30 אָוונט קומט פאַר אין זאַל פילהאַרמאָניע אַ קאָנצערט פון איינעם פון די גרעסטע קלאַוויר-ווירטואָזען אַרטור רובינשטיין. ס'איז ווערט צו בעטאָנען, אַז דאָס וועט זיין אַ איין־איינציגער קאָנצערט פון מייסטער רובינשטיין אין לאָדז אין היינטיגען סעזאָן.

ס'איז צו האָפן, אַז דער קאָנצערט וועט אַראָפּ מיט'ן גרעסטן דערפאָלג.

דער פּאָעזיע-אָוונט פון אירמאַ קאַנפער

פאָריגע וואָך איז אונז לאָקאַל פון די רעכטע פועלי ציון (פּעטריקאָווער 83) פאָרגעקומען אַן אָוונט פון דער יונגער פּויליש-יודישער דיכטערין, אירמאַ קאַנפער, וועלכע האָט אָקאָרשט אַרויסגעגעבן אַן אויסגעצייכנט לי-דער-ביכעל א. נ. „דוואַ אַקאָרדי".

די יונגע דיכטערין און דער זשורנאַליסט באַבאַד האָבען קורץ רעפערירט א.ד.ט. „קולטור און פאַשיזם". און דערנאָך האָט די דיכטערין מיט גרויס ביינפאַל גע-לייענט איהרע לידער, וואָס זענען שיין אין דער פאָרם און אינהאַלט.

עס איז געווען אַ גרויסער עולם.

חיה'לע גראָבער האָט פרייטאָג אַ קאָנצערט אין לאָדז

ווי מען גיט אונז איבער, איז די בעריהמטע העב-רעאיש-יודישע דיסעזע, און איינע פון די הויפּט-אַרטיסטן פון דער „הבימה" חיה'לע גראָבער אַרויסגעפאָהרען אויף אַ קאָנצערט - טורנע, און שוין דעם קומענדיגען פרייטאָג וועט שוין פאָרקומען איהר קאָנצערט אין דער לאָדזער פילהאַרמאָניע.

פאַר אַלע ליבהאָבער פון איהר נישט-דורכשניטלי-כען טאַלאַנט און פאַר די גרויסע מאַסען פון איהרע לאָדזער פערעהרער, וועלכע דער טעם פון איהרע קאָנצער-טען ליגט טיף אין האַרצען, וועט דער אָנזאָג פון דער גרויסער קינסטלערינס בעזוך אין לאָדז זיכער זיין אַ גוטע בשורה.

לאָדז האָט חיה'לע גראָבער שטאַרק ליב!

פון פּוילישען טעאַטער

אין שטאָטישען פּוילישען טעאַטער ווערט היינט 4 נאָכמיטאָג געשפּילט „טראַפּיק פּאַני גענעראַלאָוועי", און אָוונט — „ראָמאַנס" מיט יוליוש אָסטערווע אין דער הויפּט-ראָלע.

פרייערליכע ערעפנונג פון אַ נייעם ספּאָרט-קלוב לאָקאַל
ביי דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור"

נעכטען 7 אָוונט איז אין די שיינע גערוימיגע זאַלען אויף ראָקיטשינער 56 פאָרגעקומען די פייערליכע ערעפנונג פון נייעם לאָקאַל פון דעם ספּאָרט-קלוב ביי דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור".

צו דער פייערונג זענען געקומען פאָרשטעהער פון דער מאַכט פון די פאַבריקס-ספּאָרט-קלובען און פון דער פרעסע. די פאַרזאַמעלטע געסט האָט אין וואַרימע ווערטער בעגריסט קאָנסול מאַקס קאָהן, וועלכער האָט אָנגעוויזען, אַז אין נייעם ספּאָרט-קלוב וועט די אַרבייטער-יוגענד געפינען אַן אָרט וואו צו פאַרברענגען אין די פרייע שעה'ן. נאָכדעם האָט געהאַלטען אַ וואַרימע רעדע קשיאָנדז סטאַנישאַק און דיר. וואַצלאַוו קאַפּאַנקע.

נאָך די פייערליכע בעגריסונגען האָט דאָס פּרעזידיום בעשלאָסן … אַ־ו סצושיקעו אַ בעגריסונגס-דעפּעשע צום מלוכה-פּרעזידענט אין צוזאַמענהאַנג מיט זיין געבורטס-טאָג.

וולאַדיסלאַוו קאַפּטאַל
צי דאַרף מען שפּילען אויף דער לאָטעריע

בעהאַנדלענדיג דעם האַיינגן פּראָבלעם טיף און אַלזייטיג זענען מיר געקומען צו דער איבערצייגונג, אַז די קלייטע הוצאה — קויפענדיג אַ לאָס פון דער מלוכה־לאָטעריע, שטעהט נישט אין פערהעלט-ניש צו די רעאַלע מעגליכקייטן צו קענען געווינען איינס פון די גרעסטע געווינסטען, וואָס בעטרעפט אין כך הכל קרוב 25 מיליאָן זל.

מיר הערען אָפט וועגען די גליקליכע געווינערס, וועלכע האָבען געהאַט דאָס גליק צו געווינען גרעסערע אָדער קלענערע סומעס. מיר זענען זיי אָפט מקנא, אָבער ס'איז נישט ריכטיג, ווייל יעדער איינציגער האָט די מעגליכקייט צו קויפען אַ לאָס און צו זיין איינער פון די גליקליכע געווינערס.

קויפענדיג אַ לאָס, קענען מיר שוין אין דער היינ-טיגער קריטישער צייט רוהיג שלאָפען און האָפען אויף אַ בעסערן מאָרגען.

אַ סך גרעסערע סומעס נעבען מיר ליכט אויס אויף איבעריגע זאַכען, וועלכע ברענגען נאָר אַ צייט-ווייליג פאַרגעניגען, בעפרידיגענדיג אונזערע קאַפּרי-זען און דאָך בעדויערן מיר זיי נישט, נאָר מיר זשאַ-לעווען די אויסגאַבע. ווען עס האַנדעלט זיך וועגען קויפען אַ לאָס, וואָס קען אונז רייך און אונאָפּהענגיג מאַכען.

כדי צו פאַרזיכערן זיך דעם שאַנס און כדי צו ערווערבען זיך די מעגליכקייטן איז ווערט זיך אויפצוהאַלטען נישט מיט איין אויסגאַבע, נאָר צו שפּילען אויף דער לאָטעריע.

אויספלוג קיין וויען

דעם 19-טען פעברואַר געהט אָב דער נאָ-הענטסטער אויספלוג פון וואַגאָן-לי-קוק קיין וויען, אויפענטהאַלט אין וויען איז אַ 7 און 14 טעגיגער.

צו דער בעקוועמליכקייט פון די פּאַסאַזשירען ווערט גפלאַנט אין בעוועגונג אַ שלאָף-וואַגאָן 3-טע קל.

גלייכצייטיג ווערען אָרגאַניזירט אינדיווידועלע רייזעס קיין עסטרייך מיט ספּעציעלע פּרייזער.

איינשרייבונגען אין וואַגאָן-לי-קוק פּיעטרי-קאָווער 68.

ראַדיאָ - פּראָגראַם
זונטאַג, ד. 2-טען פעברואַר

9 צייט-סיגנאַל, 9.15 פּליטען, 9.40 ידיעות, 11.57 צייט-סיגנאַל, 12.03 ידיעות, 12,15 סימפ. פריהמאָרגען, 2 הומאָרעסקע, 2.20 „קאָנצערט זשוטשען". 3.20 פּלי-טען, 3.45 ראַטגעבער פאַר טוריסטען און ספּאָרטלער, 4 שמועס פאַר קינדער, 4.15 קאָנצערט, 4.45 „גאַנץ פּוילען זינגט", 5 טאַנץ-מוזיק, 6.30 הערשפּיל, 7.15 ספּאָרט, 7.20 רעקלאַמע - קאָנצערט, 7.35 פּליטען, 8 אָפּערען-מו-זיק, 8.45 פון מאַרשאַל יוזעף פּילסודסקי'ס שריפטען, 8.50 אָוונט־ידיעות, 9 „אויף די פרייליכע לעמבערגער בוואַליעס", 9.30 רייזע-פעליעטאָן, 10.05 טענץ, 11 ידי-עות, קאָמוניקאַטען, 11.10 מוזיק.

פון דער לאָדזער בערזע

באַנק פּאָלסקי	— — — —	96.00
3-פּראָצ. בוד.		27,00
4 „	דאָלאָרובקא	52.65
7 „	סטאַביליזאַציע (אמ.)	62.13
5 „	וואַרשאַווער ש.-ב. 1934	54.50
5 „	לאָדזער	48.00
ענגלישער פונט	— — —	26.22
דאָלאַר אָפיצ.	— 5.24 נישט-אָפיציעל —	5.22
גאָלד-דאָלאַר	— — —	9.02
גאָלד-רובל	— — — —	4.78
דייטשער מאַרק	— — —	1.42
פראַנק שווייצאַרישע	— —	172.70

Dr. med. H. LUBICZ
ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקהייטען
צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43), טעלעפאָן 141-32
עמפּפאַנגס-שעה'ן 8-10, 12-2 און 5-8 אָוונטס

„שוואַרצע האַנד" אין לאָדז

… אין שייכות מיט די לעצטע פערסאָנעלע … און „פערשידענע אינדוסטריע-אַנשטאַל-… געקומען מייסטערס און טעכנישע לייטערס … פערשידענע פאַבריקען דראָהונגס-בריף מיט … פון אַ „שוואַרצער האַנד", און אָפּט … אויף די דאָזיגע דראָהונגען אַדורכגעפיהרט … איניגע מייסטערס זענען צושטאָכען גע-… דורך מעסערס.

… פּאָליציי האָט זיך אונטערגענומען צו דער-… ס'שטייט הינטער דער „שוואַרצער האַנד".

…מענשען, וואָס ליידן אויף'ן מאָגען, … און שלעכטע שטאָף-וועקסלונג

… דאָס נאַטירליכע ביטערוואַסער FRANCISZKA JOSEF … אַ ריכטיגע פונקציאָנירונג פון בלוט, פאַר-… די פערהינדערט פון פאַרשטאָפּען און לויפט צו דער … רעכנט דאָקטוירים. צו בעקומען אין אַלע אַפּטייקען … דראָגערייען.

… פאַר פערשפּרייטען נייע קרן קימת פּושקעס
(קאָמוניקאַט)

… בעקאַנט איז דער היגער קרן קימת ציגע-… היי-יאָהר צו אַ פאַרשטאַרקטער טעטיגקייט … זיינע זאַמעל-געביטען.

… אין דער ערשטער רייה איז אונטערגענומען … אַ ברייטע אַקציע צו פאַרברייטערן דעם … דורך פערשפּרייטען נייע קרן קימת … צווישען די היגע איינוואוינער.

… דעם צוועק איז פּראָקלאַמירט געוואָרען … אַ חודש פאַר פערשפּרייטען די נייע פּושקעס … אין צוזאַמענהאַנג דערמיט ווערען איינגעאָר-… אין די בעזונדערע ציוניסטישע גרופּירונגען … ־אָרגאַניזאַציעס ספּעציעלע פערזאַמלונגען … וועלכע עס וועלען מאָביליזירט ווערען די … צו דער דערמאָנטער אַקציע.

די אַקציע הויבט זיך אָן דעם קומענדיגען … און וועט דויערן אַ גאַנצען חודש.

Doktór Henrykowski
… אַרצט פאַר מענער - שוועכע-… האַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג
… דראַוגוטאַ 9 טעל. 262-98
נעהמט אָן פון 8—11 און פון 6—9 אָוונט.
זונטאַג פון 9 פריה ביז 12.30 מיטאָג

Dr. B. Robinzon
אינערליכע קראַנקהייטען
האָט זיך איבערגעצויגען
… 10 פּאָמאָרסקאַ 10
פראָנט, 2טער שטאָק, טעל. 131-86.
נעהמט אָן פון 6 ביז 8 אין אָוונט.

היינט און פאָלגענדע טעג!
„מעלאָדיע פון אַ גרויסער שטאָדט"
גרויסער מוזיקאַלישער פילם. — אין די הויפּט-ראָלען: Elonor PAWELL, Robert TAYLOR
אויסער'ן פּראָגראַם: קלאַנג-צייטונג ווי אויך PAT
אָנהויב אין גאַנג. טעג 4 נ"מ, שבת און זונטאַג—12 בייטאָג

קלאַנג-קינאָ
CAPITOL
וואָדזשקאַ 16

Dr. med. A. Banasz
כירורג - אוראָלאָג
Wólczańska 23, tel. 139-88
האָט בעניט די. אויפנאַהמען.
נעהמט אָן פון 4—6 נאָכמיטאָג.

Dr. med. M. TAUBENHAUS
ספּעציאַליסט
פאַר אַקושעריע און פרויען קראַנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואַנגערשאַפט
זגערזשער 11, טעלעפאָן 246-09.
נעהמט אָן פון 4—8 אָוונט.

וויכטיג פאַר פאַבריקאַנטען
און האַנדווערקערן!
שווייסונגען,
מאַשינען-טיילען
און רעפּעראַטורען
פיהרט אויס ביליג
די מעכאַנישע שלאָסעריי
י. רעדער
לאָדז, 11 ליסטאָפּאַדאַ 11/13
(רוג זאַכאַדניאַ)

Dr. I. SILBERSTROM
Kilińskiego 127
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראַנקהייטען
קוואַרץ-לאָמפּ. — ראַדיקאַלע בעזייטיגונג פון איבעריגע האָר.
נעהמט אָן פון 4—8 אָוונט.

Dr. med. G. GERSZTAJN
ספּעציאַליסט פאַר אויגען קראַנקהייטען
Traugutta 12, tel. 175-10
נעהמט אָן פון 11-2 און פון 5 ביז 8.30 אָוו. אונבעמיטעלטע — לעטשניצע פּרייזען.

Dr. med. Z. DATYNER
אוראָלאָג
ספּעצ. פאַר נירען בלאָז און אורין-קראַנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעמט אָן פון 9-11 און פון 6-8 אָוונט.

וועענעראָלאָגישעס אַמבולאַטאָריום
מענער-שוועכע
לעטשניצע זגערזשער 17
פון 12—2.

לעטשניצע
פאַר וועענערישע-קראַנקע
מענער - שוועכע און הויט-קראַנקהייטען
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
פּיעטריקאָווער 45
טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אָוונט.
פרויען און קינדער נעמט אָן א פרויען-דאָק-טאָר פון 11-1 און פון 5-7 אָוונט.
אַ בעראַטונג 3 זל.

Dr. med. Niewiażski
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט - קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער - שוועכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
פראָנט, 1טער שטאָק
נעהמט אָן פון 8-11 און פון 5-9 אָוונט
זונטאַג און יום טוב פון 9-1 נאָכמיטאָג.
ספּעציעלער וואַרטע - זאַל פאַר פרויען

Dr. med J. Nadel
ספּעציאַליסט פון אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען
אַנדזשעיאַ 4, טעל. 228-20.
נעמט אָן פון 10—12 און פון 5—7 אָוו.

וויכטיג פאַר דאַמען
נאָר 2 זל. ווערען פאַר איבערגע-מאַכט די אַלטמאָדישע
הימען!
אויף גאַנץ ניי ווי אויך נייע הימען צו
3.50
„TOLA"
23 Żawadzka 23

לעזט און פערשפּרייט
דעם נייעם פאָלקסבלאַט

לעזט !!!!!! אויפמערקזאַם
עס איז שוין אַריין אין קראָפט די נייע פּרייזען פאַר
דרוק-אַרבייט
אין דער בעקאַנטער און לאַנג און אָנגעזעהענער
שנעל-דרוקעריי
בראַמבערג
לאָדז, צעגעלניאַנאַ 8
טעל. 255-09
וועלכע האָט זיך שוין בעריהמט געמאַכט מיט די שעהנע אויספיהרונג און פּינקטלעכער צוזאַמענשטעל
ביליג, ריין, פּינקטליך

Dr. med. Józef Izykson
ספּעציאַליסט פון אוירען, נאָז, האַלז און קעהל-קראַנקהייטען
Południowa 9, tel. 210-75
נעהמט אָן פון 1—2 און פון 5—7 נאָכמ.

Dr. med. W. ŻADZIEWICZ
ספּעציאַליסט פאַר אוירען, נאָז, האַלז און קעהלקאָפּ-קראַנקהייטען
Piotrkowska 164, tel. 125-…
נעמט אָן פון 5—8 אָוונט.

די הענכסטע
קוואליטעטען סחורות
אמביליגסטן
וועסט קויפען נור אין גרעסטן קאנפעקציאנס-
וואַרען-הויז אין „קאנסום"
KONSUM
PRZY „WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURZE" S.A.

Dyrekcja Kolei Elektrycznej Łódzkiej, Spółki Akcyjnej,

podaje niniejszym do wiadomości, że od dnia 1 lutego 1936 r. aż do odwołania obowiązywać będzie następująca taryfa tramwajowa:

Rodzaj biletu	Cena biletu	Ważność biletu
1. Bilet normalny jednoprzejazdowy . . .	25 gr.	cały dzień
2. Bilet normalny dwuprzejazdowy . . .	45 „	„ „
3. Bilet normalny 10-przejazdowy	Zł. 2.25	„ „
4. Bilet ulgowy jednoprzejazdowy z prawem do przesiadania — dla uczniów, dzieci od lat 5 do lat 10 i dla wojskowych niższych stopni od szeregowca do chorążego włącznie	15 gr.	„ „
5. Bilet uczniowski 12-przejazdowy - ważny tylko przy jednoczesnem okazaniu matrykuły, ostęplowanej przez K. E. Ł.	Zł. 1.40	„ „
6. Bilet poranny 3-przejazdowy	45 gr.	do godz. 8.30
7. Bilet powrotny 6-przejazdowy (3 przejazdy pierwotne i 3 przejazdy wtórne) . .	90 gr.	jazda pierwotna do godz. 8.30 jazda wtórna — cały dzień
8. Bilet kombinowany z prawem do przesiadania na pociągi Ł. W. E. K. D. . .	30 gr.	od godz. 6 do godz. 22
9. Bilet do przesiadania - do wszelkiego rodzaju biletów	5 gr.	cały dzień
10. Bilet normalny miesięczny	Zł. 30.—	„ „
11. Bilet „ kwartalny	„ 90.—	„ „
12. Bilet ulgowy miesięczny	„ 17.50	„ „
13. Bilet „ kwartalny	„ 50.—	„ „

UWAGA: Bilety ulgowe miesięczne i kwartalne (p. 12 i 13) przeznaczone są wyłącznie dla wojskowych w służbie czynnej, oraz urzędników państwowych i komunalnych i sprzedawane będą w kasie K. E. Ł. na podstawie odpowiednich legitymacyj.

OGŁOSZENIE.

Zarząd Miejski (Inspekcja Budowlana) w Łodzi podaje niniejszem do wiadomości zainteresowanych, że z dniem 1 lutego 1936 roku **wszystkie zezwolenia na budowę wraz z planami zatwierdzonemi będą wydawane stronom niezależnie od złożenia deklaracji przez kierownika budowy.**

Rozpoczęcia budowy na podstawie wydanego zezwolenia **uzależnia się od złożenia deklaracji i to osobiście** przez kierownika budowy w odpowiednim okręgu budowlanym i od złożenia zawiadomienia o rozpoczęciu budowy przez właściciela i mistrza murarskiego na 14 dni wcześniej.

Łódź, dnia 1 lutego 1936 roku.

ZARZĄD MIEJSKI w ŁODZI

ענטשוודיגן
איך ענטשולדיג זיך פאר מיין ...
פראביא וואלדמאן
פאר מיין אינטעקטישע ...
פ. ווארש...

Dr. Łagunowski
specjalista
chorób wenerycznych, seksualnych i skórnych
Gabinet Roentgeno- i światło-leczniczy)
PIOTRKOWSKA 70 tel. 181-83
Przyjm. od 8.30 do 10.30 rano, od 1.30 pp. i od 6 do 8.30 wiecz.
W niedziele i święta od 10—1.

לעכער
העמען אויסגעשניטען
ביי ג. נארדמאן
שרודמיעסקא 8.

קריינע אנאנסע
1 זלאטי אנ׳אנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

פרייע פאסטענס

טיכטיגע פרייליינס אלס בופעטא-
וועס ווערען געזוכט אין דער צוקערניע
„Źródło" פשעיאזד 1. צו מעלדען זיך
פון 6—6 אוונט. בעפארצוגט פון דער
פראווינץ.

נויטיג אנ׳איינזאמע פרוי אדער
פריילין ביז 35 יאהר אלט נישט רע-
ליגיעז. געווינשען פון שניידער-פאך צום
ווירטשאפטען. צו ערפאהרען קיליגסקיעגא
198 אין געוועלב ביים שניידער.

עס ווערט געזוכט א מאשיניסט
און א יונגער אין דער דרוקעריי זשע-
ראמסקיעגא 27. 3468

ס׳ווערט געזוכט א לערן-מעדעל
מיט א וועש-מאשין און א קוואליפיצירטע
ארבעל-נייהערין מיט א מאשין פון זא-
פארט, נאוואמיעסקא 28, פראנט 3-טער
שטאק, ביי לעכמאן, וו. 22.

ס׳איז נויטיג א קוואליפיצירטע
פערקויפערין אין א געשעפט פון נאביאל.
צו מעלדען זיך לעגיאנוב 3, געוועלב 17
אדער פילסודסקיעגא 51, וו. 22 ניסקער.

פערשידענעס

אנ׳אזשור-מאשין (גוטמאנ׳ס) פון א
נייעם סיסטעם אין גוטען צושטאנד ביליג
צו פערקויפען, לאגיעווניצקא 4 ביי
פרייטאג. 3464

צו פערקויפען צוליב אפרייזע אנ׳-
ערשטקלאסיג שלאפצימער, זאוואדזקא 29
ביי מאוויבאן. 3460

אויף ראטעס אנציגער, פאלטענס,
לאנגע און קורצע מלבושים נעהם איך
אן אויף בעשטעלונג פון די בעסטע
סחורות, מענדראווסקי, נאוואמיעסקא 5
פון 6 ביז 8 אוונד. 3466

כ׳האב פערלוירען א פארטמאל מיט
א מיליטער-ביכעל און א מעטריקא אויף
א פאטענט אויף רחל ראזענצווייג צוזא-
מען מיט א פאס. אפצוגעבענען געגען
בעלוינונג צום געוזלער ראזענצווייג,
ווסכאדניא 60. 3473

געלעגנהייטס-קויף. צו פערקויפען
אנ׳אבערלאק-מאשין זינגער׳ס צוויי פעדים
ביליג. 11 ליסטאפאד 43 וו. 4.

...der Wojewodschaft Lodz ... grössere Häuser mit ...land zu tauschen. Offerten „L. M."

לאקאלען

איבערציהונגען ארץ-ישראל
און עקספעדיציעס נאך
אין געזאמעלטע וואגאנען ערלעדיגט
שנעל און פינקטליך צו מעסיגע פרייזען!

„POLSKI LLOYD" Sp. Akc.
oddział w Łodzi Narutowicza 13
tel. centrala: 250-15.
Palestine Shipping Co. Ltd.
Palestine and Egypt Lloyd Ltd.
פערטרעטונג:

צאהן-ארצט
H. Sznajder
וואוינט יעצט
PIOTRKOWSKA 70 tel. 153-08
נעהמט אן פון 10—1 און פון 3—7

לעטשניצע
פון דאקטוירים- ספעציאליסטען
11 בזשעזשינער 11
טעלעפאן 137-63
עס נעהמען אן פאלגענדע דאקטוירים:
דר. קויפמאן, דר. לאנדקאפ,
דר. דינעזאן, דר. רויטער,
דר. שפירא, דר. שמערלאווסקי
דר. י. איציקזאן, דר. סטופאי,
דר. שמירגעלד (נערוועו קראנקה.)
און דענטיסטין סטאראפאלסקא
וויזיטען אין שטאט
אלע ארט מעדיצינישע הילף.
קאבינעט פאר פיזיקאלישער טעראפיע
א וויזיט 3 זל.

Dr. med.
M. GLAZER
ספעציאליסט פאר הויט-
און ווענערישע קראנקהייטען
ZACHODNIA 64, tel. 185-49.
נעהמט אן פון 8.30 ביז 9.30 פריה,
פון 12 ביז 2 נאכמ. און פון 7.30
ביז 8.30 אוונד.

ד״ר העללער
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע
קראנקהייטען און מענער - שוואכע
8 טראגוטא, טעל. 179-89
נעהמט אן 8-4 און 11-8
זונטאג 2—10 מיטאג.

PIERWSZE PRYWATNE
Pogotowie Lekarskie
(די ערשטע גיכע הילף)
12-333 טעל. זשעלאנא 6
(Legjonów 6)
טעגליך אהן איבעררייס בייטאג און ביינאכט.
גיכע ערצטליכע הילף אין אלע ספעציאליטעטן.

ברוך-קראנקע

אויף ליידענדע פערשידענע רופטורעז,
פערקרימונגען פון רוקען-ביין, פיס און הויקערס
דאס ליידען איז נישט צו פערנאכלעסיגען, ווייל די
פאלגען זענען פאר׳ן לעבען ביטער. דורך מיין מע-
טאדע ערפונדענע ספעציעלע גומי-הייל-באנדאזשען,
וועלכע האלטען צו די גרעסטע פערנאכלע-
סיגטע געפעהרליכע ברוכען ביי מענער,
פרויען און קינדער און בעזייטיגען ראדיקאל מיט
גאראנטיע אהן בלוטיגע אפעראציע און געפאהר. מיין ספעציאליטעט
איז אויך: הייל-אפאראטען און גארסעטען געגען אלערליי פער-
קריפלונגען, פערקרימטע פלייצעס, פוס, הויקערס ווי אויך שמער-
צענדע פלאט-פיס. פאר אמפוטירטע אינוואלידען אמעריקאנישע קונסט-פיס
(סאלאן-ארביים).
ביים ארפלאזען זיך פון מאגען, קישקעס און געבירט-מוטער, עמפפעהל איך
ספעציעלע הייל-באנדאזשען לויט דעם סיסטעם פון פראפ. ד״ר גלענארד
דער אמת׳ער בעריהמטער איז גאנץ פוילען פון אוניווער-
זיטעטס-פראפעסארען אנערקענט

ספעציאליסט Ortoped NATAN RAPAPORT
מיט 30-יעהריגער פראקטיק אין ווין, דייטשלאנד און לעמבערג, נעמט אן
פון 9 פריה ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אוונד
№ 23 אין לאדז, פילסודסקיעגא
פערזענליכעס ערשיינען פון קראנקע ביי מיר איז אונבעדינגט נויטיג.

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman